

ПРИТЧИЦИТЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Заглавието, Притчи, е взето от първите думи на книгата. Еврейската дума, преведена като „притчи“, идва от корена *mashal*, което означава „да бъдеш като“, „да сравняваш“. Съществителното име е придобило няколко значения: (1) притча (виж Езекиил 17:2; 20:49; 24:3–5) – притчите, чрез които Спасителят е поучавал хората, са правилно *meshalim* в този смисъл; (2) пословична поговорка, кратка, стегната народна поговорка (1 Царе 10:12; 24:13; Езекиил 12:22, 23; Езекиил 18:2, 3); (3) нарицателно (Второзаконие 28:37; 3 Царе 9:7; Пс. 44:14); (4) пророческа фигуративна беседа (Числа 23:7, 18; 24:3, 15); (5) стихотворение от различни видове: (а) ода (Числа 21:27–30); (б) дидактическо стихотворение (Пс. 49:3, 4; Пс. 78:2); (в) стихотворение, състоящо се от кратки изречения с етична мъдрост, например много от пословиците на Соломон. Идеята за сравнение, заложена в глаголния корен *mashal*, пронизва много от тези определения.

2. Авторство. Че Соломон е авторът на книгата, изглежда очевидно от гл. 1:1; 10:1; 25:1. Вижте обаче гл. 30:1; 31:1. Известно е също, че Соломон „изговори три хиляди притчи“ (1 Царе 4:32). Доскоро авторството или божественият авторитет почти не са били оспорвани нито в юдейската, нито в християнската църква. Съвременните изследвания са склонни да определят дата след изгнанието на книгата и отричат соломоновото авторство на книгата.

Соломон написал Притчите в ранните години на царуването си, когато все още бил послушен на Дух Божий в сърцето му. „Широкото разпространение на тези принципи и признаването на Бога като този, на когото принадлежат всички хвала и почит, направиха ранното царуване на Соломон време на морален подем, както и на материален просперитет“ (РК 34).

3. Историческа обстановка. Соломон е третият цар на Израел. Народът отхвърлил Божието управление, когато се отвърнал от Самуил, мъдър и богобоязлив съдия, и поискал цар (1 Царе 8:4–7). Причината за това решение било желанието на народа да има видим цар, който да го води в битка срещу нарастващата мощ на народите около тях и срещу народите от морето, които се били установили в Палестина (1 Царе 8:20; виж върху Битие 10:14; 21:32; виж също том II, стр. 27).

В началото на царуването си Саул успешно покорява враговете на Израел. Неговият просперитет може би е не беше ли продължил същият дух на самовъзвеличаване, който беше накарал народа да поиска цар, да го направи непоносим към Божиите укори (виж 1 Царе 15:22, 23).

Давид започна царуването си с добри перспективи за успех. По-късно детинското доверие в Бога, което беляза ранната му кариера, беше помрачено от компромиси. Царят копира някои от начините на живот на други монарси и изпадна в тежък грях. Ранната му вяра, падението му и искреното му покаяние – всичко това оказва влияние върху Соломон. В последните години от живота си Давид се опита да въоръжи Соломон срещу греховете, които донесоха такива трагични последици върху него и неговия народ (виж стр. 1).

гл. глави

Пророци и царе от П.К.

Обем на обема

стр. страница

ПП Патриарси и пророци

753; 3 Царе 2:1–4). Соломон започва царуването си в дух на смирение и посвещение, което позволява на Господ да го благослови с несравним просперитет (3 Царе 3:5–15). Тази епоха наистина е златният век на еврейската монархия. Славата му се е разпространила из голяма част от света и мнозина са търсели неговата мъдрост (3 Царе 4:31–34; 10:1–13). Една от големите грешки в живота му е умножаването на съпруги, много от които са били идолопоклоннически (3 Царе 11:1–4). Влиянието на тези жени е отвърнало сърцето му от Бога. Вижте стр. 1059, 1060.

4. Тема. Темата на книгата Притчи е да се възвеличи мъдростта, която е описана като „страх от Господа“ (гл. 1:1–7; 9:10). Въпреки че мъдростта се основава на поддържането на правилни взаимоотношения с Бога, книгата всъщност не е религиозен трактат. Голяма част от наставленията са по-скоро етични и морални, отколкото духовни. „Нейните принципи за усърдие, честност, пестеливост, умереност и чистота са тайната на истинския успех. Тези принципи, както са изложени в книгата Притчи, представляват съкровищница от практическа мъдрост“ (Изд. 135).

5. Структура. Краткостта на отделните пословици и разнообразието от учения пречат на книгата от това да има много единство и прогресия.

I. Въведение, 1:1–7.

A. Заглавие, 1:1.

Б. Целта, 1:2–6.

В. Основата на познанието, 1:7.

II. Разделът за мъдростта, 1:8 до 9:18.

A. Предупреждение срещу съблазняването на грешниците, 1:8–19.

Б. Призивът на мъдростта, 1:20–33.

В. Поредица от наставления, 2:1 до 7:27.

Г. Призивът и делото на мъдростта, 8:1–36.

Д. Мъдрост и глупост, 9:1–18.

III. Сборник с Притчи, 10:1 до 22:16.

IV. Поредица от максими, 22:17 до 24:34.

V. Притчи, събрани за Езекия, 25:1 до 29:27.

VI. Думите на Агур, 30:1–33.

VII. Думите на Лемуил, 31:1–31.

A. Наставленията на майката, 31:1–9.

Б. Акростих към добродетелната жена, 31:10–31.

ГЛАВА 1

1 Употребата на притчите. 7 Увещание да се боим от Бога и да вярваме в Неговото слово. 10 За да избягваме измамите на грешниците. 20 Мъдростта се оплаква от презрението си. 24 Тя заплашва своите онеправдатели.

1. Притчите на Соломон. Относно значението на думата „притчи“ вижте въведението, стр. 945. Тези пословици или афоризми са дадени с премерен паралелизъм, характерен за еврейската поезия. Соломон е бил изключително квалифициран за задачата да напише тези поговорки. Той е бил надарен със степен на мъдрост, която е била чудо на целия свят (1 Царе 3:12; 10:23–25); той беше старателен наблюдател на сътворените от Бога дела; и отношенията му с хора от всички народи добавиха към запасите му от знания и разбиране (вижте 1 Царе 4:29–34; 1 Царе 10:1–3).

2. Мъдрост. Евр. chokma, дума, срещаща се 141 пъти в Библията и почти без изключение превеждана като „мъдрост“. Нокта обхваща редица идеи: (1) технически умения (Изх. 28:3; 35:26; 3 Царе 7:14); (2) хитрост, проникателност (3 Царе 2:6; 3:28; Йов 39:17; Ис. 10:13; 29:14); (3) практична, светска мъдрост (3 Царе 4:30; Ис. 47:10); (4) благочестива мъдрост (Втор. 1:20). 4:6; Пс. 37:30; 90:12; Прит. 10:31; Ис. 33:6; Йер. 8:9); (5) мъдростта като свойство на Бога (Пс. 104:24; Притчи 3:19; Йеремиа 10:12; 51:15); (6) олицетворена божествена мъдрост (Притчи 8:1–36; 9:1–6); (7) идеална човешка мъдрост (Пс. 111:10; Притчи 1:2; и др.).

„Мъдростта“ се различава от „знанието“ (евр. da'ath, стих 7) по това, че „мъдростта“ има общо с характер и поведение, докато „знанието“ е преди всичко интелектуално просветление. Знанието може да бъде просто натрупване на несвързани и неорганизирани факти, без способността тези факти да се приложат в практическия живот. Мъдростта е способността да се използва практическо фактите. Междинна стъпка може да се разглежда в термина „разбиране“.

(Евр. бина, ст. 2). Разбирането предполага способността да се оценяват и организират фактите, съществена рамка за мъдрост.

Мъдростта, толкова високо възхвалявана в книгата Притчи, е практическа проникателност, каквато разкрива себе си в идеалния морален и религиозен характер. Различните аспекти на мъдростта описват характеристиките на този, който е отговорил на Божиите стандарти. Мъдростта, описана от Соломон, е всеобхватна, тъй като навлиза във всички фази на практическия живот. Тя не отделя благочестието от обичайните житейски задължения. В опита на този, който притежава истинска мъдрост, всяка мисъл и действие са свързани с Божиите изисквания.

Вместо идеалната „мъдрост“, Новият завет говори за „праведност“ (Мат. 6:33), „святост“ (2 Кор. 7:1; Евр. 12:10), „любов“ (1 Кор. 13, точно „любов“), но под тях разбира подобна характеристика. Акцентът във всички тези понятия е върху характера, а не върху ритуализма или дори догмата, доколкото тя се отнася до теоретичното християнство.

Знанието и разбирането са основата на мъдростта. Упражняването на мъдростта е функция на интелигентния ум. Истинското знание не е гаранция за правилни действия, но правилните действия са съпроводени от знание за това кое е правилно и зависят от него. Връзката между двете понятия е убедително изложена в следното твърдение: „Истините на Божието Слово са изказванията на Всевишния. Този, който прави тези истини част от живота си, става във всеки смисъл ново създание. Не му се дават нови умствени сили, а тъмнината, която чрез невежество и грях е помрачила разбирането, се премахва. Думите „И ново сърце ще ви дам“ означават „Нов ум ще ви дам“. Промяната на сърцето винаги е съпроводена от ясно убеждение за християнския дълг, разбиране за истината. Този, който обръща внимателно, молитвено внимание на Писанията, ще придобие ясно разбиране и здрав разум, сякаш, обръщайки се към Бога, е достигнал по-висше ниво на интелигентност“ (EGW RH 18 декември 1913 г.).

Евр. Евр.

стих

Новият завет

EGW Елън Г. Уайт

RH „Адвент Ривю“ и „Събат Хералд“

Инструкция. Евр. *musar*, от корена *yasar*, „да увещавам“, „да дисциплинирам“, „да поправам“ или понякога „да наказвам“. Мусар може също да означава резултат от поука и следователно да е почти еквивалентно на мъдрост.

Растежът в мъдростта идва в резултат на наставление, но само такова наставление, което има своето източник в божественото откровение. Библията е истинската основа за такова учение.

3. Мъдрост. Евр. *shekel*, дума, която е различна от тази, преведена като „мъдрост“ в стих 2. *shekel* означава „благоразумие“, „прозрение“, „здрав разум“. Думата обаче е синоним на мъдрост. Еврейската поезия е характерна за умножаването на синоними. Те трябва да се разбират като паралелни изрази, а не като различни една от друга идеи. Ефектът от такова умножаване на изрази е да се подчертае всеобхватността на разглежданата тема и да се даде пълно покритие на темата във всички нейни аспекти.

4. Да даваш. Стихове 4–6 посочват за кого е предназначена книгата: простите, младите и мъдрите.

Хитрост. Евр. *ormah*, „хитрост“, „благоразумие“. Думата може да се използва или в лош смисъл, както в Изх. 21:14 (преведено като „лукавост“) или в добрия смисъл, както тук и в Притчи 8:5, 12.

5. Мъдър човек. Можем да очакваме мъдрецът да избягва тази книга като ненужна за него, но такъв човек добре знае, че е докоснал само ръба на богатите съкровища на вселената и с радост ще се възползва от помощ, каквато само Бог може да даде.

6. Тълкуване. Евр. *melisah*, „сатира“ или „подигравателна поема“ (Авак. 2:6). Тук вероятно „фигура“ или „загадка“.

Мрачни поговорки. Или „гатанки“, енигматични алюзии, които изискват обяснение.

7. Страх Господен. Тоест, благоговение пред Господа. Страхът Господен е онова благоговейно отношение, съчетано с любов, страхопочитание и благодарност, което отличава мъжете, осъзнали собствената си недостойност и намерили спасение в Божия благодатен план. Няма форма на умствено обучение, която може да се сравни със сериозното изучаване на Писанията.

Начало. Евр. *reshit*. Тази дума може да означава и „главна част“. Страхът от Господа е не само първата стъпка в придобиването на всяко истинско знание, но е и централният акцент на знанието. Ако знанието не води до предаване на живота на Исус Христос, то е пропуснало целта си. „Не наричайте никого блестящ, който няма мъдростта да избере Господ Исус Христос – светлината и животът на света. Превъзходството на един човек се определя от притежанието му на добродетелите на Христос“ (писмо 106 на EGW, 15 юли 1902 г.).

Глупците презират. В Стария завет обикновено се използват две различни думи за глупак, (1) „*ewil*“ и (2) *kesil*. И двете обозначават глупави хора. И двете се срещат често в Притчи и Еклесиаст и рядко в която и да е друга книга на Стария завет. Тъй като глупакът е противопоставен на мъдреца, който има страх от Бога, той е изобразен като непокаял се грешник. Соломон представя контраста между онези, които непрекъснато научават все повече и повече за Бога и Неговите пътища, и онези, които се отвърщат от правдата и вървят по пътя към вечната смърт. Глупците – онези, които не се боят от Господа, независимо дали поради небрежна любов към удоволствията или умишлено неподчинение – отхвърлят всяка истинска мъдрост. Колкото и знания да натрупат, липсата на истинския център ги оставя неуравновесени, роби на суетни философии.

8. Синко мой. Често срещана форма на обръщение от учител към учениците му и може да се използва така и тук; но споменаването на майката подсказва за по-лична връзка, сякаш Соломон предава на сина си плодовете на собствения си опит. Страхът от Господа е съпътстван от почитително послушание към родителите.

„Наставление“ включва мисълта за дисциплина, внушавайки, че бащата трябва да бъде върховният авторитет в дома. Въпреки това майката обикновено има най-голямо участие в обучението на децата и често споменът за нежното напътствие на майката държи младежа на пътя на правилния или го връща обратно, когато се е отклонил.

9. Украшение на благодатта. Колко малко деца носят благодатното украшение на доброволното послушание! Не вериги на ограничение, а вериги на почит очакват онези, които се вслушват в родителите си, както са правили Йосиф и Даниил (Бит. 41:42; Дан. 5:29).

10. Не се съгласявай. Напомняне, че волята е суверенна. Нито човек, нито дявол могат да ни накарат да съгрешим, освен като ни убедят да искаме да го направим (виж Рим. 6:13). Душата трябва да обмисли греховното действие, преди страстта да може да доминира над разума (виж 5Т 177). Понякога хората, които дълго са се съпротивлявали, се подчиняват на беззаконието, чувствайки, че са направили всичко, което може да се очаква от тях. Но изкушението, независимо колко силно е, никога не е извинение за грях. Дори натискът да нараства с непрекъснатата съпротива, волята може и трябва да се научи да казва „Не“ – до самия край.

11. Чакайте кръв. Този безсрамен призив към жестокост и алчност може да изглежда сякаш има малко паралели в тези цивилизовани времена. Но страстите на невъзродения човек не са се променили. Хладнокръвните убийства, извършвани по такива незначителни причини като желание за публичност или задоволяване на любопитството, бележат нашата епоха. Безсърдечните грабежи, причиняващи големи страдания на невинните и нуждаещите се, са ежедневно явление. Тези стихове са така необходимо предупреждение за младите мъже днес.

13. Напълнете домовете ни. Тук е изобразен мотивиращият фактор на крадеца. Поласкан от предложението Като станат част от известна група и споделят печалбата от зли постижения, алчните и мързеливите лесно се убеждават да се присъединят. Следващият раздел (ст. 15–19) показва колко суетна е надеждата за трайна и удовлетворяваща печалба от ограбването на другите.

15. Не ходи. Авторът излага причините, поради които животът на престъпление – или дори опитът за да се реализират прекомерни печалби в рамките на закона - не се отплаща. Има опасност дори в едно случайно запознанство със злодеи, защото те сякаш са подтикнати към злите си дела от сила, която е извън самите тях, и общуването с тях ще изкриви възгледите на човек за добро и зло дотолкова, че той може да се окаже, че се присъединява към техния начин на живот.

16. Нозете им тичат към злото. Бързината на израждането на онзи, който е свързал съдбата си с... Злите хора са плашещи. Скоро съвестта се закоравява толкова много, че мисълта за убийство става поносима дори за младеж, възпитан в страх от Господа.

17. Мрежата е разпъната. Неудовлетворителните резултати от престъпния живот са толкова често и очевидно проявени, че този, който има само интелигентността на птица, би трябвало да е достатъчно мъдър, за да избегне капана, поставен за него.

18. Заради собствената си кръв. Престъпните дейности неизбежно водят до гибелта на онези, които практикуват тях. Малцина постигат постоянна финансова печалба и дори те са загубили тихото щастие, което единствено честността може да осигури. Принудени от страх от предателство да поддържат добри отношения с неприятни сътрудници, те не могат да се измъкнат от мрежата, в която самохвално са влезли. Покаянието, което включва готовност да се плати наказанието за предишни прегрешения, е единственият изход.

19. Отнема живота. Алчният човек е нехаен за страданията на бедните, които той потиска и чийто живот може да съкрати чрез лишения, независимо дали чрез насилие или чрез признати търговски практики. Тържествените предупреждения, изброени тук, показват, че такъв грях ще донесе свои собствени зли последици както в този живот, така и в деня на страшния съд (виж Рим. 6:23; Яков 1:14, 15).

20. Мъдростта вика отвън. В началото на книгата мъдростта е олицетворена като чиста и благородна жена. В еврейския език се използва съществително в множествено число, *chokmoth*, за мъдрост (тук и в гл. 9:1; 24:7) с глагол в единствено число. *Chokmoth* вероятно е множествено число на интензитет, означаващо всички видове мъдрост. Някои смятат, че *chokmoth* трябва да бъде *chokmuth*, абстрактна форма в единствено число.

22. Колко дълго? Стихове 22–33 дават думите, с които мъдростта е изобразена като говореща. Обърнете внимание на прогресия в степените на вина: простодушните, които не осъзнават нуждата от наставление в праведността, тези, които открито се подиграват на доброто, и закоравелите престъпници, които са наричани глупаци. Простодушните и присмивачите са твърде заети с тривиалности и самогордост, за да се вслушат в предупрежденията, а глупаците активно мразят и се противопоставят на праведността.

23. Излей духа ми. Ако простите, присмивачите или дори глупаците се обърнат и послушат, мъдростта ще ги наставлява и ще ги изпълва с духа на същественото знание. В същото време Божият Дух ще им изяснява думите на осъждане и ще ги доведе до покаяние.

Мярката на Духа се определя от способността на този, който приема, а не от Бога, който дава (вижте GC 477).

24. Вие отказате. Все още говорейки както на безразличните, така и на активните противници, мъдростта описва страшните и неизбежни резултати от пренебрегването на призива за придобиване на познание за Бога. Тези глупави хора си тръгват по свой собствен път, глухи за предупредителните думи и слепи за зова. ръце.

25. Не се отчита. Евр. *para'*, „да се остави“, „да се пренебрегне“. Отхвърлящите Божията милост са не са изобразени като невежи по отношение на доброто или като твърдящи, че спасението е безполезно; те са показани просто като твърде заети с маловажни неща или твърде закоравели в греха, за да се вслушат в призива (Лука 14:18; Деяния 24:25). Те не са езичниците, а небрежните или отстъпилите от вярата вярващи. Опасно е да се отлага деня, в който да се отговори на молбите на мъдростта.

26. И аз ще се смея. Както простите подминаваха със смях предложението за спасение, така и мъдростта пренебрегваше тежкото им положение, и както глупаците и присмивачите се подиграваха на пътя на живота, така и техните вопли за милост ще бъдат посрещнати с тържественото изпълнение на съда.

27. Бедствие. „Бедствие“ и „мъка“ са синоними, означаващи буквално „стискане и „теснина“, в контраст със свободата на голяма сфера. Мъдростта не е представена като причина за бедствията. Те идват в резултат на пренебрегване на наставленията на мъдростта и отказ от божествената защита, която мъдростта предлага.

28. Ще викат ли? Когато Бог, чрез мъдрост, ги повика и ги помоли, те не се вслушаха. Сега те напразно призовават за спасително познание за Господа (виж Амос 8:11, 12).

В буря и земетресение, във война и нужда, безгрижните, грешни хора често призовават Бога за спасение и обещават поправяне на живота, ако Той ги спаси от опасност. Твърде често обаче, когато мирът и тишината се завърнат, те се присмиват на обещанията, дадени по време на страховете им. Макар че е вярно, че непосредствената близост на смъртта понякога води до истински обръщания във вярата, спасението в последния момент рядко се осигурява от онези, които отдавна са се оглушили за зова на Духа.

Най-пълното и най-страшно изпълнение на това пророчество ще се случи в края на света. история. Когато Божият Дух бъде окончателно отхвърлен и закрилата на благодатта бъде премахната, непокаяните ще се окажат на милостта на жесток господар, когото са избрали да служат вместо на Бога (вижте GC 614).

Защо няма отговор? Защо Бог се подиграва на тези бедни души, за които е дал Сина Си? Да се каже, че Бог се подиграва, разбира се, е използвано фигуративно слово. Всъщност Бог е дълбоко наскърбен, когато хората се обръщат срещу Него (виж Езекиил 33:11; Осия 11:8). Хората обаче са свободни морални агенти и Бог не предотвратява резултатите от поведение, което сами избират. В същото време Той прави всичко възможно, за да попречи на хората да направят обратен избор. Той призовава всички да дойдат при Него, дори и да са били дългогодишни врагове на доброто (Езекиил 18:21; Матей 11:28; Римляни 5:8; Откровение 22:17).

29. Мразеха знанието. Когато сърцата им бяха достатъчно меки, за да бъдат впечатлителни, те отказаха да позволят на Божия Дух да действа върху тях. Сега сърцата им са се закоравили, а характеристиките им – изравнени. Сега е твърде късно. Всяко симулирано покаяние е само желание да избягат от ужасните последици от греховете си. Дори ако на тези мъже им се даде още една възможност, тя няма да доведе до промяна.

Истинската прошка не е просто извинение за греха, а очистване на грешника (1 Йоан 1:9). Без истинско предаване на наставленията и контрола на Светия Дух и искрено желание за промяна, никой грешник не може да бъде спасен.

Не избраха. Страхът от Господа би бил за тях началото на спасителното знание (ст. 7). Тези хора не искаха такова знание, защото то би им попретило да се наслаждават на нечестията. Сега те биха искали да избегнат неизбежните последици.

31. По техния собствен път. Не е акт на произволна власт от страна на Бог, който отстранява нечестивите от Неговото присъствие (Осия 13:9; 14:1). Самите неразкаяли се са поставили волята си в противоречие с Източника на живота, така че Неговото любящо присъствие ще бъде за тях поглъщащ огън (виж DA 764, 107; GC 36). Небрежните и упоритите страдат от подобна съдба, защото никой от двамата не е годен да живее в съвършен свят. За тях вечният живот в безгрешна среда би бил вечно мъчение; смъртта е милостиво освобождение от мъките на суетното съжаление (виж SC 20).

32. Отвърщането назад. Това е отстъпление към отхвърляне на Бога поради прекалена заетост с богатствата на този свят, което ще донесе унищожение на мнозина, които уверено разчитат на вечен живот (вижте Йеремиа 8:5).

33. Който слуша. Тези, които се вслушват в мъдрия съвет на Бога и се подчиняват на предписанията на мъдростта, остават спокойни в свят на мъка. Докато сърцата им са изпълнени със съжаление към страдащите, те не се страхуват за себе си. Те очакват с увереност спасението, което е обещано (вижте Пс. 16:9).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5 4T 361

7 7T 71

8–104T 208

10 АН 459, 466; CG 218; ML 215; МУР 334; ЗТ 47

15 мл 215

20–334T 208

23 МҮР 334
24, 25 ГҖ 642
24-262Т 41
24-31 ПП 558; 5Т 72
24-331Т 263
25, 26 1Т 81
26 1Т 269
27 ГҖ 644
27, 28 1Т 82
28 МҮР 334
29 ГҖ 286
30-32ПП 739
31 ГҖ 286
33 ГС 285; МҮР 334; РР 558

ГЛАВА 2

1 Мъдростта обещава благочестие на децата си, 10и безопасност от зли компании, 20и напътствие в добри пътища.

1. Сине мой. Обръщението към „сине мой“ показва, че Соломон вече не говори в името на мъдростта. Поредицата от условни изречения, която започва тук, води до заключенията в стихове 5 и 9. Призивът да се скрият заповедите се отнася до съхраняването на думи за насоки при бъдещи трудности.

2. Приклони ухото си. Тук усърдието е съчетано с любов към ученето. За да постъпва правилно, човек трябва не само желанието да бъдеш добър, но и готовността да положиш необходимите усилия.

3. Ако плачеш. Промяна на метафората и промяна на акцента. Картината на мъдростта Викът към простодушните отстъпва място на младия мъж, който вика към силата на разграничението (виж гл. 1:20).

4. Търси я. Необходимостта от активно усилие за придобиване на мъдрост е допълнително подчертана. Хората трябва да копаят дълбоко в търсене на спасително познание за Божията благодат с упоритостта на златотърсач, търсещ благородни метали. Желанието за земни съкровища принуждава хората да изразходват много време, пари и усилия в това, което често се оказва безплодно търсене. Същата силна преданост трябва да бележи търсещия божествена мъдрост. Никакво разочарование или трудност не бива да угасват пламенността на търсенето. Откровението на Бога в Неговото Слово е мината, в която всеки вярващ трябва индивидуално да копае за истината (вижте ГС 598).

5. Намерете знанието. Ловът на съкровища може да се провали, но този, който истински търси, никога няма да пропусне да постигне разбиране за страха от Господа, който е началото на мъдростта. Въпреки че никога не може да се постигне изчерпателно познание за Бога, дори и щастлива вечност да се прекара в изучаване на все повече и повече за Неговата любяща природа, на всеки, който търси истината, е обещано знание, достатъчно за спасение (Матей 7:7, 8).

Бог. Евр. „Елохим“, среща се само пет пъти в книгата Притчи, тук и в гл. 2:17; 3:4; 25:2; 30:9. Яхве, преведено като „ГОСПОД“, е често използваният термин за Божество в тази книга.

6. Господ дава. Ето причините, поради които искреният търсач на истината никога няма да пропусне да намери мъдрост. Господ е източникът и Той е подтикнат от голямата Си любов да възнагради всички, които се обръщат към Него.

8. Пази пътя. Онези, които ходят по широкия път на греха, са отхвърлили защитата на Бога, но онези, които са в тесния път на правдата, са Неговата специална грижа. Всички небесни сили са незабавно на разположение, за да ги водят, укрепват и защитават (Евр. 1:13, 14).

9. Разберете праведността. Целта на книгата, както е посочено в гл. 1:3, ще бъде изпълнена като допълнително следствие от искреното търсене на знание. Истинското разбиране на добрия път на живот е предварително условие за ходене по този път.

10. Когато. По-добре „защото“. Еврейският предлог *ki* може да има едно от тези значения.

Сърце. Всъщност „ум“. За нас сърцето е преносно седалището на емоциите. За евреите Червата бяха седалище на емоциите, а сърцето - седалище на интелекта.

Знанието е приятно. Мнозина придобиват знания по настояване на родители или учители и натрупват известна мъдрост, но има огромна разлика между такова обучение и това, което е вдъхновено от любов към мъдростта. Това е особено вярно, когато мъдростта, която трябва да се научи, е пътят към вечния живот. Спасението от греха изисква активна любов към истината и наслада от правилното знание.

11. Разсъдливостта ще те пази. Любовта към истината води до разпознаване на правилното и грешното. и намерение в сърцето да се избягва злото. Така Даниил беше преценил цената и реши да не яде месо, принесено в жертва на идоли (виж РК 481), какъвто и да е резултатът. Такова предварително обмисляне ни предпазва от изкушението и ни предпазва от провал под внезапен натиск (Дан. 1:8).

12. Зъл човек. „Човек“ е допълнителна дума и не е задължително необходима. Достатъчно е да се каже „път на злото“. От такива неща разбирането ще ни предпази.

Порочни неща. Евр. тапукот, „извращения“, от корена хапак, „да обърна“ или „да преобърна“. Извращението, с което лъжеучителите изопачават ясните думи на Писанието, кара дори някои утвърдени вярващи да започнат да се чудят какво е истина. Трябва да се стремим да избягваме контакт с онези, които не желаят да учат, а само да разпространяват заблуди. Дълбоката любов и познание на истината е единственият сигурен щит срещу измамите на последните дни (вижте Матей 24:24; ВБ 593, 594).

13. Пътищата на тъмнината. Когато хората умишлено се отклоняват от светлината към пътищата на тъмнината, те биват измамени от „силна заблуда“ (2 Сол. 2:10, 11; вж. Йоан 8:12; 12:35; 1 Йоан 2:11).

14. Радват се да вършат зло. Те мразят светлината, защото обичат злото. Когато добрите хора правят грешки, те скърбят за тях след това. Но злите хора си спомнят злите си дела с удоволствие. Те не само се наслаждават на собствените си злодеяния; те се наслаждават на порочността на самото зло. Че това се отнася за съществуващите днес условия, се вижда от неспособността на общественото мнение да реагира по-енергично срещу организираната и предумишлена престъпност.

16. Чужда жена. Евр. 'ишшах зара. Или „чужда“ жена в смисъл на принадлежност към друг народ, или в смисъл на това, че не е законна съпруга. Следващият стих подкрепя последното тълкуване. Четирикратното повторение на тази тема показва, че неморалността е била сериозен проблем както в дните на Соломон, така и в днешно време (виж гл. 5:3; 6:24; 7:5).

Дискретността и разумът (ст. 11) ще водят един млад мъж по такъв начин, че да го избавят от „чужди жени“. Според Павел, един благочестив мъж ще се държи настрана от подобно изкушение (1 Кор. 6:18). Той ще бяга, както Йосиф (Бит. 39:12), ако това е необходимо. Да останеш и да спориш с изкушение, което е подсилено от наследените слабости на човешката раса, означава да ти липсва истинска мъдрост.

17. Водач. Евр. 'alluph, „близък“, „довереник“. За други случаи на 'alluph вижте Притчи 16:28; 17:9; Йеремия 3:4; Михей 7:5. Някои смятат, че може да се има предвид родителите на жената, но „аллуф“ по-вероятно означава съпругът, заедно с когото в ранните дни на брака им съпругата е научила някои от най-важните житейски уроци.

Заветът на нейния Бог. Очевидно брачните клетви, макар че в Стария завет няма конкретно препращане към религиозна брачна церемония, каквато е развила християнската църква. В Малахия 2:14 обаче има предположение, че са били разменени тържествени клетви. Тази странна жена не само е отстъпила пред обичаите на своя народ, но и е нарушила обвързващите обещания, които е дала пред великия Бог на Израел.

18. Склонен към смърт. Злите мисли, четенето на нечисти книги, гледането на сладострастни пиеси и картини, както и делата, до които те често водят, насочват краката към пътищата на смъртта. Десетки хиляди израилтяни загинаха вследствие на грехове, започнали, когато бяха убедени да станат просто зрители на моавските празненства (Числа 25; стр. 454–456). Въпреки че днес възмездиято не е толкова бързо, то е толкова сигурно, колкото е било тогава.

19. Връщане отново. Това може да се отнася до завръщане от смъртта, но е вярно и че е трудно да се възстанови чистотата на някой, който се е обърнал към неморалност. Волята изглежда е толкова отслабена, че умът често е неспособен или не желае да схване обещаната сила на Бог да победи греха. Някои намират спасение, но много от онези, които се обръщат към този път на смърт, никога не се завръщат.

20. Пътят на добрите мъже. Мъдрецът обобщава целта на съвета, който е дал. Израилтяните обичали своята Обетована земя, но непрекъснатото им отклоняване от правия път довело до внезапна смърт за мнозина и тъжно изгнание за други.

21. В земята. Или „в земята“. Думата, преведена като „земя“, често се превежда и като „земля“. Подчинението на гласа на мъдростта не само ще донесе добро в настоящето, но и ще доведе до вечен живот в красивата нова земя. Пренебрегването на Божието Слово носи проблеми в този живот и води до изтръгването от земята на всички, които продължават да грешат. Това изкореняване ще бъде толкова пълно, че няма да остане никаква следа (Авдия 16; Малахия 4:1).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2-ро издание 185

2–11МН 456

3–5COL 114; ML 108; 3T 108

4 СН 39; СТ 437, 460, 461; CW 34, 79; Ed 185, 189; FE 120, 169, 188, 307, 326; LS 355; МН

199; MM 124, 203; SL 37; 3T 447; 4T 499; 5T 266; 8T 157

4, 5 FE 390; 4T 414

6 Изд. 14

8 РК 576

10, 11 6T 69

11 АН 55

13 ГК 310; 3С 437; 5С 39

16 АН 59

18, 19 ПП 461

20 АН 459; ML 214; Те 184

ГЛАВА 3

1Призив към послушание, 5към вяра, 7към умъртвяване, 9към преданост, 11към търпение.

13Щастливото придобиване на мъдростта. 19Силата, 21и ползите от мъдростта. 27Призив към милосърдие, 30миролюбие, 31и задоволство. 33Прокълнато състояние на нечестивите.

1. Закон. Евр. *torah*, най-често превеждано като „закон“ в Стария завет. Произлиза от корена *yaḡah*, което означава „хвърлям“, „стрелям“, и в една от формите на глагола означава „уча“, „наставлявам“ (виж Изх. 4:12; 24:12; Лев. 10:11; 1 Царе 12:23). Следователно *torah* означава „учение“, „наставление“; следователно изразът е по-добре преведен като „Не забравяйте моето наставление“. LXX използва думата *nomos* тук, означаваща нещо определено, като например обичай, конвенция или закон. *Nomos* е новозаветната дума за „закон“. Ако старозаветната идея за наставление се приложи към „закон“ в цялата Библия, това отнема от „закон“ чувството за сяпа принуда и превръща Божиите заповеди в пътеводители по пътя на живота, предупреждавайки срещу опасни отклонения към пътища на греха (виж РК 179).

2. Дължина на дните. Любящото послушание на Божието учение ще доведе до удължаване на продължителността на живота. Въпреки че това обещание ще се изпълни за мнозина при постигането на спокойна старост в този живот, то ще бъде вярно за всички праведници в непрестанно ниските години на вечността.

3. Милост и истина. Такива качества винаги са угодни на Бога и ще спечелят благоволението на хората. Колкото и дружелюбен да е един човек, той няма да успее да спечели приятели, ако не може да се разчита на обещанията му.

4. Добро разбиране. Тоест „здрав разум“, „благоразумие“.

5. Уповавайте се на Господа. Пълното упование в Бога е единствената логична позиция, която християните могат да заемат. Бог притежава цялото знание и цялата сила и предвижда и се подготвя срещу всички беди, които сполетяват човека като внезапни извънредни ситуации. Да се уповава на собственото си разбиране при такива обстоятелства е наистина глупаво. Глупост е също така да се редува упование в себе си и упование в Бога.

Да се доверяваш малко на собственото си разбиране не означава, че човек трябва да остави настрана интелигентността и да се откаже от силата на избора. Интелигентността е необходима, за да се определи от Божието Слово и от Божиите напътствия каква е божествената воля. Необходима е воля, укрепена и очистена от Бога, ако човек иска да следва истинския път до края.

6. Той ще ръководи. Или „Той е, който ще ръководи“. Еврейският текст подчертава, че самият Бог ще направи прав и ясен пътя на Своя слуга, когато Неговият слуга Го признае във всеки етап от многото житейски дейности.

7. В твоите собствени очи. Като посочва опасността от самоувереността, Соломон подсилва предишния си съвет (ст. 5). Мнозина са започнали да вървят по пътя на правото с пълно доверие в Спасителя, но по-късно са започнали да си приписват заслугите за постиженията си и са се озовали в грешен бунт срещу Бога. Такъв е бил опитът на самия Соломон, но той е имал късмета да осъзнае тъжното си състояние, преди да е станало твърде късно (вижте 1 Царе 11:1–13; П.К. 75–86).

8. Пъп. В LXX и сирийския превод думата се чете „тяло“. Психичното и физическото здраве са тясно свързани помежду си (гл. 17:22) и няма по-голям стабилизатор за нервите, изнервени от бързането и тревогите на живота, от знанието, че Бог е активен партньор във всичко, което правим, влияние, осигуряващо настоящо удовлетворение и крайна победа (виж Фил. 4:11–13; МН 241).

9. С имуществото си. Или „с богатството си“. Малахия цитира като една от причините, поради които даването на част от спечелените богатства води до по-голяма печалба, фактът, че Бог ще смърми поглъщащия и ще направи възможно по-голямо увеличение (Малахия 3:8–12). По-важна причина е, че радостното даване на все по-големи суми под формата на десетки и дарения с увеличаването на богатството ще се окаже защитна стена срещу фините изкушения към егоизъм и алчност. Бог може да повери на човек, който е

верен стопанин на Своите средства с още повече от богатството на света, защото то ще бъде правилно използвано (виж 3Т 544-551).

11. Наказание. Евр. *musar* (виж на гл. 1:2). От идеята за просперитет, Соломон се обръща към това на негодите. Несгодите често се използват от Бог като средство за пробуждане на човека към опасността.

Бъди уморен. Евр. *ma'as*, предимно „да отхвърляш“, „да се отдръпваш от“, следователно „да чувстваш отвращение“, „да чувстваш отвращение“, „да чувстваш отвратителен ужас“. Някои хора позволяват на проблемите, които ги сполетяват, да ги отдалечат още повече от Бога, защото мислят, че Той е жесток или безразличен. Колко далеч от истината е това, показва следващият стих.

12. Когато Господ обича. Павел посочва в разширението си върху тази мисъл (Евр. 12:5-11) че сме отдавали почит на земните си бащи, когато са ни дисциплинирали. Може би като деца сме смътно осъзнавали, че го правят, защото ни обичат. Божиите деца трябва да вярват, че всички неща са под контрола на небесен Отец, който се радва на тях и който ще настрои обстоятелствата за тяхно добро, ако те с радост се подчиняват на дисциплината и научат уроците, които тя е предназначена да им преподаде.

13. Щастлив е човекът. След като е бил наказан от Отца, детето е намерило пътя към благословия и сега продължава да черпи разбиране от богатите съкровищници на небесното знание. Всички благословии са достъпни за човека, който е започнал със страх от Господа, е напреднал към мъдрост и сега пие от извор с вечно течаща вода на живот (виж Йоан 4:14).

14. Сребърни стоки. Соломон сравнява стойността на мъдростта със стойността на други скъпоценности. неща. Той извлича някои от своите цифри от търговията си със злато и сребро (вижте 1 Царе 10:21-23). Той добре е знаел печалбите, които може да се реализират от търговията с тези благородни метали. Въпреки това, той осъзнал, че доходът от търговията с мъдрост е по-голям и по-траен. Когато любовта към парите застане между човек и увеличаването на притежанията му в истинска мъдрост, материалните му богатства се превръщат в капан (вижте 1 Тим. 6:9, 10). Ако трябва да се направи избор, по-добре е да търгуваш с разум и да си беден на злато и сребро, отколкото да пожънеш реколтата от земни богатства и да си беден на мъдрост и други вечни съкровища.

15. Рубини. Думата, преведена тук като „рубини“, не се използва в Библията в контекст, който я прави Точното му значение е ясно. Някои го превеждат като „перли“; други като „скъпоценни камъни от всякакъв вид“; трети като „корал“, защото подобна арабска дума означава „разклоняване“. От стих 14 става ясно, че думата означава нещо много ценно, може би дори по-скъпоценно от „чисто злато“, защото Соломон сякаш достига своя връх на стойност. Мъдростта е толкова желана, че няма нищо, което човек може да пожелае, което да може да я надмине по стойност. В LXX се казва „скъпоценни камъни“.

16. Дълготрайност. Мъдростта никога не идва сама. Когато Соломон избра да поиска мъдрост от Господа, му беше обещан дълъг живот, богатство и почит (1 Царе 3:5-14). Тук той изобразява мъдростта като носеща тези други дарове в ръцете си. В изброяването на даровете в книгата Царе, дългият живот е последен и е обусловен от подчинението на Божиите заповеди. В Притчи Соломон го поставя на първо място и в дясната ръка – мястото на голяма почит на Изток (виж Пс. 110:1) – а богатството и почитта – в лявата ръка.

Макар че това обещание може да се разглежда като приложимо днес до голяма степен за вечната награда на праведни, все още е вярно, че благоразумието и мъдростта ще направят много, за да осигурят дълъг живот и просперитет на този свят. Мнозина страдат от лошите последици от яденето и пиенето на вредни неща и от извършването на други нездравословни практики. Част от мъдростта е да се изучава връзката между диетата и здравето и да се стремим да живеем в хармония с плана на Създателя. Макар че мъдрият човек днес може да не винаги постига голямо богатство, той ще открие, че

благочестието със задоволство е все още голяма печалба и че добрите хора винаги ще почитат мъдростта (1 Тим. 6:6).

17. Начини за приятно забавление. Мнозина смятат, че дребните забавления и непродуктивните дейности са пътищата на удоволствието, но истинската радост и трайното удовлетворение се намират само в следването на мъдростта. Соломон набляга на спокойствието и благословието да ходиш по необичайните пътеки на мъдростта, вместо да следваш множеството в търсене на мимолетните и невъзнаграждащи удоволствия на сетивата.

18. Дървото на живота. Тъй като нашите първи родители отхвърлиха мъдростта като водач и последваха Сатана, никой от нас не е имал привилегията да вкуси от дървото на живота. Божествената мъдрост ще ни води към начин на живот, който ще има почти същия резултат. Тя ще ни даде по-пълноценен и по-дълъг живот в този свят и ще ни осигури достъп до самото дърво на живота в идния свят (Откр. 22:14).

19. Основа земята. Соломон представя мъдростта като божествена сила на Бог, създаваща небесата и защитаваща онези, които Му се уповават. Някои приемат „мъдрост“ тук, за да се отнася до второто лице на Божеството, чрез което са създадени всички неща (Кол. 1:16; Йоан 1:1–3). Такова приложение може да се направи в части от Притчи 8, но използването на мъдрост, разбиране и знание в паралелни двустийшия предполага, че Соломон не е имал подобна мисъл, когато е писал този пасаж.

20. Разкъсан. Буквално „цепнатина“ или „разделен“. Някои смятат, че това може да се отнася до отделяне на водите под небето от водите над небето (Битие 1:6–8), така че росата да може да се стича отгоре. Други виждат в думите препратка към изригването от земята на големите реки. Божествена мъдрост е била необходима, за да се измисли и приложи система, която да напоява земята без дъжд и ерозия, а също така да служи за изравняване на температурата по цялото земно кълбо (вж. върху Битие 1:6).

Тази система беше напълно променена при Потоп, така че дъждът замени обилната роса, реките се превърнаха в канали и изравнителното влияние на водата под небесния свод и над него беше изгубено. Въпреки това земята остана обитаема в голяма част от площта си. Тези факти са допълнително доказателство за мъдростта и предугаждането на Създателя.

21. Да не си отиват. Няма ясно очевиден antecedent за „тях“. Някои предполагат, че в следващото изречение се отнася до „мъдрост“ и „разсъдливост“. И двете думи обаче са от женски род, докато „тях“ е от мъжки. Въпреки тази трудност, текстът става ясен само когато тези думи са направени antecedent.

22. Душа. Евр. нефеш. По този начин е преведено повече от 400 пъти в Стария завет. В повечето от тези случаи нефеш означава не повече от „аз“ и е синоним на лично местоимение или на човек. Например, „ако някоя душа съгреша“ (Лев. 4:2) е еквивалентно на казаното „ако някой съгреша“; „срещу тази душа“ (Лев. 17:10) означава просто „срещу този човек“; „всичко, което душата ти желае“ е еквивалентно на „всичко, което ти желаеш“. В разглеждания стих „за душата ти“ означава просто „за теб“. Тогава изречението би гласяло: „така те ще бъдат живот за теб“.

Исус дойде, за да даде на овцете Си по-изобилен живот (Йоан 10:10) и всички, които се стремят да служат на Бога по приемлив начин, ще получат нови запаси от физическа сила, както и умствена и духовна мощ (МН 159).

23. Върви безопасно по пътя си. Онези, които служат на Бога по този начин, ходят с увереност и безопасност, защото ходят по пътя на мъдростта, в който няма спънки, които да им причинят

да паднат. Тези, които се обръщат надясно или наляво в търсене на забавление или егоистична изгода, се оказват спънати в неочаквани препятствия и попадат в грях и скръб.

24. Твоят сън. Сънят е отказ от бдителността на будните часове, оставяйки спящия в милостта на враговете си и в безсъзнателно състояние, наподобяващо смъртта. Този, който е послушен на съвета на Господа, може да легне с пълно осъзнаване на възможностите за опасност и смърт, но въпреки това да се унесе като уморено дете в тих и безгрижен сън.

25. Внезапен страх. Трудно е да останеш безстрашен пред лицето на внезапна и неочаквана опасност. Само онези, които са изградили твърда и трайна вяра в съвместното действие на всички неща за добро (Римляни 8:28), могат да посрещнат такава извънредна ситуация с равномерен пулс и спокойно поведение. Божият народ не трябва да се спира на предстоящото време на беда и по този начин да има време на беда предварително. Те по-скоро трябва да посрещат проблемите на всеки ден със силата на Господа.

Те трябва да очакват Господ да ги води в обстоятелства, които ще изградят вярата им, за да бъдат подготвени да посрещнат по-големи проблеми, които предстоят. Ако искат да бъдат сред преобразените, те трябва да бъдат готови да стоят без посредник в свят, раздиран от човешките борби и лудата ярост на необузданите природни стихии (виж 4Т 25:1; РК 5:13).

26. Пази нозете си. Сравни Пс. 121:3.

27. Не въздържай доброто. Мъдрецът внезапно се обръща към практически въпроси и започва всеки от следващите пет стиха със забрана. Има навременност в делата на доброта, която умножава тяхната стойност. Да въздържаш доброто, което е по силите ти да извършиш, означава да ограбиш както Бога, така и човека. Човешкият Син на престола на съда смята онези, които пренебрегват най-малките от Неговите братя, за пренебрегващи Самия Господар (Матей 25:45).

Ако забавим плащането на законен дълг, когато сме напълно в състояние да уредим сметката, ние измамваме кредитора си да не използва собствените му пари и можем да му причиним сериозни неудобства. По същия начин отказът от помощ на нуждаещ се утежнява ненужно неговите проблеми. Може да открием, когато най-накрая се каним да предложим толкова необходимата помощ, че е твърде късно. Злото може вече да е застигнало нещастния или някой по-малко бавен благодетел може да е получил благословията, която ние твърде бавно сме осигурили.

28. Иди и пак ела. Мнозина имат обичай да отблъскват този, който търси помощ. Независимо дали става въпрос за плащане на дълг или за дарение, някои мъже сякаш намират удоволствие да принуждават получателя да се връща отново и отново, преди сумата да бъде окончателно платена. Мотивът за забавянето може да е просто да изглеждат важни или да демонстрират властта си над другите. Соломон посочва, че подобно поведение е недостойно за Божи слуга. То показва липса на безкористната любов към Бога в сърцето. Без такава любов никой не може да твърди, че е истински последовател на Христос.

29. Не замисляйте зло. Предупреждение срещу неискреност или срещу умишлена измама в отношенията с доверчив съсед. Ако истинската мъдрост носи наградата на вечното щастие сред богатствата на новата земя, каква глупост е да се застрашава това бъдеще чрез дребни грехове, извършени срещу нищо неподозиращ приятел! Толкова е измамно човешкото сърце, че някои, които по този начин ограбват съседите си, се убеждават, че не вършат нищо лошо (вижте Йер. 17:9).

30. Не се борете. Третото от тази поредица „не правете“ се отнася до спорове без причина. Днес, както и тогава, има хора, които се обръщат към съд за въображаеми грешки. Освен ако някой човек не ни е причинил вреда, която е едновременно реална и поправима, не бива да създаваме проблеми или да предприемаме действия срещу него.

Може да се смята, че този съвет позволява съдебни дела срещу онези, които са ни причинили вреда и по този начин противоречи на съвета, даден от Павел (1 Кор. 6:1–7); но сравнението на двата пасажа показва пълна хармония. Павел говори на коринтяните за брат, който се съди с брат. По-добре е да понесеш загуба, отколкото да съдиш брат си и така да дадеш гласност на злото.

че един наш събрат по вяра ни е причинил зло. Бог е напълно способен да ни компенсира загубата. Но защитата на закона е достъпна за всички, които са пострадали от действията на другите, и вярващият е свободен да търси защита срещу злобата на невярващите (Римляни 13:3, 4).

31. Потисникът. Буквално „човекът на насилието“. Човекът, който прави жертва на други, може да изглежда проспериращ, а честният човек, който не успява да пожъне толкова богата реколта, може да се изкуши да почувства лека завист.

32. Непокорният. Сволодарен човек, който се отвръща от пътя на праведността. Защото неговият Действията, които Бог може да изпитва, са само отвращение. Ако Той продължава по своя извратен път, за Него няма нищо друго освен съд и евентуално унищожение (гл. 14:12).

Тайна. Евр. *sod*, „съвет“, „близък разговор“, „интимност“. Съветът може да бъде таен, както в Амос 3:7. Божията тайна е откровението за Него в Неговото Слово, в природата и в Неговите провидения. Докато най-проспериращият невярващ гледа към неясно и несигурно бъдеще и трепери при мисълта за смъртта, човекът, който следва Божиите пътища, има разбиране за действието на провидението, което му позволява да се изправи пред богатството или нещастieto, живота или смъртта, със същата спокойна сигурност.

33. Проклятието на Господа. Божиите проклетия не са като човешките проклетия. Хората проклинат другите, защото ги мразят или се страхуват от тях и им желаят зло. Валаам е призван да прокълне Израел, защото Валак вярвал, че Валаам може да причини страдание на невинен народ чрез проклетия (Чис. 22–24). Божиите проклетия не се дължат на омраза или на внезапна загуба на самообладание. Някои от най-лошите проклетия в Библията се намират във Второзаконие 28 и много от тях очевидно са изказвания за естествените последици от непослушанието на Божиите заповеди.

Идването на вавилонците, за да превземат Йерусалим, е отчасти резултат от неспособността на Езекия да научи посетителите от този град за истинския Бог, чиято лечебна сила донесе възстановено здраве (Исая 39), но разрушението на града все още е можело да бъде избегнато по времето на Еремия, ако потомците на Езекия се бяха обърнали към Господа и бяха направили възможно Бог да се намеси в тяхна полза (Ер. 17:19–27). Вавилонците никога не забравиха съкровищата, които бяха видели, и се радваха на извинението да дойдат и да ограбят Израел.

Изследването на всички проклетия в Библията показва, че много от тях са пророчества за естествения и неизбежен резултат от бунта срещу Бога. „Проклятието Господне е в дома на нечестивия“, защото своеволието на грешника е попречило на Бога на любовта да го приведе в хармония с вечните закони на живота и щастието.

Че Божията благословия е върху жилището на праведните е също толкова вярно. Любящият Бог влиза във всяко сърце и всеки дом, които са отворени за Него, и където и да влезе, Той носи мир и благословия (виж Откр. 3:20).

34. Той дава благодат. Докато Господ отплаща на присмивателите с техните собствени пари, като им позволява да пожънат плодовете на собствените си пътища, Той носи милост и спасителна сила на смирените. Твърдението в Яков 4:6 е цитат от LXX на този пасаж.

35. Ще наследят слава. Паралелизмът подсказва, че смирените от стих 34 са мъдрите, а присмивачите са глупавите. Това е в хармония с целия аргумент на Соломон относно стойността на истинската мъдрост. Смиреният Божи слуга е прероден в небесното семейство и наследява слава чрез правото на синовство. Видимостта на възвисяване, която гордият, своенравен грешник понякога получава, е само прелюдия към срама, който ще почувства, когато планът за спасение и историята на всеки грешник бъдат открити пред събраната вселена за проверка (Притчи 16:18; 2 Коринтяни 5:10; Великата купа 666).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–4CT 63, 127; DA 89
5 CSW 13; ML 185; MM 36; 4T 333, 335, 361, 538, 541; 5T 291, 427
5, 6 FE 110; GW 79; MH 417
6 CT 369; FE 414; MH 479; 2T 281; 4T 502
9 AH 389; CS 72, 81; 4T 474, 477; 5T 271, 481
9, 10 AA 345; CS 49, 65; Ед 140; 1T 325; 2T 331; 6T 307; 9T 253
13 GK 602; ML 159; 4T 414
13–154T 644; 5T 544
13–18PK 34; 6T 218
14 GK 312
14, 15 CT 50
17 хиджра 498; CH 222, 627; Ед 206; LS 293; MB 201; MYP 368; PP 600; Те 212; 1T 503; 4T 502,
626
18 MX 456
21 CH 295; 5T 146
21–23ML 109
23 3T 108
23–26MH 286

ГЛАВА 4

1 Соломон, за да убеди в послушание, 3 показва какви наставления е получил от родителите си, 5 да учи мъдрост, 14 и да избягва пътя на нечестивите. 20 Той увещава към вяра, 23 и осветление.

1. Наставление. Вижте гл. 1:2.

2. Добро учение. Соломон знае, че учението е добро, защото го е получил от баща си (ст. 4). Давид се е научил на мъдрост чрез дълъг и често горчив опит.

3. Синът на баща ми. С това Соломон сякаш има предвид нещо повече от обикновената връзка. Соломон беше този, който осъществи надеждите и стремежите на баща си. Именно той беше назначен от Бог да построи храма, за който Давид беше направил такава любяща и старателна подготовка (2 Царе 7:12–16; 12:24, 25; 1 Лет. 22:9). Силната обич на един богобоязлив и предан родител не можеше да не повлияе на живота и характера на Соломон.

4. Той ме научи. С този стих Соломон сякаш цитира запомнените думи на Давид. Не знаем къде свършват тези думи и Соломон започва да говори отново. Може би най-ясният прекъсване е в края на тази глава. Наставлението е подходящо за син в „крехка“ възраст (ст. 3), докато следващата глава разглежда тема, която Соломон разглежда многократно – предупреждения срещу непознатата жена.

5. Придобий мъдрост. Ако това е типично за съвета, който Давид даде на любимия си син, не е изненадващо, че Соломон поиска мъдрост, когато му беше дадена възможност да поиска специална благословия (1 Царе 3:5–15). Тези стихове съдържат обобщение на голяма част от напътствията в книгата Притчи.

12. Не се стеснявайте. Тесният път е достатъчно широк за този, който би вървял винаги напред. Мъдростта учи хората да ходят по правия път (Матей 7:14). Ако Соломон винаги се беше вслушвал в този съвет, краката му никога нямаше да се обърнат в пътеки, където спънки го доведоха до позор пред Бога и хората (1 Царе 11:1–13).

14. Не влизай. Сравни Пс. 1:1. Да се бавиш в близост до греха и грешниците означава да притъпиш острата страна на съвестта си и да улесниш седането с презрителите. Оттук и шесткратното предупреждение да стоим настрана (Пр. 4:15, 16).

16. Защото те не спят. Собствената бурна кариера на Давид го беше довела до контакт с много зли хора и той беше добре запознат със зловещото желание на грешниците да подтикнат някой друг да се присъедини към тях в любимия им грях. Ако такива хора бъдат попитани дали биха посъветвали другите да правят това, което са направили те, те може би щяха да отговорят с „не“. И все пак те продължават да заплитат другите в мрежата, която е оплетела собствените им крака, и го правят толкова естествено, колкото ядат и пият (вижте Йов 15:16).

18. Пътят на праведния. Докато светлината се прокрадва почти незабележимо по небето на разсъмване и след това става все по-ярка с все по-голяма скорост, докато не се види пълната слава на деня, така че светлината на истината озарява пътя на праведните. Колкото по-близо човек се доближава до своя Господ, толкова повече време и усилия отделя, за да придобие познание за Бога чрез молитвено изучаване на Библията и толкова по-ярко свети светлината.

Не само светлината, която грее върху християнина, се увеличава. Отразената светлина, която блести от праведния човек, също се увеличава в същата степен. Тъмнината на последните дни ще подчертае растежа на това сияние. Преобразяването ще приведе външния вид в хармония с вътрешния блясък на безгрешните светии (вижте GC 470, 476).

19. Пътят на нечестивите. Тъмнината, която заслепява онези, които настояват да следват собствените си пътища, е толкова измамна, че такива хора си мислят, че те са тези, които имат истинската светлина. Те се спъват и падат, без да го осъзнават. За тях откровенията на съда ще дойдат като страшна изненада (виж Матей 25:44; Великата купа 640, 654).

22. Здраве. Тук изглежда е посочена тясната връзка между ума и тялото. Мъдростта и разбирането носят изцеление както на тялото, така и на душата. Глупостта, неразбирането, тревожността и вината са чести причини за физически и психически проблеми (МН 241).

23. Пази сърцето си. Тоест, „пази ума си“ (виж на гл. 2:10). Чистотата на ума е първото условие за безгрешен живот. От изобилието на сърцето (ума) идва доброто или злото в живота ни (Лука 6:45). Грехът е угаждането на желанията на грешното, измамно човешко сърце (Ер. 17:9), откъдето идва и необходимостта от усърдие в поддържането на ума предаден на Бога, Който единствен може да го запази чист (виж Еф. 4:17, 23).

24. Развратни устни. Езикът е най-трудният за контролиране орган (Яков 3:1–12). Само чистотата на ума и внимателното наблюдение върху езика в крайна сметка ще покорят този зъл орган. Това, което езикът казва, е добър показател за състоянието на ума. Ключите, особено за неприятни неща, показват ум, все още изпълнен със земни интереси. Гневните думи показват, че гордостта и егоизмът все още властват. Всяко подхлъзване на езика трябва да ни изпраща при Господа за очистване на ума (Пс. 101:5; пров. 6:12; Мат. 12:34; Рим. 12:2).

25. Гледай право напред. Когато сърцето е насочено към правдата, очите ще престанат да блуждаят. Съвременният градски живот обзема минавачите с хиляди изкушения от всякакъв вид и няма по-добра защита от праволинейното ходене, с поглед, устремен с единствената цел към целта. В житейския път трябва да държим очите си вперени в Исус, ако искаме да постигнем спасение (Евр. 12:2).

26. Помислете. Евр. палас, „да претегля“, „да изравнявам“, тук може би да претегля мислено. Такъв курс би довел до премахването на всяка пречка, която би могла да накара крака да се спъне. Чистотата на сърцето, истинността на речта и целенасочеността правят възможно напредъкът ни по пътищата ни в мир. Тези качества носят своя собствена награда и към нея Бог добавя Своята собствена благословия.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

14 Ед 136; 5Т 39

18 СЕ 37; СМ 126; СТ 230; СС 36, 138; ССВ 34, 49; ССВ 35; ЕВ 297; ФЕ 216; ГС 476; ГВ

274; МВ 202; МН 503; МЛ 6, 104, 113; МР 32; СС 118; 2Т 228; 3Т 64, 542; 5Т 14, 93, 413,
435, 486; 8Т 247, 318

18, 19 3Т 377

19 5Т 74

22 АН 431; Ед 197; МН 114; МЛ 153; РР 600; 4Т 552; 6Т 225

23 СД 35; СН 341; МВ 94; МН 349; МЛ 85; РР 460; 5Т 536; 8Т 101; ВМ 253

26 СТ 535; ФЕ 192, 193; МЛ 212; МР 22; РК 348

ГЛАВА 5

1 Соломон увещава към изучаване на мъдрост. 3 Той показва злото на блудството и разврата. 15 Той увещава към задоволство, щедрост и целомъдрие. 22 Нечестивите са обзети от собствените си грехове.

1. Сине мой. Виж гл. 2:1.

3. Чужденка. Вижте гл. 2:16.

Като медена пита. Думите на изкушението са гладки и сладки за ушите, защото те са внимателно изчислени, за да се обърнат към наследената и култивирана слабост на човечеството. Пример за такива думи е даден в гл. 7:14–20.

4. Краят ѝ е горчив. Горчивината на разкаянието скоро се усеща от този, който се поддава на изкушението. Ако това редуване на удоволствие и скръб се упорства, удоволствието избледнява, а горчивината се увеличава, докато безпомощният роб на греха не се плъзне в мястото на мъртвите.

Пелин. Растение от рода *Artemisia*, с много горчив вкус (виж Втор. 29:18; Йер. 9:15; 23:15).

6. Да не би да си. Трудно е да се преведе този стих на еврейски. Защото „да не би“ в древните преводи се чете „не“. Отрицанието прави пасажа по-ясен. Тогава стихът може да се преведе като „Пътеката на живота тя не прави гладка, пътищата ѝ се колебаят, тя не го знае“. Изгубен от диктата на разума и съвестта, слепият, упорит грешник неуверено се обръща от едно нещо към друго (гл. 7:12), но никога не поема по пътя на живота, в който единствено може да се намери настоящо щастие и бъдещо спасение.

7. Чуйте ме сега. Преди да обрисова картината на горкото, което ще последва за онези, които не се вслушат в предупреждението му, Соломон призовава да се обърне специално внимание на думите му.

8. Не се приближавай. Подчертава се необходимостта да се пази човек от изкушение, вместо да се доверява в способността на човек да се съпротивлява на онези подбуди към грях, които са победили толкова много хора, големи и малки (Пр. 4:14; 7:24–27; 1 Кор. 6:18; 2 Тим. 2:22).

9. За жестоките. Някои смятат, че това се отнася до продажбата в робство от онеправдан съпруг, но такава не е било наказанието за прелюбодеяние (Второзаконие 22:22; Йоан 8:5). Да загубиш разцвета на живота си заради грубо и оскверняващо робство на греха е по-тежко наказание, отколкото би могло да бъде физическото робство.

10. Къща на чужденец. Имотът и парите били изчезнали, мъжът в онези дни търсил работа като домашен роб, като цялата печалба от труда му е била в полза на господаря му, а не на него самия.

11. И ти скърбиш. Духовната разруха, която следва такъв курс, е изобразена в гл. 6. Тук акцентът е върху пълната разруха на живота. Високите надежди и безграничните възможности на живота се износват в мрачно робство.

12. Мразех наставленията. През дългите години на разкаяние грешникът оплаква неспособността си да се вслуша в добрите наставления на старейшините си, които биха могли да му спестят толкова много мъка и да му осигурят истинското удоволствие, описано в следващите стихове.

14. Почти във всяко зло. Сред общността на Божия народ този млад мъж си е позволил да съгреша срещу Бога и човека. Има особено закоравяване на съвестта у онези, които парадират с греховността си пред църквата. За разлика от младежите, отгледани в домове без Христос, те са съгрешили в светлината на истината и умишлено са се отвърнали от протегнатите ръце на Спасителя и призива на Духа. Бог няма друг начин да ги достигне. Те са се откъснали от спасението (Евр. 10:26; РР 405). Тези съображения би трябвало да подтикнат родителите и учителите, както и младежите, към трезво мислене и усърдни усилия.

15. Твоят собствен водоем. Похвала за щастието на брачния живот. Като жаден човек освежаван от водите на щерна, така и мъжът трябва да намира наслада в общуването със собствената си жена (виж 1 Кор. 7:1-5; 1 Тим. 5:14; вж. Пс. 127:4, 5).

16. Нека твоите извори бликат. Този стих вероятно би трябвало да се преведе като въпрос „трябва ли твоето чешми и т.н.“ Кладенецът и щерната (ст. 15) са свързани с къща. Потоци и чешми обикновено се намират далеч от дома. Всички тези водоизточници представляват източници на наслада.

18. Радвайте се. Ако бракът остане споделяне, ако винаги има взаимно желание за угода, Годишите, които минават, само ще задълбочат и укрепят радостите от другарството. Само когато вниманието от ухажващите дни се изгуби в монотонността на ежедневието и партньорът се приема за даденост, е вероятно някой от двамата да се обърне и да потърси незаконни удоволствия (виж МН 360-362). Особено съпругът трябва да помни да изразява гордостта си със съпругата си и трайната си любов към нея. нея в годините, когато възрастта си взема своето. Такъв израз ще задълбочи собствената му привързаност и ще подкрепи спътницата му през периода, когато е необходимо да се приспособи към напредващите години (виж Притчи 2:17; Мал. 2:15, 16).

19. С нейната любов. Любовта на мъжа към жена му трябва да бъде силна привързаност, която навлиза във всеки аспект от живота. Тя трябва да бъде – в добрия смисъл – обсебена, така че нищо да не се мисли или прави, без да бъде повлияно от мисълта за този, с когото споделя живота. В този смисъл любовта е опиянение. Думата за „очарован“ може буквално да означава „опиян“.

20. Странна жена. Колко различно е това увлечение от истинската любов. Любовта се задълбочава и става по-богато с годините, но греховната привързаност бързо се превръща в нежелано оплитане, което носи скърбите, описани в по-ранните стихове. Защо човек би се оставил да бъде въвлечен в такъв капан?

21. Очите на Господа. Верността към брачния обет е здрав разум, а изневярата е глупост, дори ако нямаше съд и нямаше задгробен живот. Но има задгробен живот и влизането в него зависи от желанието да бъдеш очистен от всякаква нечистота. Прелюбодеецът среща двойно осъждане. Той губи истинските радости на този живот и е лишен от по-големите и по-трайни радости на идния живот (Пр. 15:3; Мал. 3:5; Евр. 13:4).

22. Връзките. Тъй като отказва наставление, грешникът е оставен по необходимост да се оплита все повече и повече в капаните на греха. Има сила да се разкъсат и най-силните окови (МН 175, 176), но продължителното отдаване на греховните наклонности често оставя грешника без желание за спасение и без склонност да постави волята си на страната на Спасителя. Случаят е безнадежден, докато човек не потърси помощта на Този, Който може да спаси напълно (Евр. 7:25).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3, 4 ПП 461

3-5АХ 59; 5Т 398

8-11 ПП 461

21 МН 433; РР 217

22 СОЛ 200; Ед 291; МН 429; СС 39

ГЛАВА 6

1 Срещу поръчителството, 6 безделието, 12 и пакостливостта. 16 Седем неща, омразни на Бога. 20 The благословии на послушанието. 25 Злодеянията на блудството.

1. Ако ти си поръчител. Обичаят на поръчителството изглежда е преобладава от ранни времена. Йов говори за някой, който е поръчител за него (Йов 17:3). Юда два пъти е предложил да бъде поръчител за Вениамин (Битие 43:9; 44:33).

2. Ти си в капан. Този, който поръчителства за приятел, може да бъде в капан (1) като обещае да бъде отговорен за плащането на сума, по-голяма от тази, която може да събере, поне без големи затруднения, и (2) като се доверява твърде много на честността, способностите и късмета на своя приятел. Въпреки че Соломон предупреждава да не ставаш поръчител (виж гл. 11:15; 17:18), той е също толкова настоятелен, че човек трябва да помага на своя приятел и близен във време на нужда (гл. 14:21; 17:17; 18:24; 27:10). Комбинацията от тези идеи предполага следния съвет: Не обещавай на нуждаещ се приятел не повече, отколкото можеш да си позволиш в този момент, и заделай парите настрана за срока на обещанието, за да не се сблъскаш с внезапно искане за плащане на сума, която е извън възможностите ти да покриеш. Приятелите често се провалят понякога поради небрежност, защото знаят, че тежестта ще падне върху друг, понякога поради болест или лоши бизнес способности. Техният провал се отразява върху нещастния поръчител с цялата строгост на закона. Неговият дом и земя, мебелите и дрехите му, бизнесът му и имуществото му - всичко това може да бъде на милостта на кредитора. По времето на Соломон дори личността на поръчителя не е била пощадена. Той, жена му и децата му - всички са могли да бъдат продадени в робство.

3. Избави се. Какво чудно тогава, предвид тежките последици, които биха могли да последват, че мъдрецът съветва сина си да не пести усилия, за да се измъкне от капана, в който го е довела привързаността му към приятеля му и младежката му неопитност.

Въпреки че робството вече не е наказание за неразумна доброта при полагане на гаранция за приятел, думите на Соломон все още са важен съвет и трябва да бъдат преподавани на всеки млад мъж, преди да се впусне в бизнес живота.

6. Иди при мравката. Леността е по-сигурна причина за бедност и нещастие, отколкото да си поръчител за друг. Доверен приятел може да преуспява и обещанието никога да не бъде поискано, но мързеливецът е сигурен в беда.

7. Без водач. Соломон бил усърден изследовател на природата (1 Царе 4:33). Той бил заинтригуван от начина, по който мравките водили общностен живот в перфектен ред и сътрудничество, без никой да наблюдава процеса и да диктува работата, която всеки член трябва да върши. Бог се грижи за нуждите на мравката, както прави и за нуждите на всяко живо същество (Пс. 145:15, 16), но мравката изгражда своите складове и събира изобилието чрез собствения си усърден труд. Силата, умението и инстинктивната постоянство на мравката също идват от Бога, Създателя и Пазителя на всички неща.

8. Събира храната си. Водени са много дискусии сред природолюбителите и коментаторите. относно това дали мравката действително има навици, подобни на описаните тук. Сега обаче е установено, че някои видове мравки наистина складира храна.

В LXX има следното интересно допълнение към стих 8: „Или идете при пчелата и вижте колко е старателна и колко усърдно се занимава с работата си; чийто труд царе и частни лица използват за здраве, и тя е желана и уважавана от всички: макар и слаба по тяло, тя се издига, като почита мъдростта.“

9. Колко дълго? Целта на насочването на мързеливия към мравката е, разбира се, да го засрами и да го накара да действа. Човекът е надарен с голяма степен на свободна воля. Вместо да бъде воден от вкоренен и императивен инстинкт, от него се очаква да използва интелигентността и силата на волята си, за да се подтикне да осигури нуждите си. Много мързеливи са били засрамени и подтикнати да действат от тези и

подобни думи и с изненада е открил, че работата е едновременно приятна и възнаграждаваща. Други са продължавали в мързел и нужда, докато нещастният им живот не е стигнал до позорния край.

10. Малко дрямка. Снимка на мързеливия мъж, който се обръща в леглото си и казва: „След малко докато аз ще стана и ще се заема с работата.“ Обърнете внимание на повторението на този стих в гл. 24:33.

11. Човек, който пътува. Както пътешественик тръгва на път и упорства, докато не достига целта си, така със сигурност бедността и нуждата ще върхлетят ленивеца. Щастливите обстоятелства, помощта на приятели и роднини, може да отложат деня на разплатата, но той със сигурност ще дойде и ще дойде с неустойчивата сила на умел воин в тежки доспехи.

12. Палав. Евр. beliyu'a'al, често превеждано като „Belial“ (Съдии 19:22; 20:13; 1 Царе 1:16; и др.). Означава „безполезност“. Когато е свързано с „човек [евр. „адам“], както тук, описва безполезен, нищожен, нисък човек.

Коварни уста. Буквално „крива уста“. Мързелът и безделието често водят до предателство и измама. Пътят на нечестивия човек е белязан от коварство на устата. Такъв човек не само лъже; той застъпва злото и тълкува доброто погрешно. Псалмистът описва подобна „крива уста“: „Устата му е пълна с проклетие, измама и измама; под езика му има злоба и суета“ (Пс. 10:7).

13. С очите си. Хитрото намигване на злодея сякаш разкрива дълбините на позор. Зъл Мъжете имат свой собствен таен език и използват ръце и крака, както и устни и очи, за да се изразят пред спътниците си, когато са в присъствието на честни хора. Цялото тяло на мошеника често е външно разкритие за вътрешната му порочност. Прегърбването на раменете, наведената глава, тътренето на краката вървят с дълго отдадената на поквара.

14. В сърцето му. Сърцето на грешника е извратено, така че всяка мисъл, всяко въображение е опетнено от зло. Нечестивият човек не се задоволява да остане нечестив, а винаги се стреми да въвлече и другите в същата беда, в която е и той. Количеството време и енергия, изразходвани за измисляне на пакости, ако бъдат насочени към доходоносна дейност, биха му осигурили стабилен и честен живот. Въпреки това, той изглежда е обсебен от нуждата да измисля все нови схеми за объркване на другите.

15. Неговото бедствие идва. Тъй като нечестивият човек е посветил ума, тялото и времето си толкова изцяло на злото, неговият случай в крайна сметка става безнадежден. Добрите импулси са били отблъсквани толкова дълго, че те нямат повече сила да го вдъхновяват и той е съкрушен, без лек.

17. Горд поглед. Самовъзвеличаването пречи на човек да изповяда греха си и да смири душата си пред Бога. Докато то продължава, спасението е невъзможно. Гордият човек е отблъснат от портите на живота, също толкова сигурно, сякаш Бог го мрази (виж Йов 21:22; Пс. 18:27; Пс. 37).

Лъжлив език. Нашият Бог е Бог на истината. Лъжите не могат да Му навредят, защото Той знае всичко; но лъжите могат да донесат големи злини на Неговите деца. Лъжите на Сатана измамиха множество ангели и ограбиха небето от една трета от неговите жители. Същите лъжи превърнаха един щастлив свят в мрачно бойно поле, на което повечето хора срещат вечно поражение (Откр. 12:4, 7–9). Бог мрази лъжите, които отвърщат мъжете и жените от Него и ги водят в жестокото робство на Сатана.

Невинна кръв. Убийствени ръце, сърце, преливащо от зло, и бързи да вършат пакости нозе са по-активните форми на атака срещу невинните (виж Битие 6:5; Исая 59:7).

19. Лъжлив свидетел. Лъжливият свидетел е лъжлив език, който изтъква неоснователни обвинения. Именно този вид лъжа е изрично забранен от деветата заповед (Изм. 20:16). Лъжесвидетелстването се използва за прикриване на престъпника, както и за потискане на невинните. Когато справедливостта е изопачена от подобни заговорничества, това причинява хаос в общността, както чрез пряката вреда, която причинява, така и чрез създаването на цинично презрение към закона и реда.

Сее раздор. Последен идва онзи, който се наслаждава да разпалва раздори. Някои от тези пакостници не лъжат, но въпреки това произвеждат толкова смут и дисхармония, колкото и един лъжец.

21. Около врата ти. Соломон се връща към предупреждението си срещу чужди жени (ст. 24; вж. гл. 5:3). За да не се поддаде на такова изкушение, човек трябва да бъде нащрек денем и нощем. Добрите наставления на бащата и майката трябва да се имат предвид винаги.

23. Законът е светлина. Тези, които смятат закона за произволна забрана на желани удоволствия, имат напълно извратена представа. Законът е лампа, която просветлява ума и показва пътя към щастие, мир и вечен живот (виж Пс. 19:8; 119:105).

24. Ласкателство. Ласкателният език, кокетните очи и красотата на лицето могат да се комбинират, за да превърнат главата на младия мъж и да доведат до ужасните последици, вариращи от бедност до смърт, за които Соломон продължава да разказва.

27. Огън в пазвата му. Няма обстоятелство, което някога да може да оправдае прелюбодеянието или блудството. Както огънят винаги гори, така и нахлуването в дома на друг винаги ще донесе позор върху живота на всички засегнати (2 Царе 11–13; РР 723, 727, 728, 737).

30. Презирай крадеца. Гладът често се смята за достатъчен мотив за дребна кражба, а мъжете може да одобри деянието, дори ако настоява за възстановяване или дори наказание. Но прелюбодеянието придава петно, което честните хора никога не могат да забравят. Това е грях срещу притежание, което хората ценят, притежание, което е обезценено от такова престъпление. Дори ако праведността не предпази човек от ужасната капан на това престъпление, последствията от деянието би трябвало да възпрат изкушаваните, откъдето идва и акцентът върху неумолимата и неумолима природа на желанието за отмъщение, което се събужда.

32. Липсва му разум. Разумният човек ще претегли внимателно последствията от постъпката си, за да не си нанесе загуба, или доживотен позор и срам. Крадецът, който краде, защото е гладен, има поне привидно извинение за постъпката си, но дори и той страда за постъпката си (ст. 30). Но прелюбодеецът не може да покаже никаква необходимост за поведението си. Освен това удоволствието, което смята, че ще му донесе чувственото удовлетворение, бързо се превръща в разкаяние.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

6 CG 58; Ed 117

6–8CG 59; СТ 190; 4Т 455

9 ML 143

9–114Т 411

28 Изд. 136; МЗ 443

32 АН 327

ГЛАВА 7

1 Соломон убеждава към искрено и добро познаване на мъдростта. 6 В пример от собствения си опит той показва 10 хитростта на блудница 22 и отчаяната простота на млада развратница. 24 Той отрича такова нечестие.

1. Пази думите ми. Тоест, покорявай ми се.

2. Зеница на окото ти. Буквално „зеницата на окото ти“. Фигура с изключителна ценност.

В LXX има следното въведение към стих 2: „Сине мой, почитай Господа и ще бъдеш силен; и не се бой от никого освен от Него.“

3. На пръстите ти. Затова винаги на видно място и служещо като постоянно напомняне (виж Втор. 6:8; 11:18).

4. Сестра ми. Символ на близка връзка. „Роднина“ може също да означава задължение (виж Рут 2:1; 3:2).

5. Те могат да пазят. LXX, „тя [мъдростта] може да пази“.

Странна жена. Вижте на гл. 2:16; вж. гл. 6:24.

6. Погледнах. LXX представя жената, която гледа през прозореца на къщата си, оглеждайки минувачите за вероятна жертва. От контекста обаче изглежда по-естествено да се запази четенето на еврейския текст.

Авторът избира да използва конкретна илюстрация, вместо да говори с абстрактни обобщения, и по този начин добавя към силата на неговите наставления. Той може да е съобщил действителен случай или да е разказал притча.

Прозорци. Прозорците на древните ориенталски къщи не са били покрити със стъкло, както са тези на съвременните ни къщи, а с дървена решетка или пергола, която е позволявала на обитателя на къщата да вижда навън, докато гледката отвън е била замъглена. Устройството е функционирало донякъде като нашите венециански щори; то е затваряло слънчевата светлина, но е позволявало на бриза да преминава.

9. Черна и тъмна нощ. Буквално „в зеницата [на окото] на нощта и тъмнината“. Зеницата е тъмната, централна част на окото. Зеницата на нощта очевидно се отнася до периода на пълен мрак между вечерния здрач и зората на деня.

Младият мъж сгрещи, като се постави на пътя на изкушението. Възможно е той да е Нямаше съзнателно намерение да сгрещи, но изпитваше удоволствие да се движи по границите на прегрешението. Неговият случай е типичен за много морални престъпници днес, които, макар да допускат недискретни връзки, нямат намерение да продават душата си на долна похот. Изведнъж те се озовават в капан, от който изглеждат безсилни да се измъкнат. Те би трябвало категорично да отблъснат първия подтик към злото. „Не докосвай, не вкусвай, не пипай“ (Кол. 2:21) е единственият безопасен път, който могат да следват по тези въпроси. „Който мисли, че стои, нека внимава да не падне“ (1 Кор. 10:12).

10. Там го срещнаха. Фактът, че жената беше навън по това време на нощта, дава индикация за нейния характер. На Изток жените с добра репутация са били държани изолирано и обикновено не са напускали пределите на дома си през нощта, със сигурност не без надзор.

11. Тя е шумна. Стихове 11 и 12 описват характера на жената като цяло, не непременно поведението ѝ в този случай. Тя не беше една от „домакините“, които Павел хвали (Тит 2:5).

14. Примирителни жертви. При този вид жертвоприношение принесеното животно се разделяло между свещеника и принасящия (виж Лев. 7:11–19). Жената твърди, че е изпълнила обетите си в този ден и сега празнува пиршество в дома си, на което кани глупавия юноша.

15. Търси лицето ти. Тя се опитва да убеди измамника си, че го е търсила специално и го е ценяла високо.

19. Добрият човек. Буквално „мъжът“. Има се предвид съпругът. „Добрият човек“ е архаична дума, която означава „господар на къщата“ или „съпруг“ (вижте Матей 20:11).

Не у дома. Въвежда се силен елемент на изкушение – идеята за безопасност от разкриване. Без ограничението, наложено от страха от разкриване и наказание, състоянието на обществото би било много по-лошо, отколкото е. Малцина в наши дни са ограничени от действието на Светия Дух върху сърцето (виж Бит. 6:5). В тази дегенеративна епоха, когато човекът е слаб, а грехът е силен, Божият народ трябва да направи мъдростта и разума свои близки спътници и да се приближи толкова близо до Спасителя, че самата мисъл за грях ще бъде бързо изгонена от ума (2 Кор. 10:5).

Въпреки това, грехът, който се избягва само поради страх от разкриване, все пак осквернява душата (вижте Матей 5:28). В това твърдение от Нагорната проповед Исус не иска да каже, че самото изкушение е грях. Но ако състоянието на душата е такова, че изкушаваният би

Ако се отдаде на греха, ако имаше възможност, самото това състояние е грях. Грехът е несъответствие с Божия закон, независимо дали в действие, нрав или състояние. Някой уместно е отбелязал, че характерът може да се оцени по това, което човек би направил, ако знае, че никога няма да бъде разкрит.

21. Много хубави думи. Буквално „изобилно наставление“. Прелюбодейката очевидно е използвала внимателно планирана линия на аргументация.

22. Към кланицата. Често воловете отиват доволно към кланицата и са глупаво необезпокояван пред лицето на смъртта.

Като глупак. Цялото изречение гласи буквално „като окови за поправяне на глупак“ (въпреки че няма сигурност дали „окови“ е правилният превод на „ekes“). „Ekes“ се среща другаде само в Исаия 3:18, където е преведено като „звънтящи украшения“. Трудно е да се установи значението на еврейския стих. Преводът на KJV е получен чрез транспозиция на две съществителни имена. Древните версии не са в съответствие с еврейския и не всички са съгласни помежду си. LXX за това и първото изречение на следващия стих гласи „и като куче за окови, или като елен, прострелян в черния дроб със стрела“. Вулгатата казва: „Като играещо агне, и без да знае, че като глупак е влачен в робство.“

25. Към нейните пътища. Единственият безопасен курс е незабавно да се отблъснат първите намеци за зло и да се избягват да се поставят на пътя на изкушението (вижте Бит. 39:13; 1 Кор. 6:18). Този, който вече се е оплел, трябва незабавно да се освободи от връзките, които го обвързват. Всички трябва да се пазят от прекомерна фамилиарност (5С 591–603).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 Ед 179

2 Ев 240, 244; LS 96; 5Т 353; 6Т 225

22 5Т 602

26 ПП 457

ГЛАВА 8

1 Славата, 6 и доказателството за мъдрост. 10 Превъзходството, 12 природата, 15 силата, 18 богатства 22 и вечността на мъдростта. 32 Мъдростта е желана заради благословието, което тя носи.

1. Вик на мъдростта. Мъдростта е изобразена като жена, викаща към всички мъже (виж гл. 1:20–23). Навсякъде Бог е поставил стимули, за да накара хората да мислят за пътищата на правдата и да търсят разум (Притчи 8:2; вж. 2 Петрово 3:9).

4. О, мъже. В този стих са използвани две различни еврейски думи за „човек“: Първата, „иш“, се отнася до мъжа като мъжки пол и предполага такива мъжки качества като сила и индивидуалност; второто, „адам“, се използва за човечеството като цяло, за всички синове на Адам и често и за дъщерите му. Мъдростта е предназначена както за мъже, които вече са установили в себе си известна степен на мъдрост и опит и са развили своята индивидуалност, така и за онези, които все още се оставят да бъдат увлечени от масата на човечеството, без особена загриженост къде отиват.

5. Просто. Евр. петаим, термин, който включва онези, които все още не са отдали сърцата си на познаване на мъдростта, но все още не са се отдали на злото. Те все още са в долината на решението, готови да бъдат повлияни от доброто или злото. Включва и онези, които лесно се поддават на примамване. За разлика от това,

„Глупаци“ са онези, които активно са се съпротивлявали на зова на мъдростта и затова е по-трудно да бъдат спечелени за пътя на живота (виж гл. 1:7).

6. Превъзходни неща. Евр. *pegidim*, буквално „княжески неща“. На други места *pagid* се превежда като „владетел“, „началник“, „княз“ и т.н. Мъдростта ще говори неща, които подобават на владетел. Една от слабостите на нашето време е, че князете и управниците често говорят неща, които са далеч от правилни (Езекиил 22:25–28). Когато онези, които би трябвало да дават пример за благородство, слязат и се присъединят към масата мъже в ниски занимания, общото ниво на нацията спада.

8. Нищо извратено. Думите на истинската мъдрост не съдържат нищо извратено. В днешно време, когато науката заема много по-почитано място от добротата, когато мъдростта е по-малко търсена от знанието, онези, които са почитани като мъдrecи, често говорят думи, които са далеч от правилните. Това се дължи на факта, че основната им философия, техният възглед за живота, се определя от фалшиви теории за правилното и грешното. „Страхът от Господа е началото на мъдростта“ и онези, които отхвърлят вярата си в личен Бог и в абсолютен стандарт на поведение, не са мъдри (Пс. 14:1; 1 Тим. 6:20, 21; 2 Петрово 3:3–5).

9. Всичко е ясно. Най-смиреният християнин, който приема откровението на Бог в Неговото Слово, има основа за вяра, която е толкова здрава, колкото Божия престол. Може да се счита, че той е развил по-добро разбиране за истинската природа на вселената, отколкото най-мъдрият невярващ (виж Пс. 25:14; 1 Кор. 2:14; Пк. 31).

11. Отколкото рубини. Сравни гл. 3:14, 15.

12. Остроумни изобретения. Евр. *mezimmoth*. Всички предишни срещания на тази дума (гл. 1:4; 2:11; 3:21; 5:2) са преведени като „дискретност“. Няма основателна причина да се отклоняваме от това определение тук. Мезима идва от корена *zamat*, който означава „да обмислям“, „да назначавам“, „да измислям“. Този стих започва дълъг раздел, в който мъдростта възхвалява високата си стойност.

13. Гордост. Когато истинската връзка между вечния, възвишен и свят Бог и грешното смъртно сърце бъде осъзната, няма място за гордост.

15. Царете царуват. Ранните тълкуватели са възприели тези думи като отнасящи се до Христос. Изглежда има преход някъде в тази глава от олицетворение на мъдростта като абстрактно качество към това Христос да бъде олицетворен от образа на мъдростта. Няма потвърждение за такъв преход чрез директен цитат от тази глава в Новия завет, въпреки че в Откр. 3:14 има алюзия към превода на LXX на Притчи 8:22, която би склонна да приравни говорещите тези съответни пасаж. Вярно е, че много от качествата, които говорещият на Притчи 8 си приписва, са описателни и за делото и природата на Христос. Вдъхновението обаче трябва да остане ръководство за това кои части от пасажа могат да се считат положително за приложими също, или може би изключително, за Христос (вижте ТМ 200; 1Т 396, 397; Ед 142; РР 34; ДА 764; вижте върху Втор. 18:15).

Твърдението „чрез мен царете царуват“ е еднакво вярно както за Христос, така и за мъдростта. Библията ясно заявява, че няма власт извън Бога и че продължителността на времето, през което един владетел запазва властта си, се определя от всеобхватно провидение (Дан. 2:20, 21; 4:17; Рим. 13:1; вж. П.К. 535).

17. Които ме обичат. Христос каза, че Той и Неговият Отец ще обичат онези, които Го обичат (Йоан 14:21). Проблемът с любовта към един непроменлив Бог, която очевидно се превръща в омраза към онези, които Го отхвърлят или мразят, е разгледан в предишни глави (Притчи 1:26–31; 6:16–19).

Търси ме рано. Това означава да търсиш толкова усърдно, че да ставаш рано сутринта, за да настояваш търсенето. Заради разсейването на светските дела и измамливостта на човешката

сърце, упорит труд е необходим, за да се поддържа спасителна връзка с истинската мъдрост и с Бога.

18. Богатство и почит. Мъдростта твърди, че има със себе си три богати награди, с които да се раздели онези, които я търсят. Богатствата, които мъдростта предлага, са трайни богатства. Те включват нетленните съкровища, които са съхранени само на небето (Мат. 6:19–21). Животът на някои от световноизвестните филантропи показва, че богатството, натрупано и използвано по правилния начин, може да бъде стабилно и удовлетворяващо дори тук, на земята, но за мнозина материалният просперитет се превръща в капан (вижте 1 Тим. 6:9, 17, 18).

Честта е почти толкова ценена от човечеството, колкото и богатството. Но човешката чест е нематериална... награда и външно за индивида. Мъдростта предлага почит пред Бога (виж 1 Царе 2:30).

Праведност. Безценна, небесна награда. Силата на Спасителя е обещана на всички, които търсят доброта. Тази сила прави възможно грешното човешко същество да следва добрия съвет на мъдростта. Праведността е вътрешна награда, която се проявява във външно поведение (1 Кор. 1:30).

19. Моят плод. Естественият закон, че подобното ражда подобно, действа и в духовните неща. Ако човек посее мъдрост, ще пожъне добрите последици от мъдростта (Пр. 8:8; Гал. 6:7, 8). Винаги, когато душата е предадена, добротата извира от живота.

20. Посред пътеките. Мъдростта води по средата на пътя на живота, избягвайки всички крайности. Човек не може да се отклони надясно или наляво без нейният глас да каже: „Това е пътът“ (Пр. 4:27; Ис. 30:21). Когато този глас бъде вслушан, съкровището, което го очаква на небето, става по-реално, а наследството му – по-сигурно с всеки изминал ден.

Този пасаж е също толкова ясен, когато се приложи към Христос. Христос е вървял пред нас и е маркирал за нас пътя на правдата и съда. В дните преди кръста Той е говорил чрез патриарси и пророци (1 Петрово 1:11). Цялата символика на Моисеевия ритуален закон сочеше идването на Този, който ще очисти грешника от неговата греховност.

Дори и да нямаше вечен живот, който да се придобие, пак би било част от мъдростта да се ходи по пътя на правдата. Не всички хора притежават много светски притежания, но всички добри хора могат да притежават истински съкровища на мир и удовлетворение, които в крайна сметка са най-голямата придобивка (1 Тим. 6:6).

22. Господ ме облада. Значението на стихове 22 до 31 е било причина за много дискусии през вековете. LXX има следното въведение към темата: „Ако ви разказвам нещата, които се случват всеки ден, ще си спомня и да разказвам за древните неща.“

В този пасаж има очевиден паралел с делото на второто лице на Божеството (виж РР 34). Пасажът обаче е алегоричен и трябва да се внимава да не се използва алегория извън това, което оригиналният автор е имал предвид. Извлечените тълкувания винаги трябва да са в хармония с аналогията на Писанието.

Някои са се опитали да намерят тук подкрепа за гледната точка, че е имало време, когато Христос не е бил в съществуване и че Той е бил създаден или роден от Отца като начало на Неговото дело за установяване на подредена и обитаема вселена. Догматичните заключения от фигуративни, параболични пасаж са неоправдани. Подвеждащите резултати от подобен курс могат да бъдат демонстрирани в популярното тълкуване на притчата за богаташа и Лазар (Лука 16:19–31).

Проверка на доктриналните вярвания винаги трябва да се търси в буквалните твърдения на Библията.

За буквални твърдения по обсъжданата тема вижте Михей 5:2; Йоан 1:1; 8:54; вж. ДА 24.

Сравнете също следното: „В Христос е животът, изначален, незаимстван, непроизведен“ (ДА 530). „Господ Исус Христос, божественият Син Божий, е съществувал от вечността, отделна личност, но все пак едно с Отца“ (EGW RH 5 април 1906 г.). „Христос е предсъществуващият, самосъществуващ Син Божий. ... Той

ни уверява, че никога не е имало време, в което Той да не е бил в тясно общение с вечния Бог“ (Ев 615; виж също ДА 19, 24, 25).

В светлината на тези твърдения, четенето на съвременни преводи, които се отклоняват от еврейския, за да следват LXX и гласят „създаден“ вместо „притежаван“ (например RSV), може да доведе до неоснователни заключения.

Макар несъмнено да има препратка към Христос, Той е представен в образа на мъдростта. За друга илюстрация на подобно смесване на приложения вижте Езекиил 28, където „князът на Тир“ е представен отчасти като образ на Сатана.

23. Поставям. Евр. *nasak*, дума, която има няколко значения: (1) „да изливам“, като възлияния (1 Лет. 11:18); (2) „да тъка“ (Исая 25:7); (3) „да поставям“, „да инсталирам“, както е очевидно тук.

24. Роден. Евр. *chil*, „да се гърча“ и „да треперя“; в някои случаи „да родя [както дете]“. Думата „чил“ се използва в Пс. 90:2 за оформянето на земята. Тук се използва в метафоричен смисъл, за да се обозначи мъдростта.

27. Бях там. Независимо дали подготовката на небесата се разглежда като отнасяща се до разделянето на водите долу и горе, за да се образува небесният свод (Бит. 1:6–8), или до създаването на звездните небеса (Йоан 1:3; Кол. 1:16, 17), мъдростта беше там.

Компас. Буквално „кръг“.

28. Облаците. Йов беше предизвикан да обясни балансирането на облаците (Йов 37:16). Чрез натрупаните научни знания, хората сега разбират отчасти как се задържат умножените милиони тонове дъжд в облаците и какво причинява падането му. Божествената мъдрост е установила условията, които управляват разпределението на дъжда и снега.

30. Отгледан. Евр. „амон“. Съществува голяма неяснота относно точното значение на тази дума. Еврейската традиция ѝ приписва определението „майстор“, „бригадир“. Други предлагат значението „галеене“, „послушник“, „приемно дете“.

31. Синове човешки. Човекът беше върховното дело на Създателя (стр. 44). Въпреки че Бог обича и се грижи за животинското творение, то беше само част от средата на Адам и Ева. Животните може да са мъдри, но те не могат да познаят мъдростта, която е страхът от Господа. Бог можеше да намери Своя образ отразен само в човека. Затова към него беше проявена специална наслада и интерес (вижте Евр. 2:7, 8).

Насладите на мъдростта са и при човешките синове. Човекът има привилегията да проникне в Божиите мисли. Той може да намери славата на Създателя, написана на всеки лист и блестяща във всяка звезда. Чрез общуването си със своя Създател и чрез напътствията на светите ангели в Едем (виж РР 50) Адам е израствал, за да разбира все повече и повече безкрайната Божия мъдрост. Дори днес, когато умовете са помрачени от греха и способностите за възприемане са отслабени, все още има голямо удовлетворение, което може да се получи от благоговейното изучаване на Божиите мисли, изразени в природата и в откровението. Земните удоволствия никога не могат да донесат трайното спокойствие, което се дава от небесната мъдрост (виж Ед 21, 27).

32. О, деца. LXX гласи „[сине мой]“. Тази версия не съдържа останалата част от този стих, нито стих 33.

Предвид благословиите на мъдростта би било глупост да се затварят ушите за зова на мъдростта. Сравнете изказването на Христос, в което Той отхвърля опита да възвеличи майка Си и потвърждава, че благословието или щастието идва от вслушването в Божието слово (Лука 11:28).

33. Слушайте наставления. Библията е пълна с наставления. Всичките ѝ закони, разпоредби и изисквания представляват адаптиране на божествената мъдрост към нуждите на хората. Следването на такива наставления осигурява живот тук и в идния век. Следователно, онези, които смятат божествения закон за посегателство върху свободата на действие на човека, си навличат обвинение в глупост.

34. Гледане ежедневно. Много картини са внушени от този стих. Някои виждат нетърпеливи ученици чакащи почетен учител да излезе, за да възобнови обучението им, други виждат левити, пазещи вратите на Храма, а трети си спомнят за влюбен, чакащ дълги часове с надеждата да зърне любимата си. Всички подчертават необходимостта от полагане на съзнателно усилие да започва всеки ден под ръководството на божествената мъдрост. Човекът има отчаяна нужда от тази мъдрост (Яков 1:5).

35. Живот. Вечният живот е наградата за усърдното търсене на мъдрост, вечната смърт е наказанието за провал (виж 1 Йоан 5:11, 12). Успешното търсене на мъдрост означава предаване на себе си на обитаващия в нас Святия Дух (виж Йоан 16:13). Такова предаване прави възможно Бог да действа върху нас и за нас чрез чудесата на Своята благодат. Да се дават същите благословии на неотдалите се би било толкова опасно, колкото да се дава лъскава самобръсначка на дете.

36. Обичай смъртта. Тъй като резултатът от живота е следствие от отношението, заето към спасителното знание, отхвърлянето на мъдростта е осъждане на душата на вечна смърт. Зовът на мъдростта се чува от всеки човек много пъти през живота му и голяма част от страданието на най-накрая непокаялите се ще бъде разкаяние, когато осъзнаят, че самите те са избрали унищожението, което скоро ще ги сполети (виж DA 764; GC 668).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

7 ML 331

8 Ед 69

13 РК 34

14 ТМ 200

17 CG 491; СТ 330; 1Т 397

18 Ед 142; 3 Ср 540; 6 Ср 258

22, 23, 29, 30 ПП 34

31 СН 455; РК 211; 5Т 195

36 ДА 764

ГЛАВА 9

1 Дисциплината, 4 и учението за мъдростта. 13 Навикът, 16 и грешката на глупостта.

1. Построй къщата си. Тълкувания, които правят къщата олицетворение на въплъщението на Христос или на църквата, символичното тяло на Христос, или на училищата на пророците, в които пребивава мъдростта, представляват неоторизирани алегорични заключения. Достатъчно е да видим в този „дом“ поетична фигура, олицетворяваща мъдростта и представяща я като обитаваща на място, преди чиито врати чака нетърпеливият търсач на истината (виж гл. 8:34).

Седем стълба. Те са били обект на много предположения. Седем често означава завършеност. Следователно, може да се каже, че домът на мъдростта е напълно и перфектно построен и здраво поддържан, тъй като стълбовете са от дялан камък. Но да се намери изображение за всеки от тези стълбове е равносилно на предположения.

2. Нейната трапеза. Мъдростта е представена като приготвила голям пир. В топлите климатични условия животните е трябвало да бъдат заклани непосредствено преди времето за пиршеството, защото месото бързо се разлагало.

3. Нейните слугини. Чрез поетична фигура, тъй като „мъдростта“ е женски род, нейните слугини също са представени в женския род.

4. Е просто. Само тези, които осъзнават липсата си на разбиране, откликват на поканата.

Другите отказват поради празна увереност в собственото си превъзходство.

5. Хляб. Лека промяна в образа от плът и вино (ст. 2) към хляб и вино, а не непременно промяна в представителството.

6. Оставете глупавите. Вероятно по-правилният буквален превод е „Оставете, о, вие, прости“. Но на подобна конструкция липсва обект. Някои следват LXX, който предава изречението като „Оставете глупостта“. Също така, вместо „и живеете“, LXX гласи „за да царувате вечно“.

Само когато хората се отделят от пътищата и компанията на онези, които отхвърлят призивите на техните Спасител, възможно ли е за тях да живеят пълноценен и удовлетворяващ живот. Вслушването в зова на мъдростта и участието в нейния хляб и вино дава богати награди както в настоящия живот, така и в идния свят (виж Йоан 6:51).

7. Срам. Мъдростта прекъсва съвета си към онези, които осъзнават нуждата си, за да обясни защо Тя се обръща само към простодушните, вместо да хвърля бисери на истината пред упоритите (виж Мат. 7:6). Когато е известно, че един човек се присмива на религията, всеки опит да бъде поправен вероятно ще бъде посрещнат с такава тирада от обиди, че резултатът може да бъде само вреда за всички засегнати. Преживяването оставя християнина засрамен, а грешника по-закоравял от всякога. Такива хора често са по-лесно достигнати чрез косвения призив на последователния, смирен живот на някой християнин (виж Матей 5:16).

9. Дай напътствия. На еврейски език се казва само „Дай“. Контекстът обаче показва, че е съвет, който трябва да се даде на мъдрия човек. LXX гласи „Дай възможност“, като по този начин подчертава идеята, че мъдрият човек използва пълноценно всяка възможност.

Въпреки че съществува опасност презрителният човек да се закорави в по-голям грях от неразумно укоряване, мъдрият човек осъзнава ценността на това да знае как другите го гледат и се радва на съвет, дори когато той е под формата на укор (Пс. 141:5). Следователно, добрият съвет на мъдрия човек носи двойна награда: помага на получателя и печели за съветника приятелството на този, когото е укорил.

10. Светият. Евр. кедошим, множествено число, което някои считат за „множествено число на величие“ и следователно Те прилагат израза към Бог. Еврейският паралелизъм на този стих подкрепя подобно приложение. LXX обаче разглежда qedoshim като обикновено съществително в множествено число и предава втората част на стиха така: „Съветът на светиите е разум, защото познаването на закона е [характерът] на добрата мисъл“. Вижте PP 596 за цитат от този стих, в който се пише с главна буква „свят“, фразата е в курсив „познанието на святото“ и се добавя следният коментар: „познанието за Бога е основата на всяко истинско образование“.

11. Твоите дни. Мъдростта се връща към излагането на причините, поради които простите трябва да дойдат на празненството. Дългият живот се предлага като награда за мъдростта и страха от Бога (виж гл. 3:2, 16; 4:10; 10:27).

12. За себе си. Въпреки че резултатите от глупавите пътища и противопоставянето на Бога се споделят от много невинни страдащи и благословиите на добрия живот се разпростират върху много други, все пак остава вярно, че мъдростта и глупостта засягат предимно този, който ги практикува. Щастието и продължителността на живота в този свят и вечният живот или вечната смърт в идния век са лични награди, както и разкаянието, изпитвано в съда (Езекиил 18:4; Матей 12:36).

13. Глупава жена. В контраст с призива на добрата жена, която представлява мъдростта, Соломон представя шумния, страстен зов на глупостта. Всеки мъж трябва да направи своя избор между тези две.

Просто. Думата очевидно е използвана тук в лош смисъл, като обозначение на липса на морални качества (виж гл. 8:5). Жената не знае нищо, което би трябвало да знае. LXX има различно тълкуване: „Глупава и дръзка жена, която не познава скромност, ще се нуждае от хапка.“

14. Високи места. Мъдростта изпрати своите момичета през града и викаше от най-високите места (ст. 3). Безумието седи на вратата си с надменно, прекалено пишно облекло и вика онези, които са толкова глупави, колкото и тя самата.

15. Пътници. Буквално „тези, които преминават по пътя“. „Пътници“ тук се използва със староанглийското си значение на „минувач“, „пътник“.

17. Откраднати води. Пиршеството, което предлага глупостта, се състои само от откраднати води и хляб на тайни в контраст със засищащата храна, приготвена от мъдрост (виж на гл. 5:15).

18. Мъртвите. Евр. *gerha'im*. Вижте върху Йов 26:5. За разлика от добре построения дом на мъдростта с каменни колони, пълен със светлина и въздух, установяването, поддържано от глупостта, е мрачно, тайно жилище, преследвано от спомена за онези, които са починали, измамани от нейните изкушения.

Ад. Евр. шеол, фигуративното обиталище на мъртвите (виж на гл. 15:11).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

10 АН 324, 386; CD 29; СН 222; СТ 50, 65, 364; Ed 13; FE 85, 115, 258, 285, 358, 392; GC 80; МН 409; ML 106, 284; ММ 34, 165; РР 596, 651, 739; RC 54; Те 156; ЗТ 491; 4Т 27, 273, 337, 553; 5Т 322, 439, 587; 8Т 63 (Повече в Пс. 111:10.)

18 ПП 461

ГЛАВА 10

От тази глава до двадесет и пета са представени различни наблюдения върху моралните добродетели и техните противоположни пороци.

1. Притчи на Соломон. Тази глава започва дълъг раздел от кратки пословици, повече или по-малко независими една от друга. На моменти се забелязва някакво групиране, но като цяло има малко последователна мисъл. Тъй като много от пословиците са самостоятелни, този раздел е противопоставен на свързаните раздели, които съставляват първата част на книгата.

Може да се наблюдава известна връзка между тази поредица от пословици и предишните раздели като разглеждаме тези пословици като демонстрации на двата силно различаващи се начина на живот, описани в предходните глави, и като твърдения за принципите, които управляват тези начини.

Антитетичната форма на еврейската поезия, т.е. тази, в която втората част на стиха е в рязък контраст с първия (виж стр. 24), е този, който често се използва в тези пословици.

Стих 1 е илюстрация на тази форма на паралелизъм.

Тежест. Преднамереният контраст не е между разнообразните реакции на бащата и майката. И двамата се радват на детето, което ходи по пътя на мъдростта, и двамата са скърбящи и обременени, когато едно дете търси глупост (виж гл. 13:1; 15:20; 23:24).

2. Съкровища на нечестието. Тези съкровища не носят полза, защото единствената печалба, която наистина си струва придобиването е вечен живот и никакво злато не може да го купи (Матей 16:26).

Праведност. Морална и етична доброта, която не само се занимава с избягване на замърсяването от греха, но се проявява в поддържането на справедливо отношение към другите, чрез дела на доброта и помощ, когато е необходимо (вж. Матей 25:40–46).

3. Отхвърля. Бог обещава, че хляб и вода ще бъдат гарантирани за праведните и че всички нужди ще бъдат задоволени на онези, които търсят Неговото царство (Ис. 33:16; Мат. 6:33), но Той не може да благослови желанията на онези, които се противопоставят или пренебрегват пътя на спасението. Оттеглянето на благословията не е отмъщение. Проблемите, които Бог допуска да сполетят хората, са предназначени да ги събудят за истинското им положение и да осигурят спасението им (вижте Агей 1:5–11; ПП 109, 325, 326).

Същност. Евр. hawwah, преведено като „пакосно желание“ в Михей 7:3 и „пакост“ в Притчи 11:6. Тук вероятно се има предвид „желание“ или „злобно желание“.

4. Ленива ръка. Мързелът и неефективността често вървят ръка за ръка и могат да доведат до бедност. Не може да се очаква от никой работодател да бъде доволен от работника, който проявява тези характеристики. От друга страна, усърдието обикновено е съчетано с ефикасност. Стихът представя ярък контраст между тези два типа работници.

5. Заспива. Евр. радам, думата за тежък сън, а не просто за дрямка. Мързеливият син е срам по всяко време, но леността по време на жътва е толкова непостижима, че носи презрение както на сина, така и на бащата. Глупостта на съня по време на криза е още по-трагична, когато става въпрос за духовни въпроси. Да се събудим и да осъзнаем, че възможността за спасение е отминала, ще изтласка от човешките устни най-тъжните думи, изричани някога: „Жетвата отмина, лятото свърши, а ние не сме спасени“ (Йеремия 8:20).

6. Благословии. Множественото число подчертава пълнотата на благословията, която ще пожънат праведните. Заради неговите добри дела, мнозина са подтикнати да го благословят (вижте стих 7; гл. 31:28).

Насилието покрива. Както е преведено от KJV, това изречение сякаш заявява, че нечестивият човек трябва да си държи устата затворена, защото споменът за злото му му пречи да говори. Изречението може да се преведе и като „Устата на нечестивия крие насилието“. Тогава значението става „С хубави думи нечестивият човек прикрива злите си планове“ (виж гл. 26:24).

7. Паметта на праведните. Не че злите хора са забравени, а по-скоро че се помнят със страх или отвращение, докато паметта на добрите хора се спомня с удоволствие (виж Пс. 72:17). Така паметта на нечестивите е добре сравнена с оскърбителната поквара.

8. Бъркащ глупак. Буквално „глупак с устни“. Мъдрият човек контролира речта си и е готов да слуша напътствия и да приема насоки. Глупакът говори празно, хвали се със собствените си дела и говори зло за другите. Тъй като е твърде зает да говори, за да слуша съвети, той ще падне и ще се разруши.

9. Праведно. LXX предава тази дума „просто“. Простата доброта на праведния човек го въоръжава срещу изкушенията на Сатана и обезоръжава завистта и злобата на другите хора (виж Исая 33:15, 16).

Ще бъде познато. Този, който се отклонява, за да ходи по криви пътеки, независимо дали по отношение на Бога или на човека, със сигурност ще бъде разобличен. Много хора биват разкрити и наказани в този живот. Онези, които избегнат разкриването, ще разкрият нечестивия си път в деня, когато Бог разкрие тайните на човешките сърца (Лука 12:2, 3).

10. Онзи, който намигва. Намигването може да изглежда достатъчно невинно, но често е символ на хитро зло (виж гл. 6:13). Злото следва хитрата злоба на скрития злодеец и невинните жертви страдат от скръб. Бъркащият глупак представлява глупав, самоизобличаващ се грешник, който бързо търпи скръб.

11. Кладенец на живот. Или „извор на живот“. Думи на мъдрост, съвет и назидание извират от устата на добрите. Като освежаващ поток тези думи, ако бъдат приети и обърнати внимание на другите, носят нов живот и растеж. Чест е за праведните да бъдат описани така, защото за самия Бог се казва, че е извор на живи води (Пс. 36:9; Йер. 2:13; срв. Йоан 4:14; 7:38).

12. Омразата поражда раздори. Любовта и омразата са поставени тук в рязък контраст. Омразата мотивира онези, които умишлено създават проблеми между другите чрез клевети (Йеремия 20:10, 11; 5Т 94, 241, 242). От друга страна, любовта прощава и забравя; любовта оставя настрана цялата горчивина, която може да е била изстрадана, и е готова да отвърне с добро за зло (Матей 5:9; 6:12; 1 Коринтяни 13:4–7; 1 Петрово 4:8; 1 Йоан 2:9–11).

13. Лишен от разбиране. Буквално „човек, лишен от сърце“. Сърцето се е смятало за седалище на интелигентността. Неинтелигентният си носи пръчка на гърба по много начини: съвестта му не му дава мира от бичуването ѝ, той търпи обиди от много от онези, с които трябва да се занимава, а в древността буквалните бичувания по заповед на магистратите са били негови (гл.

19:29; 26:3). LXX комбинира двата елемента в този стих по следния начин: „Който изкарва мъдрост от устните си, удря безумния с тояга.“

14. Събирай знания. Мъдрият човек се учи от всеки, когото среща, и от всеки житейски опит. Негово удоволствие, както и навик, е да се хваща за всяко ново знание и да се стреми да го впише в общия си фонд от информация. В резултат на това той е екипиран със знания и мъдрост, за да се справи с неочаквани извънредни ситуации (виж Матей 13:52). Глупавият човек има обратното преживяване. Той презира знанието и разбирането. Това, което е принуден да научи, не полага усилия да запомни. Като естествено следствие, той е зле подготвен да се справи с житейските проблеми.

15. Бедните. Евр. dallim, дума, която описва бедните като низки, безпомощни, понижени, унили и невежи. В страни извън Израел бедните са били оставени сами да се оправят и да потъват все по-ниско в социалната стълбица. В Израел ограниченията върху продажбата на земя и разпоредбите на юбилейните и седмогодишните закони са били предназначени да предотвратят както крайната бедност, така и натрупването на земя (Левит 25:1–55).

Бедността не е задължително да бъде разруха за едно семейство. Тези, които се заемат да използват всичките си способности, ще бъдат благословени от Бога и обикновено ще могат да осигурят сравнително комфортен начин на живот. За съжаление, бедността често изсмуква енергията и разрушава увереността на бедните, така че много от тях изпадат в отчаяние.

16. Склонен към живота. Богатите награди за честен труд са в контраст с разочароващите награди от греховния живот.

17. Той е вътре. Думите „е вътре“ са добавени. Изречението може да се преведе и като „човекът, който пази наставлението, е път към живот“. Това би изглеждало като знак, че мъдрият му съвет и добрият му пример правят мъдрият човек водач, насочващ другите в стремежа им към живот. От друга страна, преводът на KJV прави също толкова вярно наблюдение.

Ерет. Формата на този глагол в еврейския език е причинна, което предполага, че този, който отказва да се вслуша в наставления и укори, отклонява другите от правилния път.

18. Лъжливи устни. Първото изречение може да се преведе и като „Който крие омраза, е от „лъжливи устни.“ Този, който таи омраза в сърцето си, често практикува измама и лицемерие.

В сегашния си вид този стих е пример за синтетичен паралелизъм (виж стр. 24). Конструкцията е неестествена в поредица от антитетични паралелизми. LXX запазва последната конструкция, като чете: „Праведните устни прикриват вражда, а ония, които изричат хули, са най-глупави.“

19. Множество думи. Езикът е труден за контролиране орган и има огромен потенциал както за добро, така и за зло (Яков 3:1–10). Език, на който е позволено да изрича множество думи, е в опасност да въвлече собственика си в много форми на грях. Преувеличението често съпътства многословието, а преувеличението е фалшифициране на истината. Скандалът и клеветата не са далеч от този, който говори много и се стреми да направи сензация. Мъдрият човек внимателно преглежда всичко, което казва, и помни, че един ден ще трябва да даде отчет за думите си (виж Екл. 5:1–3; Мат. 12:36; Яков 3:2; 4Сол. 3:31).

20. Избрано сребро. Контрастът е между думите на добрия човек и ума и сърцето на глупак. Въпреки че мъдрият човек не изразява всичко, което е на сърцето му, това, което казва, е добро. То идва от чист източник и е било внимателно оценено, преди да бъде изречено (виж гл. 8:19).

Думите на нечестивите са безценни, защото умът, от който идват, е...
перверзен, плътски и загрижен само за светски дела.

21. Устните на праведния. Думите на мъдрите хранят всички, които ще слушат. Онези, които ще
Не обръщат внимание на мъдростта, не само не успяват да нахранят другите, но и сами гладуват.

22. Благословието Господне. Някои смятат, че богатството зависи само от умения и усърдие;
други, че са резултат от добър късмет. Но не може да има истинско и трайно богатство без благословията на
Господа. Няма успешно умножаване на богатството, освен ако Бог не работи с човека, а богатствата се стопяват,
когато Бог не добави благословията си (вижте Агей 1:5–9; Малахия 3:8–12).

Не добавя мъка. Богатството не винаги носи щастие. Човек трябва да има здраве, ако иска
наслаждавай се на богатството си. Също така смъртта носи скръб във всеки дом, богат или беден. Богатството
без Божията благословия често причинява скръб, като отклонява сърцето на собственика от подготовка за света, за
да дойде, към задоволство и загриженост за този свят. Но богатството, което идва с Божията благословия, идва без
добавена скръб. Богатството, което се използва като доверие от небесния Господар, благославя верния настойник
и онези, върху които той го изразходва (виж Екл. 5:18, 19).

23. Да вършиш пакости. Този стих може да се преведе и като „За глупака е като забавление [смях] да
изпълнява зло намерение, така и за мъдрия [да практикува] мъдрост.“ Един от белезите на глупака е, че той се
наслажда да върши зло. Той знае разликата между добро и зло, но няма дълбоко чувство за морална праведност и
не сдържа импулсите си да върши пакости. Съвестта му е толкова закоравяла, че изглежда не се интересува от
вредата, която причинява, и от страданието, което причинява.

В пряк контраст, човекът на разума е позволил на Божия Дух да работи върху него
сърцето му е толкова свободно, че съвестта му е станала бърза и чувствителна. Той е силно осъзнат за
последствията от действията си и се радва да види, че всички те са за доброто на другите (вижте Галатяни 6:2).

24. Страх от нечестивите. Тоест, страхът от бедствие, което преследва нечестивите.
Въпреки че много злодеи вървят по своя нечестив път, привидно нехайни за неизбежните резултати
от своето поведение, понякога те са преследвани от мрачни страхове за бъдещето. Глупакът се стреми да
разсее тези страхове и се опитва да омаловажи перспективата пред себе си, но тя все още е там.

Нечестивият човек никога не може да изпълни напълно желанията си. Това, което иска, е да върви по своя път
и въпреки това да бъде щастлив. Той иска да сее зло, а въпреки това да пожъне добро. Но това никога не може да
бъде. Самата природа на греха е, че той неизбежно носи нещастие и смърт, колкото и дълго да се забавя идването
на наказанието (вижте Яков 1:15).

Добрият човек желае да се прероди, за да може да върши добро и да бъде добър. Неговата цел е да ходи по пътя
на живота и щастieto. Колкото повече желае, толкова по-лесно е за Бог да му изпълни желанията му. Щастieto е
също толкова неизбежно следствие от праведността, колкото скръбта е от греха (вижте Галатяни 6:7).

25. Както преминава вихрушката. LXX превежда първото изречение така: „когато бурята отmine, нечестивият
изчезва“. Когато бурята на бедствието отmine, нечестивите си отиват, а праведните остават непоклатими (вижте Йов
21:18; Исая 17:12–14).

Оцет. Продуктът, който се получава, когато виното претърпи ферментация, чрез която алкохолът
във виното се превръща в оцетна киселина. Смятало се е, че продуктът е вреден за зъбите. В LXX тук се казва:
„Както кисело грозде е вредно за зъбите.“

Като дим. По времето на Соломон, хората са били добре запознати с паренето на очите от дървесен дим, защото
печките и комините, каквито ги познаваме днес, изглежда са били непознати. По подобен начин дразнещ

е ленивият пратеник, който се бавно забавя в изпълнението на задачата си. LXX превежда последното изречение като „така беззаконието вреди на онези, които го вършат“.

27. Удължава дните. Сравнете Изх. 20:12; Пс. 91:16; Притчи 3:2; 9:11. Обещанието за дълголетие е условно. Историята на човешкия опит разкрива много изключения. И все пак, добрият живот, живян в страх от Господа, така че тревогите, които разбиват нервните сили, са изключени от живия опит на вярата, естествено води до дълголетие (вижте МН 281). По подобен начин животът без вяра, независимо дали е активно грешен или не, е склонен да бъде съкратен от раздразнителност и тревоги.

Себичното угаждане допринася за влошаване на жизнените сили (виж Пс. 107:17, 18).

Може да се повдигне въпросът: Как столетник, който се е отдавал на нездравословни практики през целия си дълъг живот, достига дълбока старост в добро здраве, докато съвестният спазващ правилата за здраве може, дори на много по-млада възраст, да е в състояние да се поддържа само в сравнително добро здраве? Отговорът отчасти се крие във факта, че хората се раждат на света с конституции с различна мъжественост, наследени от техните предци. Някои наследяват конституция, толкова издръжлива, че са способни да я злоупотребяват през целия си живот, привидно безнаказано, докато други трябва да полагат големи грижи, за да се поддържат в сравнително добро състояние. Друг фактор е детското развитие и околната среда. Те допринасят много за изграждането или разрушаването на конституцията, преди човек да е достатъчно възрастен, за да се грижи за собственото си здраве (виж ЗТ 140, 141).

28. Надеждата. Днес надеждата на християнина е съсредоточена в новата земя, където всяка благородна амбиция, сега толкова често осуетявана, ще бъде осъществена, всяка чиста наслада ще бъде наслаждавана без примес на най-малката следа от тъга. Провалът ще бъде непознат, а всеки успех ще отвори пътя към още по-големи постижения. Тъжните раздяли никога няма да дойдат, за да помрачат очите.

Сбогуванията ще престанат да водят до дълги часове на тревожно чакане (виж Откр. 21:4; ВБ 675–678), защото всяко пътуване ще бъде безопасно и благоденстващо и ще води до щастливо завръщане.

Очакването. Грешникът изпитва повтарящи се пристъпи на страх (виж на стих 24), но той се убеждава, че всичко ще се нареди добре накрая, дори ако умишлено се противопостави на Бога и живее в конфликт със законите на живота. Божието дълготърпение обяснява отчасти неговата фалшива надежда.

Тъй като беззаконието му не е незабавно наказано и му е дадено продължително изпитание, престъпникът се укрепва в злото си и се осланя на Божията доброта (виж Екл.

8:11; Рим. 2:4; 2 Петрово 3:9).

В самия момент, когато надеждата на праведните трябва да се осъществи, очакването на Нечестивият напълно загива, оставяйки грешника безпомощен и отчаян, знаейки, че е твърде късно да замени егоистичния си мираж със славните сигурности на онези, които са били готови да се откажат от себе си.

29. Сила. Евр. ма'оз, „място за убежище“ или „средство за убежище“. Пътят Господен образува сигурна защита около онези, които Му служат (виж Пс. 91:2; срв. Йов 1:10). Бог предвижда всяка атака на врага срещу праведните и е способен да противодейства на всяко движение, за да донесе победа на праведните. Упоритите вършители на беззаконие губят Божията защита и, лишени от защитата си, биват унищожени (виж РР 325).

30. Никога да не бъдат премахнати. Соломон говореше предимно за състоянието на двата класа в този живот, въпреки че твърдението му е вярно и за бъдещия живот. Въпреки че праведните непрекъснато биват премахвани от смъртта и всички праведници заедно ще бъдат взети на небето за времето на хилядолетието (Откр. 20:1), те все пак са толкова сигурно установени като наследници и собственици на тази земя, сякаш никога не са я напускали. Тяхното премахване в смъртта е само сън, посещението им на небето не е нищо повече от кратък престой в дома на Отца, преди да се установят за вечността на земята. Този свят никога не е преставал да бъде техен дом (виж Ис. 45:18).

Нечестивите са се насочили към светски начин на живот. Техният идеал за вечен живот е съществуване, в което те могат да живеят толкова чувствено и алчно, колкото в настоящия живот. Грешникът не би бил щастлив в Божието присъствие. Небето не би предложило удоволствие за него. Той е отлъчен от собствената си негодност за святата среда (виж SC 19, 20).

31. Ражда мъдрост. Буквално „ражда плод на мъдростта“. Устата на праведния ражда мъдрост също толкова естествено, колкото доброто плодно дърво дава плод. Изкуственият опит да се изложи мъдрост, когато тя липсва в сърцето, се проваля също толкова напълно, колкото опитът да се накара светлината на човек да свети, когато няма светлина (виж Матей 5:16).

Отсечено. Може би сравнението с плододаващо дърво е продължено. Извратеният език, който говори само изопачено и зло, ще бъде отсечен, както болен клон бива отсечен от земеделец (виж Матей 3:10; Матей 12:36, 37).

32. Какво е приемливо. Добрият човек съзнателно избягва думи, които биха могли да наранят или обидят, защото осъзнава нещо от страданието, причинено от думи, изречени небрежно или необмислено, както и от злонамерени или пакостливи думи. През вековете това съображение е било част от общия фонд на здравия разум. Последните изследвания в психиатрията разкриват, че опустошението, причинено от устните, в много случаи може да бъде много по-голямо, а нанесените щети много по-дълбоки, отколкото се е предполагало. Тези, които се поставят под закрилата на небесните ангели, ще получат сила да избягват да провиняват с думи или дела (виж COL 341, 342).

Говори злоба. „Говори“ е допълнителна дума. Можем да добавим „зная“, както в предишното изречение, или просто „е“. Лошият човек говори зло също толкова несъзнателно, колкото добрият човек говори добри думи; защото и в двата случая изказванията на устните излизат от сърцето (виж Мат. 2:1, 12:34-37). Но и двамата съзнателно планират да говорят по начин, подходящ за тяхната новородена или неновородена природа. Нечестивият човек се наслаждава в изкушението и е небрежен за вредата, която причинява. Той използва извратени думи, за да осъществи зли планове. Колко е важно, предвид тези съображения, всеки човек, който се стреми към господство (1 Кор. 9:25), да внимава внимателно за устата си (1 Петрово 3:10)!

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4 СТ 278; 4Т 410; 5Т 178, 180

9 ЗТ 108

19 4С 331; 5С 437

20 АН 440

22 Изд. 142; FE 233; МН 448; РК 60

27 ML 149; СН 28

ГЛАВА 11

1. Фалшив баланс. Фалшивите баланси и кратките мерки от всякакъв вид са долна форма на кражба, срещу която Бог е дал много строги предупреждения (виж Лев. 19:35, 36; Втор. 25:13, 14). Такава кражба засяга по-тежко бедните поради оскъдните им ресурси.

В светилището може да е имало стандартни теглилки и мерки, спрямо които търговските мерки са могли да се сравняват (виж Изх. 30:13; Лев. 27:25). Но гражданските власти често не успявали да контролират грабежа чрез нестандартни мерки. Пророците говорили против злоупотребите (Езек. 45:10; Амос 8:5; Михей 6:11). Някои от проблемите се дължали на алчност от страна на купувача. Мерките се пълнили до преливане, вместо да се изравняват, но това не представлявало щедрост, тъй като вероятно е имало двойно дъно, което да компенсира струпването отгоре.

Точна тежест. Буквално „съвършен камък“. Камъните са били използвани като тежести и много търговци имаше два комплекта, единият за купуване, който беше с наднормено тегло, и другият за продажба, който беше с поднормено тегло. Този, който осъзнава, че „благословението Господне обогатява“ (гл. 10:22) и има вяра в силата Господня, няма да се присъедини към такава кражба, каквато и да е цената за него.

Бог не изисква човек да дава прекалено много в бизнеса. Такава щедрост може да доведе до небрежност и неточност у продавача и желание от страна на купувача да получи повече, отколкото е платил. Съвестната грижа в търговията и щедростта в благоденствието са най-угодни на Бога.

Най-голямата измама в историята на света е тази, извършена от Сатана върху Ева и Адам (Битие 3:1–6). Първата лъжа продава нещастие и смърт на онези, които притежават вечен живот и щастие, под претекст, че си купуват път към по-голям живот. Всички по-малки измами през времето са водили до един и същ край както за измамника, така и за жертвата. Нищо чудно тогава, че Бог мрази измамата и обича простото пазаруване!

2. След това идва срамът. Гордостта е в основата на първия грях. Когато Луцифер се гордее с красотата и мъдростта си, грехът мистериозно се развива в сърцето му (виж Езекиил 28:11–19; стр. 33–43; Великата библия 492–504). Тъй като отказва да се откаже от бунта си, когато му е посочена неговата същност и последици, Луцифер започва дълга и нещастна история, която накрая ще завърши с това, че той ще бъде обект на всеобщо презрение (Исая 14:12–20). Позорът идва рано или късно, но неумолимо за всички, които споделят този грях на гордостта.

Скромният човек, с готовността си да учи и признанието си за нужда от божествена помощ, получава богати запаси от благодат. Бърз в разпознаването и в следването на ръководството на Светия Дух, той има достъп до основата на небесната мъдрост (виж Исая 57:15; Яков 4:6).

3. Целостта. Евр. *tumtah*, от глагола *tamat*, който означава „да бъдеш завършен“, „да бъдеш завършен“. *Tumtah* означава „завършеност“ или „съвършенство“, не в смисъл на безупречност, а в смисъл, че очакваното на който и да е етап развитие е постигнато. Така Йов е обявен за съвършен (Йов 1:1, 8), въпреки че е имало слабости в опита му, които по-късно са разкрити от негодите (вж. Йов 40:2–5; 42:2–6).

Напътствай ги. Когато човек е отдал сърцето си на своя Спасител, когато единствената му цел в живота е да угоди на Бога, тогава той не трябва да се страхува, че ще бъде подведен (Йоан 7:17; Исая 30:21). От друга страна, упорито непокорство на грешника го държи далеч от единствения път към живота, оставя го незащитен от беди и го води към вечно унищожение във великия край.

4. Богатството не е от полза. Богатият човек сякаш има много предимства заради богатството си, очевидно получава повече власт от бедния, така че той изгражда в себе си идеята, че богатството му ще купи Божията благосклонност срещу предстоящ съд. Ужасното пробуждане на такива хора за истинското им положение е ярко изобразено (виж Исая 2:20, 21; 10:1–4; Йеремия 9:23; Матей 19:23; Яков 5:1; Откровение 6:15). Неверните настояници ще видят бедните, които са потискали и презирали, да се наслаждават на удоволствията на праведността в живот, който никога няма да свърши. Съжалението им за това, което са загубили, ще бъде неизразимо (виж Лука 16:22, 23; Великата купа 654, 655).

5. Перфектното. Евр. *tamim*, от същия корен като *tuma* (виж на стих 3). *Tamim* е роднина термин и трябва да се разбира в контекста му. Казано е, че Ной е бил съвършен (Бит. 6:9), но по-късно той се оказал податлив на слабостите на плътта (Бит. 9:21). Съвършените са зрелите християни, напълно посветени на Господа, които, въпреки че имат слабости, които трябва да бъдат преодоляни, се стремят към целта (Фил. 3:12–15). Ще дойде денят, когато делото за изкореняване на целия грях и

Егоизмът от страна на изкупените ще бъде пълен и светиите ще бъдат напълно и завинаги без петно или бръчка (Еф. 5:27; ТМ 506).

Ще насочва. Евр. яшар, „да правя гладък“, „да правя прав“, т.е. свободен от препятствия.

Праведността изравнява пътя, като премахва всяка причина за препъване. Изкушенията остават, но няма отговор на тях (виж Йоан 14:30; вж. DA 123; GC 623). По същия начин, желанието за зло е това, което кара нечестивия човек да намира толкова много неща, в които да се препъва, че накрая пада и никога повече не се изправя.

6. Палавината. Този стих подчертава важността на урока от предишния стих, като повтаря мисълта с други думи. „Палавината“ вероятно би трябвало да бъде „зло желание“ (вижте гл.

10:3). Именно неговото собствено зло желание е това, което пленява злия човек.

8. На негово място. Истинността на тази поговорка е била многократно доказана. Египтяните бяха удавени в Червено море, срещу което планираха да хванат безпомощните израилтяни в капан (Изм. 14:26–31). Мардохей избягал от бесилката, но Аман, който я приготвил, умрял на нея (Естир 7:10). Даниил излязъл невредим от лъвския ров, но обвинителите му умрели там (Дан. 6:24).

По подобен начин, остатъкът от Божия народ, осъден на смърт от обединените действия на целия нечестив свят, воден от лъжехриста, внезапно ще намери избавление, а преследвачите им – унищожение (Откр. 13:15; ВБ 624–626, 635, 636, 654–656).

9. Лицемер. Евр. *chaneph*, буквално „нечестив, нерелигиозен човек“. KJV превежда 13-те пъти, в които тази дума се среща, като „лицемер“ (Йов 8:13; 13:16; и др.). Ватиканският ръкопис на LXX предава *chaneph* като *asebes*, „нечестив“, въпреки че гръцките преводи, направени от Акила, Симах и Теодотион в ранните дни на християнската епоха, съдържат *hypokrites*, „лицемер“. Нечестивият човек, независимо дали е лицемерен или не, често е готов и желае да унищожи ближния си чрез лъжи, инсинуации и клевети. Смъртта и животът са във властта на езика (Притчи 18:21). Праведният и честен ближен, с познание за Бога и пътя на правдата, ще използва това знание, за да се измъкне от капана. Неговата репутация за праведност често ще бъде достатъчна, за да го избави от лъжливите обвинения на врага му.

10. Градът се радва. Повечето хора са щастливи да видят как праведният човек успява. Те знаят, че той ще използва богатството и властта си, за да помага на другите, и затова не се страхуват от неговия напредък. Но нечестивият човек печели богатствата си за сметка на другите и използва нарастващата си власт, за да ги потиска. Не е чудно тогава, че целият град посреща смъртта му с радостно облекчение.

11. Възвишен. Ето причината за радостта, изразена в предишния стих. Действията праведните жители възвисяват града, като печелят приятелството на мъже от други градове и народи и като донасят Божията благословия върху общността. Егоистичните и злонамерени дела на нечестивите пораждаят смут в града и донасят Божиите и човешките съдби върху града. Ако Лот беше успял да събере девет други праведни мъже, грешният град Содом щеше да бъде пощаден (Битие 18:20–32). Покаянието на мъжете от Ниневия пощади този град (Йона 3:5–14).
10; 4:11).

12. Мълчи. Контрастът между първото и второто изречение на този стих подсказва, че презрението към ближния се състои в изричане на презрителни и пренебрежителни думи. Думата за „мъдрост“ тук е леб, „сърце“. Сърцето се е смятало за седалище на ума. Дори ако ближният има слабости, които сякаш оправдават атаката на неразумните, мъдрият човек мълчи. Той осъзнава, че всеки човек има слабости и всеки човек има право да бъде оставен да се бори с тези трудности без допълнителното бреме на обезпокоителната публичност (вижте Галатяни 6:1, 2).

13. Верен дух. Човекът, който клевети съседите си, не се колебае да разкрие тайни, които са му поверени, ако по този начин може да засили ефекта от клюките си. Неустойимо желание да се казват неща, които другите не знаят, изглежда притежава някои хора (виж Ед. 235, 236; 5С. 58, 59). Верният приятел ще устои на всяко изкушение да разкрие тайна, не само защото е обещал да го направи, но и заради любовта си към приятеля си и нежеланието си да направи нещо, което ще навреди на друг.

14. Съвет. Евр. тахбулот, вероятно първоначално произлиза от идеята за дърпане на въже, което е управлението и насочването на кораб чрез дърпане на въже; оттук думата е дошла до значението на „насока“, „напътствие“ или „съвет“. Където липсва мъдро, умело ръководство, хората, на които самите им липсва такава мъдрост, лесно се отклоняват по пътища, водещи до трудности и бедствия. Напротив, когато има много хора, които притежават дара на управлението или мъдрия съвет, свободните и откровени обсъждания на проблемите ще гарантират, че всеки важен фактор е претеглен, всяка капан е предвидена (виж гл. 15:22; 20:18; 24:6).

Когато съветът бъде отхвърлен, малко може да се направи за онези, лишени от мъдрост, освен да ги оставим да открият чрез труден опит, че добрият съвет е благословия от Бога, която трябва да бъде приета (1Т 225).

15. Поръчителство. Вижте гл. 6:1.

16. Силни мъже. Евр. „арисим“, „безмилостни, всяващи ужас мъже“. Значението на пасажа изглежда е, че една мила жена ще пази честта си толкова ефективно, колкото един могъщ и насилствен мъж пази богатството си.

17. Милосърдният човек. Добрият, услужлив човек, който безкористно помага на другите, също така поема най-сигурния начин да помогне на себе си. Обратно, злият, жесток човек вреди както на себе си, така и на другите. Една от причините за това е, че отдаването на всяка склонност или черта на характера, независимо дали е добра или лоша, все повече я засилва. Друга причина е, че настроенията и действията се отразяват обратно от другите. Едно жестоко действие е вероятно да предизвика жестокост у другите, едно добро дело ще се отвърне с полезно приятелство от тези, на които е подпомогнато (виж Матей 5:7; 7:2, 12).

18. Измамно дело. Нечестивият човек си мисли, че ще получи достойна награда за злите си трудове, но открива, че наградата му е съвсем различна (виж гл. 1:10-19; виж също стих 17). Праведният човек сее правда и жъне реколта, която е сигурна като вечността (Гал. 6:8).

19. Стремез към живот. Този стих заявява една проста и добре позната истина. Тъй като Христос привлича към Тъй като Той е всички хора, а Отец дава на всеки човек известна вяра, човек трябва да избере или да откликне на тази привличаща сила, или да ѝ се съпротивлява и да бъде изгубен. Вечният живот е толкова сигурна награда за праведност, колкото вечната смърт е за греха (Йоан 12:32; Римляни 6:23; 5С 31).

20. Коварно сърце. Бог изпитва особено отвращение към измамливия, подъл грешник, който прикрива коварното си сърце с показност на благочестие (виж гл. 3:32; 12:20; 17:20; 4Т 326; 5Т 536). С радост Господ се обръща от съзерцанието на лицемерите към радостната гледка на истинските последователи на Исус.

21. Въпреки че ръката се хваща за ръка. Буквално „ръка за ръка“. Този израз е бил тълкуван по различен начин. LXX го превежда като „онзи, който несправедливо подава ръце“. Удрянето или хващането на ръце може да се отнася до средствата, чрез които хората са свидетелствали за истината. Тук можем да видим и намек за великия съюз на злото, чрез който Сатана се е опитал да спечели този свят за свое владение, а също и за съюзите на нечестиви хора, които се противопоставят на Бога, преследват Неговия народ и накрая твърдят, че са сключили завет със смъртта, за да избегнат наказанието (виж Исая 8:12; 28:15, 18; 5С 560, 561).

През цялата история на великата борба, зли хора са се обединявали, за да потискат Божият народ само за да открие, че Защитникът на праведните е по-могъщ от великия измамник, с когото са сключили споразумение (виж 2 Лет. 20:1–25; Неем. 4:7–15).

22. Без дискретност. Жена без дискретност очевидно е тази, която е изоставила женска скромност и възприе разпуснат начин на говорене и действие; защото контрастът е между красотата на формите и фигурата и грозния, свински характер. Да украсиш прасе със златна обица на носа е нелепо. Да не успееш да запазиш благороден характер в красиво тяло е трагично, както за жената, така и за тези, които я срещат.

23. Гняв. Евр. 'евра, „преливаща ярост“, „ярост“. Докато желанията на праведния човек са насочени само към това, което е добро, и Бог постановява, че всички неща съдействат за негово добро (Рим. 8:28), злият човек желае онези неща, които естествено и неизбежно му докарват гнева на хората и накрая гнева на Бога. Както в този живот, така и в деня на Божия гняв, егоистичните жънат беди (виж Откр. 14:10; 16:19; ВБ 36, 37).

24. Разпилява. Не всеки вид разпиляване носи увеличение. Небрежното даване често го прави. вреда както за даващия, така и за получаващия; но любящото, замислено усилие да използваш средствата си, за да облекчиш страданията и да помогнеш на борбите на нуждаещите се, носи богатство и на двамата. Колкото повече средствата на даряващия се използват, за да помага на другите, толкова повече получава той. Същото важи и за даренията, направени за Божието дело (вижте стих 25). Задържането на повече от полагащото се води до бедност, както духовна, така и материална.

25. Щедрата душа. Буквално „душата на благославянето“. Който благославя другите, благославя себе си (вижте 2 Кор. 9:6–15).

26. Задържа зърно. Във време на недостиг има хора, които задържат доставките, докато цената се повиши достатъчно, за да им даде прекомерна печалба за сметка на своите събратя. Естествено, такива хора са мразени и прокълнати от онези, които страдат от нужда поради подобни дейности (вижте Амос 8:4–7). Естествено също, онези, които нарушават изкуствено завишените цени, като продават на нормални цени, са обичани и благословени. Делото на Йосиф в Египет е било извършено както от името на народа, така и на царя. Събирачи от типа на Йосиф биха били добре дошли във всяко време на недостиг (Битие 41:53–57).

27. Усердно търси доброто. Онези, които се трудят в служба на своите ближни, получават почит и благоволение като тяхна награда. Макар търсенето им на добро да е безкористно, наградата е сигурна.

28. Ще падне. Учениците били учудени, когато Христос казал, че е трудно за богат човек да влезе в царството (Марк 10:24–26). Евреите смятали богатството за сигурен знак за Божията благословия, знак за здраво установяване в света. Но богатството често се превръща в капан. Вместо да чувства нуждата си от Светия Дух, вместо да споделя просперитета си с другите, богатият човек често смята, че трябва да защитава позицията си, като непрекъснато увеличава имуществото и ресурсите си (виж 1 Тим. 6:17). Въпреки че отива в гроба си с почитта на човеците, оставяйки след себе си голямо богатство, за Господа той е беден, изсъхнал лист, паднал на земята.

Клон. Буквално „лист“. Праведните са оприличени на зелени листа, но нечестивите са оприличени на падащи есенни листа.

Евр. Евр.

Великата борба (ГК)

стих

29. Собственият му дом. Човек може да причини проблеми косвено чрез неефективно управление на делата си или чрез мързел. В този случай и той, и домакинството му ще имат малко повече от вятър, с който да се прехранват. Или може да причини проблеми директно чрез суровата си настойчивост за пестеливост, тревогата и безпокойството си да не се пропилят ценните му пари. Подобно отношение не успява да спечели сътрудничеството на семейството и слугите. И в двата случая няма печалба, нищо освен вятър като печалба.

Такъв глупак по времето на Соломон вероятно би загубил наследството си и би бил принуден да работи като слугата на мъдреца, който спечели любовта и подкрепата на домакинството си чрез своята доброта и щедрост. Сравнете преживяването на блудния син (Лука 15:11–32).

30. Дърво на живота. Плодът на праведния човек се състои в мъдри и полезни думи и действия, а те стават за другите дърво на живота, което храни тялото и душата. Също така примерът на добрия човек насърчава духовното здраве и води до вечен живот.

Този, който печели. Евр. loqeach, форма на глагола laqach, „да вземам“. Само че тук е laqach преведено като „спечели“. Използва се повече от 700 пъти в смисъла на „да взема“ или „да отнема“. Тъй като допълнението на глагола тук е „души“, евр. nephashoth (множествено число на nephesh) и тъй като nephesh често означава „живот“ (Бит. 9:4; Изх. 4:19; и др.), някои превеждат фразата като „онзи, който отнема животи“. Същата комбинация от еврейски думи е преведена по този начин в 3 Царе 19:4; Пс. 31:13; Притчи 1:19. Ако такова е предвиденото значение на фразата, как могат „отнемащите животи“ да се считат за мъдри? Това е основният проблем на текста и този проблем най-очевидно е накарал преводачите на KJV да използват необичайния превод „победа“ за laqach. Други следват LXX, който предава стиха като „От плода на правдата израства дърво на живот; но душите на престъпниците се изстребват преждевременно“.

31. Ето. Или „ако“. LXX предава този стих така: „Ако праведните едва ще се спасят, къде ще се яви нечестивият и грешникът?“ Това четене е цитирано в 1 Петрово 4:18. LXX е бил широко използван през първи век сл. Хр. и е бил Старият завет на гръкоговорящите християни. Когато гръцкият език се различава от еврейския, е невъзможно да се определи дали разликата се дължи на това, че преводът е от различен еврейски текст, на перифразиране на текста или на промени, произтичащи от предаването.

Изпълнението на Божията програма ще доведе до това праведните в крайна сметка да бъдат възнаградени на земята (Дан. 7:27; Мат. 5:5; 2 Петр. 3:13; Откр. 21:1, 2). По същия начин нечестивите ще получат своето наказание на тази земя (Откр. 20; ВБ 673).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 4Т 310

2 СН 371

4 ЗТ 549

5 ГК 286

13 2С 185; 4С 195

KJV версия на крал Джеймс, 1611 г., наричана преди това Оторизирана версия

LXX Септуагинта. А. Ралфс, редактор, Септуагинта (2 тома; Щутгарт, 1935 г.)

сл. Хр., Годината на царуването

Старият завет

14 1Т 225; 2Т 357; 5Т 30, 293; WM 202, 231

15 АН 391; Ed 136; 1Т 200

24 AA 345; Ed 139; PP 528; 2Т 160, 331; 6Т 449

24, 25 CS 36, 49; ML 333; 1Т 222; 6Т 307; 9Т 253

25 ChS 144; DA 142; Ed 140; MB 41; 1Т 645; 2Т 661; 3Т 382; 6Т 51, 307; 7Т 170; WM 308

30 FE 199; 3Т 422; GC 673

ГЛАВА 12

1. Обича знанието. Някои хора биха били щастливи да придобият знание, ако то не изискваше получаване на наставления, поправки и укори (виж 2 Тим. 3:16). Да не съжаляваш за минали неуспехи, да нямаш желание за реформи и да не таиш високи стремежи за бъдещето, означава да си като полските зверове, които не могат да развият характер и нямат душа за спасение (виж 2 Петрово 2:12).

2. Добър човек. Значението тук може да се открие чрез сравнение с вида нечестие, описано във втората част на стиха. Благоволенieto на Господа се печели от мъже, които са праволинейни и честни в отношенията си.

3. Корен на праведните. Сравнете Пс. 1:3, 4; 37:23, 31; Еф. 3:17.

4. Корона. В дните на Соломон родителите са насочвали децата си при избора на партньори. Днес младите хора настояват сами да правят своя избор. Фактите, посочени тук, трябва да бъдат обмислени. и молитвено обмислено достатъчно рано, за да се предпази от необмислен избор и доживотно съжаление. Слаба, клюкарска, нескромна или разточителна жена изсмуква инициативата и решителността на съпруга си.

5. Са прави. Буквално „са съдби“ или „справедливост“. Праведните са добри от самото начало и вътрешните им мотиви ги вдъхновяват да правят добро на другите. Съвестта им вътре в тях действа като съдия и предава всички мисли и импулси, които възникват в съзнанието. Съвестта е все повече контролирана от подтиците на Светия Дух, докато човек се приближава към целта на христоподобието (вижте Гал. 2:20; Еф. 3:17; Кол. 1:27).

За разлика от вътрешната доброта, която мотивира праведните, нечестивите са източник на неразумни съвети, които заблуждават и нараняват онези, които им се вслушват. Добрият път е единственият път към щастие и истински успех (вижте Притчи 14:12; Йоан 14:6).

6. Думите на нечестивите. Стих 5 противопоставя мислите на праведните на съветите на нечестивите. Този стих разглежда изразените мисли на всеки от тях. Думите на нечестивите причиняват скръб и смърт чрез своята измама. Техните лъжливи обвинения и клевети разпалват вражда. Праведните използват красноречието и мъдростта си, за да просветляват, да защитават и да спечелят приятели за невинните, чиято кръв нечестивите търсят (вижте 1 Царе 21:1–24; 2 Царе 4:1–7).

7. Ще устои. Праведният човек строи дома си върху Скалата, Христос Исус, и неговите очаквания са сигурни (Матей 7:24–27). Притежавайки Спасителя, той има вечен живот (1 Йоан 5:11, 12; вижте ДА 388). Той може да падне; да, може да падне седем пъти, но ще се изправи отново (Притчи 24:16).

8. Според мъдростта Му. Няма нищо, което да носи по-трайна похвала от мъдрост и дискретност. Мъже, на които винаги може да се разчита, мъже, чиито действия се ръководят от интелигентност и високи принципи (виж 1 Царе 18:5), винаги са търсени. Суетният и безсмислен човек, човекът, който има изкривена представа за живота и хората, човекът, който изопачава

и се обръща, е презиран от всички, които го виждат такъв, какъвто е, дори от онези, които го използват за свои собствени цели. Юда беше такъв (Матей 27:3–8; Деяния 1:16–20).

9. Има слуга. LXX предава този израз като „служещ на себе си“, откъдето идва и преводът на В RSV гласи: „По-добър е скромен човек, който работи за себе си, отколкото онзи, който се прави на големец, но му липсва хляб.“ Значението на превода в KJV е, че човек, който има слуга, който да работи за него и да отглежда пшеница за хляб, дори и да е пренебрегнат, е по-добър от хвалебствения човек, който е гладен.

Еврейската дума „кала“, преведена тук като „презиран“, означава „да бъдеш пренебрегнат“, „да бъдеш“ „опозорен“ и е различна от думата, преведена по този начин в стих 8. „Презиран“ в стих 8 идва от *buz*, което правилно означава „да презираш“, „да показваш пренебрежение към“.

10. Жестоки са. Бог има нежна грижа към животните, които е създал. Техните незаслужени страдания не остават незабелязани (Йона 4:11; Матей 6:26; 10:29). Инструкциите на закона включват разпоредби относно отношението към по-нисшите животни (Изх. 23:4, 5; Втор. 25:4; PP 443; DA 500). Противникът на хората е направил много, за да утежни страданията на хората и животните. Онези, които го приемат за господар, стават жестоки и егоизмът им ги заслепява за истинските нужди на другите.

11. Суетни хора. Евр. *reḳīm*. Думата означава просто „суетни неща“ или „суетни неща“. „Хора“ е условна дума. Желанието да се подобри състоянието на човек е добро качество, но да се пренебрегват настоящите задачи, за да се следва мечта, е глупост. Да се прави с пълна сила това, което ръката намира за правене, осигурява ежедневна храна и оставя време за преследване на други достойни цели и за подготовка за по-висша служба (виж Ед 267).

12. Мрежата. Евр. *mašod*. Има известно съмнение относно точното значение на тази дума, както и на изречението, в което се среща. Понякога се смята, че Масуд означава обсадни съоръжения. Значението на стиха може да е, че нечестивият иска плячка (или защита), но не получава реална печалба, докато добрият човек е добре вкоренен и плодовит.

13. Извън беда. Злият човек се заплита в лъжите, които казва, и там Няма кой да го измъкне. Праведният човек изпада в трудности поради атаките на враговете си, но неговата честност и всеобхватната сила на Бога го изваждат от бедите му (виж Пс. 37:39, 40; 2 Петрово 2:9).

14. Плод на устата му. Праведният е възнаграден както за добрите си думи, така и за делата на ръцете си.

Възмездие. Втората част от стиха може да се преведе буквално като „Наградата на ръцете на човека, той ще се върне към него.“ Бог е, Който прави тези награди да се връщат по този начин, за да благословят добрия човек (вижте Йов 1:10; Исая 3:10).

15. Вслушва се в съвет. Виж гл. 3:7; 13:10; 14:12; 16:2; 21:2; 1Т 3:60.

RSV, Светата Библия. Ревизирана стандартна версия (Ню Йорк, 1952 г.)

ПП Патриарси и пророци

Образование

гл. глави

Свидетелства, том 1 (2Т и др. за томове 2 до 9)

16. Веднага. Буквално „в деня“, което означава „веднага“. През 1611 г. „веднага“ е имало това значение. Глупавият човек не е успял да се обучи в самоконтрол. Ако е раздразнен от обида или въображаемо оскърбен, той незабавно изразява наранените си чувства. Мъдрият човек осъзнава, че подобно действие вероятно ще влоши проблема, затова изчака, докато гневът се охлади, преди да се опита да поправи грешката; или може да я игнорира напълно (виж Притчи 20:22; 24:29; Матей 5:39; Лука 6:35).

17. Говори истината. Буквално „издишва истината“. Вероятно е препратка към установения навик да се говори истината, т.е. човек говори истината толкова естествено, колкото диша. Този с такава черта на характера се ръководи от повелите на правото (МВ 104, 105). Поради тази причина християните не бива да се колебаят да положат съдебна клетва (виж МВ 104, 105; ДА 706, 707).

Напротив, човекът, който обича да се мърмори, не казва истината, дори когато се кълне, че ще я направи. и така. Неговият навик да потиска част от истината или да я оцветява, докато не създаде впечатление, че всъщност е лъжа, скоро ще покаже на наблюдателния слушател, че на словото му не може да се вярва (виж гл. 14:5, 25).

18. Пронизване на меч. Сравнението е особено поразително на иврит, тъй като острието на меча се нарича устата му. Прибързаната, нетърпелива уста изрича думи, които нараняват сърцата на приятелите и водят до големи страдания и скръб. Нетактичните думи често прободат нежните сърца на онези, които скърбят или са в затруднение, но мъдрият човек знае какво да каже, за да утеши скърбящия, да успокои ядосания и да развесели отчаяния (виж гл. 10:11; Ед. 236, 237).

19. За момент. Еврейската дума вероятно означава „докато намигвам“. Царството на злото е но за миг. Божията истина не може да бъде опровергана. Дори човешката истина може да издържи всякакъв вид разследване без страх. Но лъжите скоро се разкриват и изобличават, ако не в този живот, то в идния съд. Дори голямата измама на Сатана ще бъде окончателно и напълно разкрита пред вселената в края на хилядолетието (Откр. 20:1–10; ВБ 666–670).

20. Представям си. Евр. хараш, което означава „да измислям“.

21. Няма зло. Вероятно в смисъл, че вредата, която се случва на праведния човек, се превръща в благословия чрез Божията намеса (виж Рим. 8:28).

Зло. Евр. ра', най-често превеждано като „зло“. Може да се отнася до морално зло, както в 1 Царе 11:6, или бедствие, както в Пс. 141:5. В този стих очевидно се има предвид бедствие.

22. Лъжливи устни. Сравнете Притчи 10:31, 32; 12:19; 13:5; 16:13; 17:7; Яков 3:5, 6; Откр. 22:15; РР 506. Вижте върху Притчи 6:17; 12:17.

23. Прикрива знание. Благоразумният човек не мълчи с намерение да мами, а от скромност и мъдра предпазливост. Липсата на мъдрост и скромност кара глупака да изрича каквото му хрумне (виж гл. 12:16; 13:16; 15:2).

24. Ленивецът. Мързелът носи бедност и дискомфорт вместо обещано удоволствие. Усърдните мъже, които използват времето си разумно, със сигурност ще се издигнат над мързеливите.

25. Тежест. Буквално „грижа“, „безпокойство“. Тревожното сърце не може да бъде изпълнено с обещания мир на Христос, а безпокойството е отричане на Божията вяроност (виж Пс. 37:1–11; Мат. 6:34; 1 Петр. 5:7; ПП 294). Тежестта може да бъде значително облекчена от дума на надежда и насърчение, и от увещание към вяра в Божиите обещания (виж Ис. 35:3, 4).

МВ Мисли от планината на благословиението

гл. глава

26. Още по-превъзходно. Има известно съмнение относно значението на еврейския текст в този стих. Първото изречение може да се преведе и като „праведният търси приятеля си“ или „праведният съгледва пасбището си“. Значението на второто изречение е очевидно. Пътят на нечестивия е тъмен и измамен, така че самият той е воден към погибел и не е в състояние да напътства никого другото по правилния път (виж Матей 15:14).

27. Ленивецът. Дали мързеливецът не успява да хване звяра, който ловува, или е твърде мързелив, за да го сготви, когато бъде хванат, не е ясно. Нито пък е сигурно дали второто изречение означава, че усърдието, или резултатът от усърдието, или дори самият усърден човек е съкровище. Стихът ще носи всички тези значения и всички те са верни.

28. Пътят на праведността. Да избереш пътя на святостта означава да избереш живота както днес, така и когато Соломон изрече тези думи или когато Израел се изправи пред избора при Гаризим и Гевал (виж Втор. 27; 28; 30:15–20; Мат. 19:17).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 ML 54

4 5T 123

10 ПП 442

17 ML 331; 4T 335

18 Изд. 237

22 AA 76; ML 331; PP 506

28 МЛ 5

ГЛАВА 13

1. Мъдър син. Соломон беше видял ясно и трагично демонстрираните учения на този стих в дома на баща си. Няколко от братята му презряха укора на Давид и продължиха по злия си път, докато не бяха застигнати от последствията (2 Царе 13–19; 3 Царе 1; 3 Царе 2), но Соломон слушаше, учеше се и стана най-мъдрият човек, живял някога.

3. Пази живота си. Соломон многократно повтаря важността на това да се пази бдителност устни (виж гл. 12:13, 14, 22, 23; и др.). Въпреки че подобен съвет е бил многократно провъзгласяван и ясно демонстриран през цялата човешка история, все още има само малцина, които успяват да следят постоянно устните си. Много нещастия биха могли да бъдат избегнати, ако хората се вслушат в това мъдро предупреждение, но изглежда, че хората трябва да научат истината за него чрез горчив опит. За съжаление, мнозина сякаш никога не се научават на това.

4. Душа. Тук се използва за самия индивид. По този начин за „душата“ се говори като за дебела или слаба. Стремешт към материални или интелектуални богатства, почти напълно изключвайки духовната храна, оставя области на изтощение в душата (виж Пс. 106:13–15; Мат. 6:2; Лука 10:38–42).

5. Мрази лъжата. Лъжата разрушава доверието и разрушава приятелството; въпреки това много хора ще използват лъжата, когато сметнат за необходимо да се измъкнат от някаква трудност или да избегнат по-сериозни проблеми. Човек изгражда защитна стена срещу това зло само като развива силно отвращение към греха от всякакъв вид. Такова отвращение се развива от присъствието на Светия Дух в сърцето. Човекът, който се отдава на лъжа, се отъждествява с греха и по този начин самият той става отвратителен и срамотен (виж Пс. 101:7, 8; Йоан 8:44; Откр. 21:27).

6. Нечестие. Вижте гл. 1:31; 5:22; 11:3.

7. Прави се богат. Някои смятат, че на това изречение трябва да се даде значението „прави се богат“, а по подобен начин и на второто изречение „прави се беден“. Това тълкуване прави и двамата лицемери – единият се преструва на богат, когато е беден, а другият – на беден, когато е богат. Изглежда обаче, че в подобно тълкуване няма истинска антитеза и поука. Преводът, такъв какъвто е, е еднакво допустим и предполага учение, подобно на това

на нашия Спасител относно онези, които печелят света, но губят душите си, и по-мъдрите, които използват средствата си, за да натрупат вечно съкровище на небето (вижте Марк 8:36; Лука 12:15–21, 33).

8. Откупът. Първото изречение може да се разбира като твърдение, че богатият човек може да използва богатството си, за да се откупи от беди, особено от онези, причинени от фалшиви обвинения, отправени от потиснически владетели с надеждата за печалба. За разлика от тях, бедният човек не изпада в тези трудности, нито чува тези фалшиви обвинения, защото е толкова беден, че не може да спечели пари, като го притеснява.

Друго тълкуване на стиха е, че макар богатството да е толкова ценно за измъкване на човек от различни видове трудности, бедният човек отказва да се вслуша в съветите и напътствията, които биха му помогнали да спечели такова богатство.

9. Радва се. Тук може да има умишлено противопоставяне между „светлината“ и „лампата“. Добрият човек свети с божествена светлина от Източника на всяка светлина и живот, докато лошият човек е принуден да измисли лампа, с чиято блестяща и димяща светлина се надява да види път към добър край, въпреки отхвърлянето на истинската Светлина. Светлината е вечна, но всички лампи ще угаснат (виж Йов 18:5; Йоан 1:8).

10. Гордост. Евр. задон, „нахалство“, „дръзкост“. Контрастът тук е между този, който е твърде горд, за да приема съвет и който се чувства обиден, ако някой му предложи да се нуждае от него, и мъдрият човек, който се вслушва в съветите на опитни хора. Гордият човек не само се кара с онези, които биха го наставлявали, но и влиза в други спорове от различен вид в резултат на това, че следва собствените си неразумни пътища (виж гл. 11:2; 12:15).

11. Чрез суета. Богатството, спечелено без истински усилия, бързо се разпилява. Това, за което човек се е трудил, печелените пари той обикновено ще харчи внимателно и постепенно ще натрупа резерв (виж гл. 20:21; 21:5).

12. Надеждата е отложена. Тук се забелязва ярък контраст. Болното сърце е загубило надежда. Изворите на енергия и амбиция са били изсмукани, оставяйки човека наистина изоставен. Но когато се осъществи добра надежда, животът се обновява, силата и щастието се умножават, както чрез плода на дървото на живота (виж гл. 11:30).

Може би за някои дългото забавяне на идването на Господа е изглеждало като отложена надежда. Но този, който е готов за това идване и се моли то да се случи бързо, има толкова близък контакт с Бога, че постоянно изпитва изпълнението на желанията си и обновяването на увереността си (виж Битие 5:22).

13. Думата. Паралелизмът на стиха подсказва, че „дума“ тук означава „заповед“ (вж. Втор. 30:14–16).

14. Закон. Евр. тора, означаващо „наставление“ (виж на гл. 3:1). Наставленията на мъдрите напътстват онези, които им се вслушват, по неравния път на живота, предпазвайки ги от падане в капаните на греха и смъртта, които обграждат пътя на живота отвсякъде.

15. Твърд. Евр. „етан“, буквално „издръжлив“, „траен“, може би тук в смисъла на „твърд“, „твърд“, „суров“. Докато едно Божие дете пътува по пътя на живота с много малко триене, грешникът намира пътя за труден, защото собственото му упоритост се отразява обратно от онези, които среща (Мат. 7:2). LXX превежда второто изречение като „но пътищата на присмивачите водят до погибел“.

16. Работи със знание. Тоест, „действа разумно“. Глупакът парадирва с глупостта си публично, или защото не осъзнава, че това е глупост, или защото не го е грижа (виж гл. 15:2).

17. Злоба. За значението на „злоба“ вижте гл. 12:21. Някои приемат глагола като преходен и причинно-следствен – „хвърля хората в беда“ (RSV). Този превод изисква промяна в масоретските гласни.

18. Почитан. Соломон се връща към често повтаряното твърдение, че единственият път към успеха е да се вслушваме в наставленията на мъдрите (вж. гл. 1–5).

19. Мерзост. Истинското желание на душата е спасение от греховността и нейните ужасни последствия; но глупакът, понеже е глупак, мрази да изостави злите си пътища, дори с цената на вечния живот.

20. Ще бъде унищожен. Буквално „ще бъде направен [или ще стане] зъл“. Човек може да бъде познат по компанията, с която се държи. „Другарят на глупаците“ става все повече и повече подобен на своите другари. Изборът на другари има важно значение за развитието на младите. Една стара поговорка гласи: „Който живее с сакат, се научава да куца.“ Човекът, който става като злите си другари, също трябва да е готов да сподели съдбата им (виж 4Т 589).

21. Ще бъде въздадено. Или „Той [Бог] ще въздаде с добро“. Докато на злия човек е позволено да жъне плодовете на егоистичните си избори, на добрия човек е дадена също толкова сигурна награда (вижте Пс. 11:5–7; Екл. 2:26; Откр. 2:23; Откр. 22:12).

22. Наследство. Добрият човек се грижи за другите и изгражда добро наследство, което да предава на последователите си. на децата си, но грешникът харчи за себе си това, което би трябвало да запази. Злият човек може да лиши праведния от богатството и имота му; но те рано или късно се връщат в семейството на добрия човек (виж Изх. 12:35, 36; Йов 27:16, 17; Притчи 28:8).

23. Оран. Или „угар“, както в Йер. 4:3 и Осия 10:12.

Е унищожено. Бедните пропиляват, поради липса на преценка, трудно спечелените си придобивки (виж МН 195).

24. Неговият жезъл. Сравнете гл. 19:18; 22:15; 23:13, 14; 29:15, 17. Жезълът може да се счита за символ на дисциплинарни мерки от много видове. Подходящото телесно наказание може да бъде особено полезно, когато детето е много малко. По-късно то е склонно да предизвиква нежелани реакции и други форми на наказание са за предпочитане.

Мразя. Терминът трябва да се разбира относително, в смисъл на повече любов към някой друг или нещо друго. Сравнете тази употреба на „мразя“ в Лука 14:26. Този, който пренебрегва дисциплинирането на децата си, защото е мързелив или защото изпитва отвращение към задачата, поставя себе си пред децата си и затова може да се каже, че ги „мрази“.

Рано сутринта. Това е превод на еврейски идиом, който се отнася до усърдие по отношение на ранното ставане. Някои тълкуват идиома като означаващ, че детето трябва да бъде дисциплинирано рано в живота си. Без съмнение трябва да бъде, но идеята едва ли може да бъде извлечена от еврейския език.

25. Задоволяването. Желанията на добрия човек са умерени и той има обещанието от Бога, че тези прости желания ще бъдат задоволени (виж Исая 33:16). Желанията на грешния човек често са неумерени. Колкото и да получава, той иска повече. За него няма обещания за чудотворно задоволяване на нуждите му.

Неговият господар е жесток. Само по Божията доброта пролетта и жетвата, слънцето и дъждът му дават дял от изобилието на земята (виж Бит.

8:22; пров. 10:3; Мат. 5:45).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4 АН 391; Ed 135

11 АН 391; Ed 136

15 МБ 201

20 Изд. 136; FE 294; 4Т 589

23 МХ 195

ГЛАВА 14

1. Жена. Никой дом не може да бъде силен, освен ако не е управляван от мъдра и старателна жена. Когато жената в дома е глупава, тя не само ще пренебрегне реда в дома, но и глупавото ѝ поведение ще повдигне врагове отвън и ще разпали раздори вътре (виж гл. 24:3; 31:10–31).

2. Бои се от Господа. Тоест, почита Му. Страхът на добрия човек е коренно различен от ужаса и смущението, които обземат грешника в онези моменти, когато той ясно вижда посоката, в която върви, и съдбата, която го очаква.

Презира го. Колко странно, но вярно е, че този жалък човек, само частица прах в мащаба на вселената, би се осмелил да погледне отвисоко към Създателя и Пазителя на могъщите сфери и техните кръжащи планети или да произнесе напразно Неговото свято име.

3. Устни. Думите на мъдреца са смирени и помирителни, печелят приятели и защитават. от вреда (виж гл. 13:3; 15:1).

4. Е чисто. Тоест, „празно“. Пълна ясла и пълен хамбар изискват упорит труд от страна на земеделеца и се нуждаят от силата на воловете за оран и вършитба на зърното. Този, който не се грижи за земята си, не може да очаква богата възвръщаемост (виж гл. 12:11; 28:19).

Думата, преведена тук като „чист“, е бар, въпреки че може да се отнася до „морална чистота“ (Пс. 19:8; 24:4), не изглежда да означава „чистота“ в смисъл на „празнота“. Бар може да се преведе и като „зърно“ („царевица“, КJV, Бит. 41:35; и др.). Лека промяна в предходната дума позволява превода „където няма волове, няма зърно“.

5. Ще изрича лъжи. Буквално „издишва лъжи“. Праведният човек естествено издишва истина (виж гл. 12:17), а лъжесвидетелят лъже. Верният свидетел не може и няма да лъже (виж гл. 13:5).

6. Знанието е лесно. Разликата между този, който не успява да намери знание, и Този, който придобива мъдрост, е в начина, по който търси. Присмивателят е неподготвен да приеме наставление и следователно, когато търси мъдрост, „тя не е“ (буквален превод). Разумният човек се смирява, за да слуша своите наставници. Той не приема сляпо всичко, което му се казва, а слуша и след това изпитва всичко. В резултат на това той намира много приемливо знание (Пс. 25:9; 1 Сол. 5:21).

7. Отидете от. Този стих подсилва урока от гл. 13:20. Няма какво да се спечели и много да загубиш, като общуваш с глупави и неразкаяли се другари.

8. Е измама. Глупакът мами другите и си мисли, че ще спечели от това, защото не си е направил труда да обмисли и оцени резултата от действията си. Благоразумният човек показва мъдростта си, като подлага всеки план и всяко действие на внимателен анализ. Той трябва да е доволен, че курсът, който следва, води към вечен живот. Той знае, че има сили, които действат вътре в него и външни, които се стремят да го отклонят от пътя (вижте Йеремиа 17:9; Ефесяни 5:15).

9. Подигравай се. Евр. *yalis*, глагол в единствено число, изискващ подлог в единствено число. Следователно е по-Правилният превод на изречението е „вината се подиграва на глупаците“. Независимо дали глупаците се подиграват на греха или не, сигурно е, че грехът се подиграва на тях, защото те не осъзнават колко силна е властта, която злото има върху тях (виж гл. 5:22; Ед. 291).

10. Горчивина. Първото изречение гласи буквално: „сърцето познава горчивината на душата си“. Въпреки че приятелите и близките се научават да разбират нещо от нашите радости и скърби, те могат

никога не проникват в сърцата ни и не преживяват всичко, което чувстваме на горчивина и скръб. Те също са чужди на нашата радост. Исус обаче познава най-дълбоките ни скърби и споделя най-висшите ни радости (вижте ДА 327).

11. Скиния. Евр. 'ohel, „шатра“. В този стих може да има умишлено противопоставяне между „къщата“ и „шатрата“. Нечестивият човек прави всичките си планове за този живот. Той се стреми да се установи в утвърдено и удобно жилище. Но праведният човек помни, че е странник и поклонник, който се разхожда в шатра към Божия град (вижте Евр. 11:9, 10). Рано или късно домът на нечестивия пада, оставяйки някогашния си горд собственик треперещ и без подслон пред праведния Съдия. Праведният човек намира шатрата си като убежище на мир и щастие, докато не изпълни пътя си. Той очаква идването на вечното царство, в което ще има славно и вечно жилище (вижте Притчи 3:33; 12:7; Мат. 7:24–27).

12. За смъртта. Пътищата на смъртта, за които се говори тук, не се предприемат сляпо или безразсъдно. Те са избрани с уверението, че поне изглеждат подходящи при дадените обстоятелства. Предупреждението е срещу доверяването на ръководството на съвестта, без постоянно да се проверява съвестта ѝ спрямо учението на Божието Слово. Много хора са се убедили, че Бог ще приеме заместител на Своите точни изисквания, само за да открият, че са загубили всичко. Римският управител Пилат представя изключителен пример. Макар че вероятно не е бил запознат с писаното слово, самото живото Слово го е напътствало чрез глас и пример. Управителят си е мислил, че може да направи компромис със злото и все пак да запази богатството и положението си, но компромисът му е довел до позор и смърт (Матей 27:11–26; ДА 738).

13. Дори в смеха. Напомняне за факта, че много тъжни сърца се опитват да скрият бедата си под мантията на безгрижен смях и че погрешният вид веселие може да завърши само с мъка (виж Екл. 7:4).

14. Отстъпникът. Отстъпникът е познавал по-добри неща. За него пътят на егоизма Удоволствията бързо водят до пресищане и вътрешно недоволство, дори ако това недоволство може да не доведе до покаяние.

От себе си. Както отстъпникът се насища с плодовете на злите си пътища, така и добрият човек е изпълнен с плодовете на добрите си пътища (виж Исая 3:10). LXX предава този стих така: „Дързкия човек ще се насити от своите си пътища, а добрият човек – от своите си мисли.“

15. Простият. Евр. pethi, което означава „прост“, вероятно в смисъл на отворено съзнание, отворени за обучение. В лош смисъл пети се отнася до тези, които лесно се подвеждат.

16. Страхува се. Мъдрият човек знае, че всеки път е обсаден от капаните на противника и внимателно изследва всяко действие и всяка нова идея в светлината на Божието Слово. В тази обстановка изглежда, че яростта на глупака е надменно и самоуверено поведение, което го прави плячка на Сатана и улеснява противника да го въвлече в капан, от който има малка вероятност за бягство (виж гл. 22:3; 28:26).

17. Зли замисли. Евр. mezimmoth, дума, която може да се разбира в добър смисъл на „дискретност“ (гл. 1:4; 2:11; 3:21; 5:2) или в лош смисъл на „зли замисли“, както в гл. 12:2 и вероятно тук. Ако се разбират „зли замисли“, тогава в стиха липсва обичайният антидетичен паралелизъм. LXX запазва този паралелизъм, като предава стиха така: „Страстният човек постъпва неразумно, а разумният човек търпи много неща“.

18. Простите. Вижте стих 15. Простите отказват да учат и по този начин чрез съзнателен избор правят сами наследници на бащата на всяка глупост. Благоразумният човек търси мъдростта и приема знанието като венец на чест и победа.

19. На портите. Този стих не се изпълнява непременно в този живот; въпреки че дори тук нечестивите понякога намират масите обърнати, така че са принудени да се поклонят пред праведните. Както алегоричният богаташ е бил готов да се поклати пред Авраам и Лазар (Лука 16:19–31), така и всички нечестиви един ден ще се поклонят пред Новия Йерусалим и ще признаят справедливостта на изключването си от небето (виж Откр. 20:9, 12; ВБ 666–669).

20. Мразен. Твърде често бедният човек е достоен за почит, а богатият - лош и властен, и въпреки това единият е пренебрегван, а другият е хвален от събратята си (виж Яков 2:1–6; срв. Притчи 18:5; 24:23; 28:21).

22. Не грешат ли? Целта на въпроса е да се направи силно твърдение. Дори и да има Дори и да нямаше Бог и вечна награда, пак би било полезно да „измисляме добро“ и по този начин да срещаме доброта и доверие у околните. Милостта се среща в комбинация с истината (Пс. 61:7; 85:10; Притчи 3:3; 16:6).

24. Богатство. Очевидно тук се има предвид нещо повече от материални богатства, защото мъдрите често са сравнително бедни. Мъдрите обаче управляват средствата, които имат, по начин, който носи чест на името им, а също така притежават духовни и интелектуални богатства.

Глупост. Евр. „иувелет“. Същата дума е преведена като „глупост“ по-късно в този стих.

„Иувелет“ произлиза от корена „ул“, който означава (1) „да бъдеш глупав“, (2) „да бъдеш силен“, „да бъдеш възвишен“. Предполага се, че Соломон е използвал игра на думи, както е било обичайно в древността, и че първото появяване на „иувелет“ произлиза от значение (1), а второто – от значение (2). Такова извеждане би могло да доведе до следното значение на поговорката: „Докато използването на богатството от мъдрите е украшение за тях, издигането на глупците, далеч не ги почита, служи само за разкриване на тяхната глупост.“ Тълкуването обаче е предполагаемо. Въпреки че могат да бъдат демонстрирани двете значения на корена, не може да се намери произход на корена, изписан както в текста и означаващ „възвишаване“.

25. Истински свидетел. Когато животи са застрашени поради лъжливо обвинение, смелото свидетелство на честен човек може да ги спаси. Когато показанията на лъжци се приемат без щателно разследване, цялата система на правосъдие се прави ненадеждна.

27. Страхът Господен. Сравни гл. 8:13; 19:23.

28. Множество хора. Не във война и завоевания е честта на царя, а в множеството поданиците му да живеят в мир и сигурност.

29. Бавен на гняв. Редът на думите подсказва, че голямото разбиране следва самоконтрола и това е вярно; но е вярно също, че колкото по-голямо е разбирането, толкова по-голям е самоконтролът. Казано е, че да разбереш всичко би означавало да простиш всичко. Голяма част от природата на човек се дължи на неговото наследство и среда. Когато разбираме факторите, които са довели до ненадеждността или избухливостта на друг, нашето раздразнение намалява. Това не означава, че характерът на човек се определя от средата му и че по този начин има извинение за греха му. Но наследството и средата често представляват големи пречки за успешното развитие на характера.

Човекът, който е избухлив, показва глупост пред всички. Той разкрива собствената си липса на разбиране и самоконтрол, а това са едни от основните белези на глупака. Най-мъдрият човек се изоставя от мъдростта си, когато загуби самообладание, и за известно време става глупак. Неговите навици за мъдри действия могат да предотвратят избухването му да бъде толкова глупаво, колкото това на по-малко мъдър човек.

но в разгара на момента той е в опасност да изостави съзнателния контрол над думите или действията си (виж Числа 20:7–13; РР 417–421).

30. Животът. Здравото сърце прави здраво тяло. Много истински болести и деформации са установени като причинени от таене на ревност, вина и гняв, а изцеления са постигнати чрез възстановяване на спокойствието и доверието в душата (виж МН 241–258).

31. Милост към бедните. Пренебрегването и презрението към бедните е било често срещано отношение навсякъде и винаги, когато е отсъствало откровението на Бога в Светото писание. Това отношение е в рязък контраст с настояването на Библията, че бедните са доверие, което Бог е поверил на по-щастливите Си хора (виж Йоан 12:8). Израел е имал система за собственост върху земята, предназначена да запази за всяко семейство неговия къс земя, и много разпоредби, за да облекчи съдбата на нещастните (виж Лев. 25:10, 23–28; Втор. 15:7–11; МН 184, 185).

Тъй като Бог е допуснал бедността да съществува, отчасти като демонстрация на резултатите от греха и леността, а отчасти като изпитание за щедростта на Неговия народ, онези, които не помагат на бедните, безчестия и не се подчиняват на Отца на всички (виж Марк 10:21; 14:7; Гал. 2:10).

32. Прогонен. Еврейският израз за това изречение може по-добре да се преведе като „повален в бедствието си“. Тогава контрастът е между грешника, който се изправя пред бедствие без уверението за защита от Бога, защото не е успял да Му служи вярно във времена на мир и просперитет, и добрия човек, който може да се изправи пред сигурна смърт със спокойното доверие, което го е водило през живота.

33. Почива. Стихът може да се перифразира така: „Мъдростта пребивава тихо във вътрешността на мъдрия, а глупците високо разгласяват малкото мъдрост, която е в тях.“ LXX избягва трудността да се припише мъдрост на глупака, като превежда второто изречение като „но в сърцето на глупците тя [мъдростта] не се различава“.

34. Възвисява нацията. Праведността тук предполага правилно постъпване във всяка връзка. В случая с отделните хора, резултатите от правилното или неправилното постъпване не винаги са очевидни веднага. Някои добри хора са прекарали живота си в нужда и страдание, докато нечестивите сякаш са се наслаждавали на удоволствията на греха. Псалмистът е наблюдавал това привидно обръщане на божественото управление и само гледайки към бъдещите награди, е бил успокоен относно отношенията на Бог с човека (Пс. 73). Но в случая с народите това твърдение изглежда е по-общо изпълнено, въпреки че действието може да е бавно. На народите е даден период на изпитание, за да се види дали ще изпълнят божествената цел или не. Когато отхвърлят Божиите принципи, те канят гибел (вижте Пс. 502, 535).

35. Царската благосклонност. Въпреки че Бог позволява на децата Си да се сблъскват с трудности, за да могат да научат уроци, които ще ги подготвят за вечен живот, и макар някои злодеи да успяват да избегнат последствията от действията си за известно време, тази поговорка все още е вярна в общото си приложение. Тези твърдения или всяко твърдение на обща истина не трябва да се отменя и използва за осъждане на конкретни хора или народи за грях, защото са в беда, или за доказване, че човек, който се радва на благословиите на праведния човек, е непременно праведен (вижте ДА 470, 471).

Мъдър слуга. Истината, заявена в стих 35, отново и отново си проправяше път в притчите и други учения на Исус. Този контраст е особено подчертан в притчата за мините (Лука 19:11–27) и в тази за талантите (Матей 25:14–30). Който се преструва, че служи, а действа безразсъдно, си заслужава порицание и презрение.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

12 DA 738; PK 57; PP 55, 361, 634, 720

23 AH 391; Ед 135

26 MX 250

29 2T 164, 426

32 PK 264

34 Изд. 47, 175; ГК 277; ММ 113; П.К. 502

ГЛАВА 15

1. Мек отговор. Това твърдение е толкова вярно, че дори когато процедурата се използва от умели измамници, мекият отговор им позволява да контролират жертвите си и да ги водят към по-големи загуби. Естественият мъж или жена са склонни да отговарят на гнева с гняв, така че трудността се утежнява, а раните остават дълготрайни. Само когато истинска любов към другите изпълва душата, може да се даде правилният вид мек отговор. Дори тогава любовта често ще ни води да мълчим, докато яростта на гнева не отшуми. Но мълчанието трябва да бъде любящо, състрадателно мълчание, а не мълчание със стиснати устни и твърд поглед (вижте 1 Царе 25:14–35; Матей 5:39; 1 Петрово 3:9; МН 486; Ед 114).

2. Използва знанието правилно. През последните 150 години се наблюдава огромен ръст на знанието и скоростта на усвояване на факти сякаш се е увеличавала постоянно през това време. И все пак, с всички знания, които хората са придобили, те не са по-мъдри от своите предци. След като са отхвърлили страха от Господа, те нямат дори началото на истинската мъдрост (гл. 9:10) и са водени от добавените си знания към ужасно бъдеще (виж Ед. 225; ВБ 522).

3. Наблюдение. По-добре е „да бдят“. Понякога на децата се създава впечатлението, че Бог ги наблюдава, за да намери причина за вина; но нашият небесен Отец наблюдава със състрадателното, любящо око на Този, Който познава крехкостта на нашата природа (вижте Евр. 4:13; Пс. 33:13; 90:8; 103:13, 14).

4. Здрав език. Буквално „лечебният език“. Видът изцеление, което може да направи здравият език, е показано от контрастното твърдение „съкрушава духа“. Раните, нанесени от извращения език, се задържат в сърцето и ума. Острите думи често дразнят с години и източват сок. физическа и умствена енергия и разстройват духовния живот. Тъй като лечебният език успокоява тези рани и спира загубите, той е добре описан като дърво на живота (виж Яков 3:1–10; МН 492; 4Т 256; GW 120).

5. Относно изобличение. Сравни гл. 6:23; 19:25.

6. Приходи. Или „доход“, тук почти еквивалентно на „притежания“. Добрият човек печели и складира съкровищата си, докато лошият човек установява, че доходът му носи повече проблеми, отколкото благословия.

8. Мерзост. Контрастът тук е между жертвата на грешника, който се надява да купи благоволение и да може да продължи в греха си без наказание, и простата молитва на праведния човек, който принася на Господа жертвата на предано сърце. Божията прошка не се продава на никаква цена; тя винаги е безплатен дар, достъпен за всички, които изоставят греха си (вижте 1 Царе 15:22; Исаия 1:11; Йеремиа 6:20).

9. Пътят на нечестивите. Господ мрази пътя на нечестивите, а обича праведния. Добрият човек не само следва правдата, но я преследва пламенно, както е показано от интензивната форма на глагола, преведен тук като „следва“ (виж 1 Тим. 6:11).

10. Поправянето е тежко. По-добре е да се каже: „Тежко наказание има за онзи, който изостави пътя.“

Ще умре. Нечестивият може да постигне внезапен и катастрофален край. Той е изправен и пред далеч по-тежко наказание на втората смърт в края на хилядолетието (Откр. 20:5–15).

11. Ад. Евр. she'ol. Произходът на тази дума е несигурен. Някои смятат, че може да произлиза от корен, означаващ „да питам“, други - от дума, която означава „да бъдеш кук“, а трети се въздържат от положително твърдение относно етимологията му. В KJV she'ol е преведено като „гроб“ 31 пъти, „ад“ 31 пъти и „яма“ 6 пъти. Разглеждането на различните стихове, в които се появява she'ol, показва, че she'ol е използвано като фигуративен израз, обозначаващ мястото, където хората отиват при смърт (Бит. 37:35; 1 Царе 2:6; Йов 7:9; 14:13; Пс. 49:14, 15). От строго буквална гледна точка she'ol може да се приравни с „гроб“, но библейските писатели, използващи образа, описват she'ol като място, където мъртвите спят заедно (виж 2 Царе 12:23), макар и не в състояние на съзнание, освен фигуративно (виж Езекиил 32:21). Шеол е описан като имащ лостове (Йов 17:16) и порти (Исая 38:10). Казва се, че е дълбок, за разлика от небето, което е високо (Второзаконие 2:1). 32:22; Йов 11:8; Пс. 86:13; 139:8). Шеол никъде не е описан като място за наказание след смъртта. Тази концепция по-късно е свързана с геена (Марк 9:43–48), а не с хадес, гръцката дума, която правилно превежда шеол, с едно изключение (Лука 16:23).

Унищожение. Евр. „абаддон“, от корена „абад“, до „отклонявам се“, „загивам“. На „абаддон“ като място на разрушение виж Йов 26:6.

Значението на този пасаж изглежда ясно. Бог познава характеристиките и има записи за делата на загиналите; колко повече може да разпознае сърцата и умовете на живите хора (виж Пс. 33:13–15; 90:8; 139:1–16; Евр. 4:12, 13).

12. Присмивач. Присмивателят на добрите неща се присъединява към закоравелия грешник в отхвърлянето на наставленията и съвети (виж Исая 29:20, 21).

13. Весело сърце. „Весел“ е променило значението си от 1611 г. Тогава то не е имало значението на бурно веселие. „Бог да ви прости, весели господ“ е означавало „Бог да ви пази в радостен мир, господ“. Лицето грее от радост, когато сърцето е изпълнено със светлина и мир. Но духът е съкрушен от продължаващата скръб на сърцето. Когато се позволи на тревожността да царува, устойчивостта постепенно отслабва, докато накрая съпротивата на ума може да бъде пречупена. Психическите проблеми се отразяват във физическото състояние на тялото (виж гл. 17:22; LS 255–258; COL 167, 168).

15. Страдащите. Втората клауза предполага, че може да е психическо страдание, което прави всички дните са зли. Песимистът се тревожи толкова много за миналото, което не може да промени, и за бъдещето, което не може да знае, че не използва мъдро настоящето, което е единствено негово. Това мрачно отношение оцветява зрението му и се отразява на другите. Радостното, доволно сърце намира пиршество в малкото, прието с благодарност, забравя проблемите, които са зад гърба му, и гледа с радост и увереност към бъдеще под любящата грижа на небесния Отец (Лука 12:22–32).

16. Малкото е по-добро. Този стих подчертава истината в стих 15. Малко мъже могат да бъдат доверени с голямо богатство поради силното изкушение да се съсредоточи вниманието върху богатствата и да се пренебрегне подготовката за идния живот. Безграничните богатства на един съвършен свят ще се излеят върху всички, които достигнат съвършенство на характера (вижте 1 Тим. 6:6–10, 17–19).

18. Подбужда раздори. Гневливият човек не само разстройва себе си, но е склонен да смущава всички, които срещне (виж Притчи 15:1; срв. гл. 14:29; 29:22; Евр. 12:14).

19. Направен ясен. Тоест, издигнат и равен като пътека.

Вътрешното отношение влияе на цялата среда. Ленивият човек се стреми да избегне всичко, което би могло да представлява трудност, но колкото повече мисли за проблеми, толкова повече проблеми вижда.

Докато праведният човек упорито върви по небесния път, трудностите изчезват пред него, защото вярата му движи ръката на Бог и той върви стъпка по стъпка по равен път, издигнат високо над света.

20. Презира майка си. Дори когато детето порасне достатъчно, за да осъзнае, че майка му е човешки и погрешими като другите хора, създадените близки връзки са склонни да запазят здравословното уважение към майката. Само човек, загубил благоприятие, може дотолкова да унищожи тези ранни спомени, че да започне да презира майка си (гл. 10:1 МН 376–378).

21. Глупостта е радост. Вижте на гл. 10:23.

22. Без съвет. Сравни гл. 11:14.

23. Има радост. Когато човек даде уместен отговор или мъдър съвет, той се радва, че е бил способен да прави добро (виж гл. 10:31, 32; 25:11).

24. Горе. Пътят на живота на мъдреца води нагоре; може да е стръмен и труден, но има своите награди.

25. Граница. Относно светостта на забележителностите виж гл. 22:28.

За вдовицата. Господ има специална грижа за вдовицата и сирачето. Въпреки че тези нещастници може да изглеждат страдащи в този живот и често стават жертва на алчни мъже, Господ ще направи така, че всички тези неща да се окажат в тяхно добро, ако те Му се доверят напълно. Чудото на умножаващото се масло е типично за това, което Бог може и ще направи, макар и обикновено по по-невзрачни начини, за да помогне на такива опечалени (вижте Пс. 68:5; Ер. 49:11; МВ 110; МН 202–204).

26. Мислите. От мислите произтичат действията (Пр. 23:7; Марк 7:21). Само фактът, че външни обстоятелства са възпрепятствали душата да извърши умишлено зло деяние, не я оставя невинна.

27. Мрази дарове. Темата на този стих изглежда е главно вземането на подкупи за развърщаване съд (виж Втор. 16:19; Ис. 1:23; Езек. 22:12). Човекът, който е толкова алчен за печалба, че се снишава да продаде честта си, не придобива трайно богатство. Рано или късно действията му стават известни и домакинството, което е живяло в незаслужен лукс, се оказва бедно.

28. Учи се да отговори. Добрият човек обмисля какво ще каже, не само за да се окаже по-полезно, но и за да не каже прибързано нещо, което би наранило друг (виж Притчи 15:2; Матей 12:35, 36).

29. Далеч от нечестивите. Господ не е далеч от никого, освен от онези, които отказват да търсете Го. Онези, които поставят собствените си желания пред послушанието към Бога, откриват, че греховете им са ги отделили от Него (вижте Притчи 15:8; Исаия 59:1–4).

30. Добър доклад. Соломон посочва тясната връзка между мислите на ума, или настроенията, на които се отдава, и физическото състояние на тялото (виж ст. 13; гл. 16:24).

31. Укор за живот. Тоест, съветът, който води по пътя на вечния живот (виж стихове 5, 10, 32).

32. Презира. Тези, които отказват наставление, са небрежни към живота си. Заложените въпроси може да изглеждат малки, но всяко решение засяга вечната съдба (виж гл. 8:36).

33. Преди почитта. Страхът Господен е истинско смирение. Такова състояние е необходимо, за да приемете наставленията, които могат да направят човека мъдър. В светските дела е също толкова вярно, че истинска почит се печели от онези, които са достатъчно смирени, за да се учат от онези, които са минали преди тях, как да се изкачат по стълбата на успеха (вижте Притчи 18:12; Матей 23:12; Яков 4:6). В примера на Христос смириенето и страданието са предшествали голямото възвисяване (Фил. 2:5–11; Евр. 12:2; 1 Петрово 1:11).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 АН 439; Ед 114; МН 486, 497; МЛ 81, 111, 179; МҮР 136; ЗТ 182; 4Т 65, 348, 367; 5Т 404

2 Изд. 225

3 СН 302

7 РК 34

8 GW 257; 4Т 534

13 АН 421, 430; СН 28; МЛ 177, 195

23 хиджра 434; Ev 430; МҮР 125; 4Т 348; 6Т 233, 248, 267; 7Т 15

27 ПП 168

33 МЛ 332; РР 553; 5Т 50

ГЛАВА 16

1. В човека. Този стих трябва да се преведе така, че да покаже контраста, който е очевиден в еврейския език: „Намислите на сърцето са човешки, а отговорът на езика е Господен.“ Истината на тази поговорка е илюстрирана в преживяването на Валаам. Този алчен пророк планирал да прокълне Израел и да получи наградите, предлагани от Валак, но Господ, в чието име той твърдял, че говори, контролирал думите, които излизали от устата му (Числа 22–24). По-специално, когато човек говори от името на Бога, думите са предоставени (Исх. 4:12; Ер. 1:7; Мат. 10:19).

2. Са чисти. Въпреки че повечето мъже са наясно с недостатъците в живота си, те рядко съгрешават умишлено, без до известна степен да се оправдаят. Те могат да се сравняват с другите и да решат, че предвид произхода и трудностите си, са поне толкова добри, колкото са другите. Или може да разсъждават, че имат определени слабости, предвид които Господ ще прости случайни отклонения от правилното. Те приемат стандартите, които Бог е установил, но не са готови да ги спазват изцяло.

Човекът, който все още е закон за себе си, е сигурен, че пътищата му са чисти. Как могат заключенията му да бъдат други, когато единственият стандарт за преценка, който притежава, е неговият собствен? Дело на Светия Дух е да пробие това самодоволство и да донесе убеждението, че има абсолютен стандарт, най-ясно заявен в Божието Слово и най-ефективно илюстриран и илюстриран в живота на Христос. Само Създателят на човечеството знае скритите мотиви в samozаблудяващите се сърца на хората и Той използва всяко небесно средство, за да донесе убеждение за нуждата от Спасител и за достатъчността на божествената сила за новорождение (виж Притчи 21:2; 24:12; Еремия 17:9, 10; Йоан 16:8; Яков 2:12; Кол. 1:59).

3. Посвети се. Евр. галал, „да се търкаля“. Буквално ни е наредено да „търкаляме пътя си върху Господа“ (Пс. 37:5).

Установено. Когато човек осъзнае собствената си нужда и се обърне към Господа за напътствие и помощ във всяко действие и решение, тогава небесните сили идват на помощ и му дават възможност да изпълни решенията, взети под влиянието на Светия Дух. Когато той е изпълнен по този начин със самия

Дяволите се възхищават на промяната, настъпила в някога слаби, колебливи, но горди и упорити човешки сърца (виж ТМ 18).

4. За себе си. Означава ли този пасаж, че в Божия план Той е създал нечестиви мъже върху това земята с цел евентуално да бъдат наказани и унищожени? Този текст е използван в подкрепа на ужасяващата доктрина за осъждението, която учи, че Бог умишлено е създал някои хора, за да понесат вечно наказание. Първото изречение, буквално преведено, гласи: „Бог е създал всичко според неговата цел [или отговор, или реагиране].“ Думата, преведена тук като „самият“, е преведена като „отговор“ в гл. 15:1 и 16:1. Този превод предполага, че авторът не говори за доктрината за осъждението, а просто за вечния и непроменим ред на нещата, който кара греха да носи страдание и смърт.

Бог е създал човека праведен, но когато човекът е търсил много изобретения и е съгрешил (Екл. 7:29), той се е направил годен само за унищожение в деня на края на всички неща. Тези, които използват свободната си воля и избират да се преродят (Йоан 3:3, 7), стават годни за вечен живот и в крайна сметка ще наследят пречистен свят (2 Петрово 3:13). Бог е създал всичко, за да посрещне съдбата, за която е било подходящо – в случая на човека, по негов собствен избор, а останалото земно творение – чрез невинното си участие в разрухата, която човекът е донесъл. Така Господ ни уверява, че е предвидил и се е подготвил за всяка евентуалност. Никога няма да има безсмъртен грешник, който да натъжава небето със страданието си през цялата вечност (вижте Изх. 4:21).

5. Гордеещи се по сърце. Бог не може да направи нищо за гордото сърце, което не чувства нужда от Неговата помощ. Духовното самолюбие е най-опасната форма на гордост, защото то изпълва душата с чувство за самодостатъчност, което пречи на Светия Дух да донесе убеждение за нуждата.

Ръка, хваната за ръка. Съществува несигурност относно точното значение на този израз. Някои предполагат, че фигурата се отнася до насилствени действия; други, че се отнася до добавянето на силата на едната ръка към другата в съпротива срещу Господа; а трети смятат, че това е форма на потвърждение, сякаш да се каже: „Ето ръката ми върху нея.“ Последното предположение е може би най-малко вероятно, тъй като ръкостискането не е било така използвано по времето на Соломон. Едно е сигурно, гордото сърце никога не може да се счита за невинно (виж Притчи 29:23; Исаия 25:11; Матей 23:12; Фил. 2:8; Кол. 154, 161; Мк. 19).

6. Милост и истина. Да обичаш Бога и човека с цялото си сърце, да бъдеш верен в изпълнението на обещанията и задълженията си и да се придържаш здраво към Божията истина, означава да престанеш да бъдеш грешник и да станеш истински Божи слуга. Именно отдалечаването от злото, а не даването на дарове или принасянето на много жертви, води човек до благоволенieto на Небето. Това учение е коренно различно от отношението на мнозина по онова време, които умножаваха жертвите с надеждата да купят Божията благосклонност без необходимото очистване на живота и делата (виж Притчи 3:3; 14:22; 20:28; Матей 22:37).

7. В мир. Когато човек живее така, както Бог би искал да живее, враждебността на враговете му често се успокоява от неговата доброта, съвсем независимо от специалната намеса на Бог, въпреки че Господ е готов да се намеси, ако е необходимо, както в случая с Яков и Исав (Бит. 32:6–11; вж. стр. 198).

8. Праведност. Този израз може да се отнася или до свят живот, или до праведно поведение; „без право“ може да се отнася до противоположното на двете. Богатството без праведност не носи душевен мир и не може да гарантира здраве на тялото, нито пък има удовлетворение от притежаването на нечестно придобита печалба. Но малкото, което праведният човек е спечелил по правилния начин, носи пълноценно щастие и не поражда завист или алчност (виж гл. 13:7, 25; 15:16).

9. Господ ръководи. Всичко, което правим, се прави чрез живота, който Бог ни е дал, и следователно с Неговото позволение. Човек крои планове, но не знае дали ще доживее да осъществи плановите си. Очевидно е, че в осъзнаване на тази истина някои християни са възприели обичая да казват „Ако Бог е дал“, когато обявяват бъдещите си планове (вижте Яков 4:13–15).

Необходимо е човек да планира мъдро бъдещите си действия, но всички такива планове трябва да бъдат проверени спрямо разкритата воля и закон Божий, за да може той да бъде сигурен, че те са в хармония с божествените стандарти. Обсъжданията трябва да се водят с молитва за напътствие и готовност предложените планове да бъдат променени или осуетени от Господ (вижте Лука 12:17–20; МВ 150).

10. Божествено предсказание. Евр. кесем, обикновено използвано за лъжливи гадания (Втор. 18:10; Йер. 14:14; Езек. 13:6). Тук думата изглежда е използвана в добър смисъл. Изглежда, че се подразбира, че един цар говори думи, вдъхновени от нещо повече от човешка мъдрост. В случая със Соломон това е вярно и както Саул, така и Давид започнали царуването си с доказателство, че Бог е бил с тях (вижте 1 Царе 10:6, 7; 16:3; 3 Царе 4:29, 30). Може би стихът означава: „Тъй като се смята, че царете говорят с повече от човешка мъдрост, те трябва да бъдат особено внимателни да не грешат, когато вземат решения.“

11. Неговото дело. Честността в бизнеса се ръководи от вечните принципи на Божието управление (виж гл. 11:1).

12. Мерзост. Тъй като царете са слуги на Бога и вършат Неговото дело, заемайки Неговото място, за да управляват народа, нечестият у един цар е по-лошо, отколкото у обикновените хора. Поради тази причина тронове на злите царе биват отнемани от тях, докато на праведните правителства се дава продължаващо съществуване (виж Дан. 4:17; Рим. 13:1–6; П.К. 535).

13. Праведни устни. Самият той е истинен, добрият цар обича и почита онези, които са честни и праведни сред неговите придворни и поданици (виж гл. 8:6, 7).

14. Гняв.. Деспотът упражнява произволна власт. Неговото недоволство означава смърт; следователно Мъдрите мъже се опитват да се запазят в благоволенията на царя (виж гл. 19:12; 20:2). Тук няма намерение да се защитава подобен деспотизъм, а на мъжете се дава съвет как да живеят с такава тирания (виж Екл. 8:2–4).

15. Късният дъжд.. Това твърдение е в контраст със стих 14. Облаците, които донасят късният дъжд дъждът набъбва зърното, което е било посято по време на ранния дъжд през есента на предходната година (виж Йов 29:23; Йеремиа 5:24). По подобен начин защитата на царската благосклонност осигурява среда, която насърчава напредъка (виж Пс. 72:6).

16. Много по-добре. Благоволенията на царете вероятно ще донесе повече материален просперитет, отколкото интелектуален напредък. Когато хората подчиняват собствените си идеи на тези на владетел и се противопоставят на собствените си убеждения, за да му се подчиняват, мъдростта и разумът със сигурност ще пострада. Малко вероятно е Соломон да е възнамерявал да посочи, че мъдростта е толкова по-добра от разума, колкото златото е по-добро от среброто, а по-скоро, че и двете качества са по-ценни от металите, към които хората се стремят толкова усърдно (виж гл. 3:14; 8:10, 11).

17. Пътят. Пътят на праведния е издигнат над света с неговите изкушения, които примамват в грешни пътища, водещи до гибел. Този, който е загрижен да се приведе в хармония с Божия план, ще обмисли внимателно пътя, по който върви, за да се увери, че краката му не са се отклонили (виж Притчи 4:26; 15:19; 2 Тим. 2:19).

18. Гордост. Въпреки често повтаряните предупреждения срещу гордостта, всяко поколение вижда как хората стават горди и надменни, само за да изпадат в беда и позор (виж ст. 19; гл. 11:2; 17:19; 18:12). Онези, които запазят гордостта и положението си през целия този живот, ще бъдат принудени смирено да признаят Бога в съда (виж ВБ 670, 671).

19. Смирен дух. Бедността е за предпочитане пред богатството, което ще изчезне и ще остави човека беззащитен в деня на гнева (виж гл. 15:17; 16:8).

20. Занимава се с въпрос. Първото изречение може да се преведе и като „Този, който обръща внимание на „думата ще намери добро.“ Така преведен, този стих заявява една жизненоважна, макар и добре позната истина. Ако някой човек обръща нужното внимание на Божието Слово, той няма да пропусне да преуспява умствено, духовно и физически и да намира щастие във всичко, което прави (вижте Йоан 13:17; Яков 1:25; ДА 314).

21. Благоразумен. Мъдростта ще бъде разпозната дори от глупави мъже, които самите не я използват.

Сладост на устните... Тоест, приятна, привлекателна реч. Истинността на второто изречение винаги е била признавана, но разпространението на човешкия глас в големи части на света посредством съвременното електронно оборудване е направило привлекателния глас с много по-голямо влияние, не само в търговските дела, но и в разпространението на евангелието (вижте стихове 23, 24, 27; гл. 27:9).

22. Наставление. Евр. *musar*, което може да означава и „наказание“ или „смиряване“ и е в пъти преведено така (виж Втор. 11:2; Прит. 3:11; Ис. 26:16; 53:5). Разумът осигурява на притежателя си непрекъснат източник на освежаване и сила, но глупостта не носи нищо друго освен наказание на глупака (виж Прит. 1:7; 7:22; 15:5).

23. Учи устата си. Вероятно означава „прави речта му мъдра“. Разумните думи на Мъдрият човек привлича слушателите и прави истината по-приемлива (виж 6Т 400).

24. Здраве. Винаги е било известно, че приятните думи са сладки, но по-точните Връзката между думи, настроения и здраве е останала за тази епоха на експерименти, за да я демонстрира. Свадливата, враждебна реч носи лошо здраве както на говорещия, така и на слушателя; но милите, успокояващи думи носят изцеление на цялото тяло (виж РР 556).

25. Изглежда правилно. Вижте гл. 14:12.

26. Труди се за себе си. Нуждата от храна, облекло и подслон обикновено тласка човека към работа. От трите импулса апетитът е главният. С пот на лицето си човек задоволява нуждите си (виж Бит. 3:19; Екл. 6:7; 2 Сол. 3:10).

27. Нечестив човек. Буквално „човек на Велиал“, което означава „човек на безполезност“.

Изкопава зло. Вероятно в смисъл, че нечестивият човек копае яма, за да хване в капан ближния си, и крои зло срещу него. Или изречението може да означава, че той копае за зло, както човек би изкопал кладенец за вода. Фактът, че думите му се казват, че изгарят като огън, предполага, че първото изречение се отнася до кроенето на зло срещу ближните му, а не до собственото му удоволствие от научаването на злото (вижте Яков 3:6).

28. Шепнещ. Клеветата разпалва раздори и враждува с приятелите си, като разпространява слухове, които са... често невярно и почти винаги преувеличено (виж гл. 17:9; 18:8).

30. Движейки устните си. Буквално „стискане на устни“, „хапане на устни“ или „стискане на устни“. Толкова е решителен хитрият, злобен човек, че когато е присвил очи, за да замисли някаква порочност, и е стиснал устни, за да скрие жестока усмивка, злото е все едно е свършено (виж гл. 6:14; 10:10).

31. Сивата глава. Когато старите бъдат намерени в пътя на правдата, те увенчават постиженията в живота си чрез своите мъдри съвети и добро влияние; но има тъжно несъответствие в посивялия мъж или жена, които упорстват да поемат по пътя на злото (виж гл. 20:29; МН 204, 205).

32. Могъщите. Успешните военни лидери винаги са били почитани и са били считани за могъщи мъже; но самоконтролът е по-добра претенция за почит (виж Яков 3:2; ДА 301).

33. Жребият. Не е желанието на Господа човек да решава всеки въпрос чрез процедура, подобна на хвърлянето на жребий. Когато има добри доказателства или уместен принцип, които да ръководят ума при вземането на решение, използването на жребия отслабва както ума, така и характера. Жребият трябва да се използва само ако Бог конкретно го напътства; в противен случай не може да има гаранция за вдъхновен отговор.

Методът, по който евреите са хвърляли жребий, е под известно съмнение. Думата, преведена като „жребий“, буквално означава „камъче“, което предполага, че са били използвани камъни, може би с различни цветове или особени форми. Този стих изглежда показва, че камъните, поне понякога, са били хвърляни в гънката на пазвата на дреха, разклащани и след това изваждани (виж Исус Навин 18:10; Притчи 18:18; Деяния 1:23–26; РР 494, 495).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 TM 438

7 7T 243

12 Изд. 175; ГК 277, 415; П.К. 502

17 4T 502

18 ML 332; 4T 377

22 АН 266; ML 154

24 Изд. 197; ML 152

25 ГК 597

31 CG 144; Ed 244

32 хиджра 443; CG 95; ML 70; МҮР 134; 2Т 164, 426; 3Т 183; 4Т 501

ГЛАВА 17

1. Жертвоприношения. Само част от животното за мирна жертва е била изгаряна. Останалата част, с изключение на порцията за свещеника се изяде от приносителя, неговото семейство и приятели (виж Лев. 7:11–18). Преяждането и преяждането естествено водят до конфликти, защото злоупотребата със стомаха се отразява в възбудимост както на тялото, така и на ума (виж Притчи 15:16, 17; Притчи 16:8).

2. Мъдър слуга. Домашните роби често са получавали висока позиция и понякога дори са били наследници (вж. Бит. 15:2, 3; 41:37–45; 2 Царе 16:4; Екл. 10:7).

3. Пречистващ съд. Както рафинерят пречиства фини метали, така Господ очисти сърцата на Своя народ в огъня на скръбта (Ер. 17:10; Мал. 3:3; 3С 541; 4С 85).

4. Злодеец. Злодеите се наслаждават да слушат онези, които мислят като тях. Те намират утеха и подкрепа в тяхната компания, както и удоволствие от обсъжданото зло. „Птиците от едно перо“ са склонни да „се събират на ята“.

5. Радват се на бедствия. Контрастът подсказва, че видът бедствие, за което се говори тук, е това, което води хората до бедност. Тези, които процъфтяват от проблемите на бедните, получават висока възвръщаемост на инвестицията си, но също така печелят и смазващо разкаяние в деня, когато видят себе си такива, каквито ги вижда Бог. Тогава наистина с радост биха се хвърлили в краката на прославените светии, на които са причинили вреда, и биха се помолили за малка част от вечните им радости (вижте Йов 31:29; Притчи 14:31; 24:17, 18; Матей 25:40–46; Лука 12:3; 4Т 386; ЕВ 294; ГС 668).

6. Деца на децата. Мъдро планиране за синове и внуци и правилно уважение към Родителите служат като стабилизиращи фактори в семейството и в държавата (виж Пс. 127:5).

7. Отлична реч. Добрата реч придава измамна представа на злия човек, но лъжата на когото и да е добрият вид петни честта на онези, които са на власт (вж. Исая 32:5–8).

8. Дар. Евр. шохад, по-точно „подкуп“, въпреки че думата може да означава и подарък.

Сохад е преведено като „подкуп“ в 1 Царе 8:3; Пс. 26:10; Ис. 33:15. Подкупът заслепява очите на

получателят, че той работи усилено, за да стане достоен за дара или да спечели още допълнителни облаги.

Твърдението на Соломон за факта на подобно човешко поведение не означава одобрение за него.

9. Покрива прегрешение. Тоест, като не го повтаря. Това тълкуване дава правилния контраст на второто изречение. Тези, които упорстват в повтарянето на истории за вреда, причинена от други, често успяват да създадат вражда между приятели, въпреки че първоначалното прегрешение е било малко (вижте Притчи 16:28; 1 Коринтяни 13:6, 7; 2 Царе 54; 4 Царе 607).

10. Прониква повече. Тоест, реже по-дълбоко.

11. Пратеник. Евр. мал'ак, също думата за „ангел“. Вероятно се посочват божествени съдби.

12. Ограбена мечка. Прословутият гняв на мечка, ограбена от малките си, не е толкова опасен, колкото упоритата поквара на глупака (виж Осия 13:8).

13. Зло за добро. Виж Притчи 20:22; Матей 5:39; Римляни 12:17; 1 Солунци 5:15.

14. Изпуска вода. След като водата започне да се излива през банка, отворът е непрекъснато уголемена, докато не се стигне до опасно наводнение.

Да бъдеш замесван. По-добре „избухва“ или „изригва навън“. Човек трябва да се пази от разпалване на гняв, както би се грижил за дига, която задържа водите на морето.

16. Без сърце. Тоест, без ум или разбиране. Парите, похарчени за образованието на такъв човек, са все едно пропилены.

17. По всяко време. Белегът на истинския приятел е, че той остава наблизо в беда, сякаш е вързан с връзките. на взаимоотношенията (виж гл. 18:24).

18. Става поръчител. Вижте гл. 6:1.

19. Възвисява портата си. Някои смятат, че това се отнася до построяването на висока порта, която би накарала малка къща да изглежда като имение. Такава глупава показност би привлякла вниманието на бирниците и крадците и по този начин би довела до разрушение. Не знаем обаче дали подобни обичаи са съществували в древността (виж гл. 10:14; 16:18).

20. Коварно сърце. Вижте гл. 11:20.

22. Весело сърце. Щастливо, ликуващо сърце (виж гл. 15:13). Да настояваме да се радваме в Господа, дори когато сме обезпокоени или болни, означава да освободим сили, които ще успокоят и укрепят както ума, така и тялото (виж гл. 16:24; Ед 197; МН 241). Веселието често постига това, което други средства са безсилни да постигнат.

23. Дар. Подкупът от всякакъв вид кара както даващия, така и приемащия да съгрешат. Библията говори много за тази зла практика, която има тенденция да прави богатите по-богати, а бедните по-бедни (виж Изх. 23:8; Втор. 16:19; Ис. 1:23; Езек. 13:19).

24. Мъдрост. Умният човек се съсредоточава върху непосредствените си задачи; глупакът разпръсква вниманието си.

26. Да наказвам. Евр. „анаш“, буквално „глобявам“.

Да удрям. Евр. пакаh, тук вероятно означава „да бия“.

Князе. Евр. nedibim, отнасящо се може би по-скоро до благородството на отделните лица, отколкото до тяхното положение в царството, макар че „заради справедливост“ предполага, че са били бити, защото са отказали да изопачават справедливостта в работата си като съдии.

27. Отлично. Евр. кар, буквално „хладен“, обозначаващ дух, който е бавен на гняв, не се раздвижва лесно. Целият тон на писанията на Соломон е против прибързаната, необмислена реч (виж Притчи 15:23; 18:6; 25:11; 29:20; Екл. 5:2, 3; 10:14; 12:10). Масоретската традиция обаче чете якар като „скъпоценен“, „ценен“.

28. Дори глупак. Мълчанието и мъдростта са толкова тясно свързани в умовете на хората, че глупак би могъл да си спечели репутацията на мъдър, ако е способен да постигне невъзможната задача да мълчи. Но човекът, който се съмнява в собствената си мъдрост, не може да повярва, че това е така и се чувства подтикнат да демонстрира интелигентността си чрез много приказки. Само онези, които имат твърда увереност в собственото си разбиране, могат да седят спокойно, докато дойде време за няколкото мъдри думи.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

9 2С 54; 4С 607

22 СН 28, 79; Ед 197; МН 241, 281; МЛ 151

27 Ед 135; 2Цар 426

ГЛАВА 18

1. Чрез желание. Стихът гласи буквално: „Разделеният търси желание; той се противопоставя на всяка здрава мъдрост.“ Значението на първото изречение е неясно. Вероятно LXX е запазил правилното тълкуване: „Човек, който иска да се раздели с приятели, търси извинения; но по всяко време ще бъде подложен на укор.“

2. Да открие себе си. Тоест, глупакът може да каже какво мисли и да разкрие какво мисли, че е мъдрост (виж гл. 12:23; 13:16; 15:2; 17:28).

4. Устата на мъж. Очевидно се има предвид идеалният мъж. Думите на някои мъже са плитки (виж Притчи 20:5; Екл. 7:24).

5. Приемете човека. Сравнете Лев. 19:15; Втор. 1:17; Прит. 24:23–25; 28:21.

6. Вика за удари. Глупакът си навлича неприятности заради неразумните си думи.

7. Неговото унищожение. Когато глупакът изразява мислите си, той разкрива своята глупост и греховност. Така устата му го докарва до наказание.

8. Рани. Евр. митлахамим, среща се само тук и в гл. 26:22. Смята се, че идва от глагол, означаващ „да поглъщам лакомо“ и следователно на mithlahamim е приписано значението „сладки хапки“. По този начин клаузата би изразила идеята, че клеветата се поглъща с лакомство и се запазва в паметта за по-късна употреба.

9. Ленивец. Ленивият човек не успява да изпълни квотата си и по този начин се нарежда до този, който пилее. и унищожава (виж гл. 10:4; 12:11; 23:21).

10. Здрава кула. Името Господне представлява всичко, което Бог е за Своя народ. Когато Моисей поиска да види славата Божия, му беше позволено да чуе името Господне, провъзгласено под формата на описание на Божията любяща доброта и прошка (Изм. 33:18–34:7). Само Божията благодат дава надежда за спасение на грешника. Покрит от тази благодат, грешникът е като крепост, непревземаема за Сатана и неговите изкушения (виж ДА 324; ТМ 16, 18; МВ 173).

11. Самонадеяност. Евр. māsķith, преведено като „образ“ (Лев. 26:1), „картини“ (Чис. 33:52), и тук се смята, че означава „въображение“ или „самонадеяност“. LXX превежда това второ изречение като „и славата му хвърля широка сянка“. Преводът „защитаващ“ (виж RSV) произлиза от промяна на еврейския текст, като коренът на māsķith се чете śakak (sakak) вместо śakah. Само на пръв поглед богатството образува здрава кула. Някаква промяна на пазара, някаква поредица от нещастия и защитата изчезва. Защитата, която Бог предлага, е едновременно реална и неразрушима (виж Притчи 10:15; 18:10).

12. Преди унищожението. Тъй като унищожението е естествената последица от греха, а гордостта е основният грях, може да се очаква, че сърцата на хората ще достигнат върховете на високомерие, преди последствията от греха да ги застигнат.

Преди почитта. Йосиф, Моисей, Даниил са преминали през дисциплината на пленничество или изгнание преди моментите си на най-голяма почит (виж гл. 15:33; 16:18; 5С 50).

14. Ще поддържа. Смелият дух на много мъже и жени, страдали от осакатяване злополуките или болестите свидетелстват за истинността на първото изречение. Когато умът се отчайва или се съмнява, тялото също е засегнато и никакво физическо лекарство само по себе си не може да доведе до излекуване (виж гл. 15:13; 17:22; МН 238, 241).

15. Придобива знание. Докато мъдростта е по-ценна от знанието, тези, които притежават Мярката за мъдро благоразумие ще бъде усърдна в придобиването на знания, които те ще използват с благоразумие.

16. Дар. Някои са приели този стих в смисъл, че подкупът позволява на човек да се свърже с онези, които могат да изопачат правосъдието в негова полза, но това не е необходимото значение. Думата за „дар“ тук е различна от тази, преведена като „подкуп“ в коментара към гл. 17:8. Всеки обича човека, който му дава дарове (виж гл. 19:6), а дарителят скоро получава достъп до изтъкнати кръгове като добре дошъл приятел (виж Лука 16:9).

17. Първи. Тоест, първият, който защитава каузата си.

Изглежда справедливо. Посещението в съда ще демонстрира истинността на това. Естествено е и изглежда мъдро човек да представи собствения си случай в най-добрата възможна светлина, съвместима с относителна версия на истината, но някои са установили, че откровеното признание на вината им ще е достатъчно. под краката на противника и често печелят неговото приятелство. Това се прави най-добре, както е съветвал Спасителят, докато все още сте на път за съда (Мат. 5:25).

18. Жребият. Когато и двете страни приемат решението на Господа, както е разкрито чрез жребия, се предотвратяват по-нататъшни конфликти между влиятелни страни по делото и непосредствените им спорове се уреждат. Относно използването на жребия вижте Исус Навин 7:14; Притчи 16:33. Съветът на Павел подсказва, че използването на жребия за разрешаване на подобни въпроси не е нормалният метод; вместо това Бог дава мъдрост на членовете на църквата да преценяват споровете на своите братя и сестри (1 Кор. 6:1-8).

19. Обиден. Трудно е да се преведе първото изречение от еврейски, както се вижда от големия брой предоставени думи в KJV. LXX предава този стих така: „Брат, подпомаган от брат, е като силен и висок град; и е силен като добре основана палата.“ Невъзможно е да се определи кой от двата тълкувания е правилен. И двата варианта правят важно наблюдение. Горчивината на гражданските войни и семейните вражди служи за илюстриране на истинността на твърдението в KJV.

20. Плод. Вижте на гл. 12:14.

Устни. Вижте на гл. 10:19.

21. Тези, които го обичат. Езикът може да опетни репутацията и да доведе човек до бедност или смърт. Колкото и малък да е, езикът може да причини огромна вреда. Използван в хармония с Божията воля, за да благославя и да развеселява или да провъзгласява евангелието на царството, езикът може да направи голямо добро. Тези, които обичат езика, които го гледат, които му дават свобода, ще причинят много вреда, но вредата ще се върне върху самите тях (вижте Матей 12:36; Яков 3; Ед. 235; 5Сер. 57).

22. Хубаво нещо. Очевидно Соломон тук говори за идеалната съпруга, добродетелна, разумна жена, която лоялно ще го подкрепя в усилията му да служи на Господа (гл. 12:4; 19:14; 31:10; вж. МН 359). Този, който е бил воден да се съедини с такава жена, наистина е получил благосклонност от Господа. Това, че мъдрият човек не гледа на някои съпруги по този начин, се вижда от коментарите му за досадната, свадлива съпруга (гл. 21:9, 19; 25:24; 27:15).

23. Бедният. Богатият може да отговори както чувства, хората няма да се обидят открито, защото е богат и желаят приятелството му, но бедният трябва да преценява думите си, за да не обиди онези, от които зависи препитанието му (виж гл. 14:21; 17:5).

24. Трябва да се държи приятелски. Евр. lehithro'ea', от глагола ra'a', „да счупя“. Следователно първото изречение гласи буквално „човек с приятели ще бъде съкрушен на парчета“. Тълкуването на KJV се получава, като се приеме, че lehithro'ea' идва от глагола ra'ah, който изглежда има значението „да общувам с“ (виж Притчи 22:24; Исаия 11:7).

Обаче, lehithro'a' е правилно произлизащо от ra'a' , а не от ra'ah. Ако приемем, че еврейската тук е изписано неправилно и че lehithro'ea' произлиза от ra'ah, и ако приемем друга малка промяна („да“ за „иш“), алтернативен превод би бил „има приятели [просто], за да бъдат другари“. Приемайки това или буквалния превод, получаваме идеята, че има много приятели, които не са истински приятели, които изчерпват ресурсите ни и няма да ни подкрепят в деня на бедствието.

Приятел. Буквално „любим“. Основното значение на този израз несъмнено е, че приятелите понякога остават верни, дори когато братята са се отвърнали (виж гл. 17:17). Езикът на израза може удобно да се приложи към Христос, истинския и верен Приятел, Този, който никога не разочарова (виж 2Сол. 271).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4 ML 207; PP 413
9 2T 500
10 DA 131; MB 173; MYP 50
12 5T 50
21 AN 441; Ед 235
22 MX 359
24 Изд. 136; ML 204; 2C 271

ГЛАВА 19

1. Неговата почтеност. „Беден, но честен“ може да е извлечен от тази поговорка. Една поговорка, която е тясно свързана с нея, замества „богат“ с „глупак“ (гл. 28:6). Някои смятат, че „богат“ също трябва да се разбира тук, за да има ефективен контраст, но това не е необходимо за смисъла (виж гл. 17:20).

2. Синет. Или „не уцелва целта“. Това тълкуване е еднакво подходящо и за контекста. Невежеството и прибързаността са чести причини за грешки, а понякога и за грях. За други изброени недобри практики вижте гл. 17:26; 18:5; 20:23; 24:23.

4. Е отделен. Вижте гл. 14:20.

5. Ненаказан. Дори лъжесвидетелят да избегне наказание в този живот, той не може да избегне възмездие в следващия. Неговата част ще бъде извън града (Откр. 21:8). Всяка празна дума и всяка зла дума ще се върне в ума и ще убеди непокаялия се в справедливостта на неговото осъждане (виж Изх. 20:16; Мат. 12:36; Пс. 252). Този стих се повтаря почти точно в стих 9.

6. Принцът. Тъй като принцовете обикновено са богати и могъщи, малцина не успяват да култивират всяко възможност да спечелите благоволенieto им.

Дава дарове. Вижте гл. 18:16.

7. Неговите приятели. Ако собствените братя на някого намразят гледката на бедния човек от страх. Когато към тях са отправени изисквания, кой може да вини приятелите си, че са го изоставили? Единственото изключение би бил видът приятел, който е по-близо от брат (гл. 18:24).

Това е една от малкото пословици, съдържащи три части. Някои смятат, че първоначално вероятно е имало две от обичайните двучастни пословици. LXX има по-дълъг текст, който, въпреки че ние

не може да бъде сигурен в точността му, намеква, че вероятно оригиналът е съдържал повече от това, което се намира в настоящия масоретски текст. Преводът на LXX за стих 7 е: „Всеки, който мрази бедния си брат, ще бъде далеч от приятелство. Доброто разбиране ще се приближи до онези, които го познават, и благоразумният човек ще го намери. Който върши много зло, върши пакост; и който използва дразнещи думи, няма да се измъкне.“

8. Мъдрост. Буквално „сърце“. В древността сърцето е било смятано за седалище на интелекта.

9. Ненаказан. Вижте стих 5.

10. Наслада. Евр. та'ануг, „изтънченост“, „лукс“. Глупакът не може да устои на покваряващото влияние на деликатния живот, нито пък слугата може да управлява, без да развие арогантност (виж Екл. 10:6, 7).

11. Отлагай. Сравни Притчи 14:29; 15:18; 16:32; Яков 1:19.

Подминете. Някои смятат, че могат най-добре да спечелят слава, като демонстрират строга загриженост за справедливостта, но славата Божия се споделя от онези, които са бързи да прощават, когато прошката може да отвори пътя за възстановяване на нарушителя.

12. Гневът на царя. Сравнете гл. 16:14; 20:2.

13. Бедствие. Евр. hawwoth, „поглъщаща разруха“, „унищожение“. Сравни гл. 10:1; 15:20; 17:21, 25.

Непрекъснато капене. Течащите покриви бяха често срещани на Изток и постоянното капене се опитваше нервите на жителите, подобно на досадна жена (виж гл. 27:15).

14. От бащите. Тоест, от бащите. За разлика от това, благоразумната съпруга е специален дар от Бога (виж гл. 18:22).

15. Дълбок сън. Евр. tardemah, използвано за описание на безсъзнанието на Адам, когато Ева е била създадена от реброто му (Бит. 2:21). Tardemah се среща и в Бит. 15:12; 1 Царе 26:12; Йов 4:13; 33:15; Ис. 29:10. Мързелът има такъв сънотворен ефект върху сетивата на човека, че той се движи като в замаяност. Гладът е съдбата, която очаква такъв човек (виж Притчи 10:4; 12:24; 20:13; 23:21).

16. Собствената му душа. Сравни гл. 16:17.

17. Лендет. Грижата за бедните, за разлика от пренебрегването, практикувано безсрамно от други народи, е доказателство за божествено откровение към израилтяните. Мисълта, че такава грижа прави Бога наш длъжник, е забележителна. Тя е в съответствие с твърдението, което Христос направи, когато каза, че счита служението на бедните за лична служба към Него (Мат. 25:40; срв. Притчи 11:24; 28:27).

18. Не жали душата си. Тази клауза буквално гласи: „Не надигай душата си, за да го убиеш.“ Преводът на KJV се основава на средновековното еврейско тълкуване, което учи, че е по-добре синът да плаче под наказание сега, отколкото бащата да плаче за вечната загуба на сина си по-късно. За разлика от това, буквалният превод превръща изречението в предупреждение срещу такова гневно наказание, което би могло да убие сина. Или може да е предупреждение към бащата да не пренебрегва наказанието, за да не се развали синът му. В Израел поквареният син е трябвало да бъде доведен пред старейшините за съд и, ако е необходимо, да бъде екзекутиран (Второзаконие 21:18–21).

Ранното наказание е добро наказание. По-късно, когато един младеж е напътстван към злите си пътища, има по-малка надежда за поправяне. Твърде често родителите отлагат наказанието, докато детето стане достатъчно голямо, за да разсъждава, само за да открият, че тогава е в хватката на навици на поведение, които трудно могат да бъдат прекъснати (виж гл. 13:24; 23:13).

19. Наказание. За човек, чийто гняв е извън контрол, научените по-рано уроци са безполезни, защото се забравят в разгара на страстта. Ако убедите властите да ви извинят

Ако си е научил урока, ще откриеш, че си сгрешил. Всъщност гневът му може да се обърне срещу теб заради намесата ти в делата му.

20. Последният край. Освен преобразяващата сила на Светия Дух, мъжете са склонни да бъдат на възраст какви са били в младостта си. Времето да се научат уроци на мъдрост е в ранните години от живота. Детското невежество или раздразнителност, които понякога са възхищавани или извинявани у много малките, по-късно са отвратителни и дразнещи, когато се проявяват в преувеличени форми.

21. Съветът Господен. Грешни хора и паднали ангели могат да измислят безброй схеми, за да попречат на Господа да осъществи вечните Си цели; въпреки това Божиите съвети ще бъдат изпълнени и вселената в крайна сметка ще бъде очистена както от греха, така и от грешниците. Бог очаква Неговите служители да подчинят плановите си на Неговото всевластно провидение (Притчи 16:9; Исаия 46:10; Яков 1:17; 7Т 298).

22. Желанието. Значението на първото изречение не е ясно. Някои тълкуват твърдението като което означава, че намерението е това, което има значение в доброжелателността. Бедният човек, който прави всичко възможно, за да помогне, дори и това да е малко, трябва да бъде почитан повече от онзи, който обещава много, но на чиято дума не може да се вярва (виж гл. 3:27, 28). LXX предава този стих така: „Милосърдието е плод за човека; и сиромаш е по-добър от богат лъжец.“

23. Пребъдвайте доволни. Някои смятат, че религията е пречка за здравето и щастието в този живот, че удоволствието тук е жертвано за обещани радости в отвъдния живот. Това не е вярно за истинския „страх от Господа“ (виж РР 600). Подчинението на Божиите закони води до физическа сила, която не се изтощава от отдаване на греховни забавления или досадни грижи (виж 6Т 225). Християнин, който се тревожи, е само наполовина християнин. С всички грижи, прехвърлени върху Господа (1 Петрово 5:7), с всяко действие по силите му, извършено, слугата на Господа почива в увереността, че всички небесни ангели са на разположение, за да гарантират, че няма да му се случи нищо, което не е за негово крайно добро (виж Рим. 8:28).

24. В пазвата си. Буквално „в чинията“. Преводът „в пазвата си“ е базиран на LXX, сирийския превод и някои средновековни еврейски тълкуватели. Фигурата е взета от древния обичай да се яде от обикновена чиния. Ленивият човек потапя ръка в храната, несъмнено търсейки по-добрите хапки. Соломон саркастично намеква, че мързеливият човек няма да си направи труда да вдигне храната до устата си (виж гл. 26:15).

25. Удряй присмивача. Присмивачът се смята за твърде закоравял, за да може наказанието да му помогне, но глупакът, който все още не е отвъд покаянието, ще приеме предупреждението и ще се научи на благоразумие. Разумният човек няма нужда да бъде бит или да вижда друг наказан по този начин. Той бързо се учи от просто изобличение (виж 1 Тим. 5:20).

26. Прогонва. Той прогонва майка си или с поведението си, или като довежда родителите си до бедност, така че те губят дома си (виж гл. 10:5; 17:2).

28. Презира правосъдието. Не се интересува от това да види справедливост, затова е готов да лъжесвидетелства, за да помогне на приятеля си или да навреди на невинния. Не обръща внимание на осъждането на Божия закон срещу подобни практики (Изра. 20:16; Лев. 5:1).

Поглъща беззаконието. Сравни Йов 15:16; 20:12; Рим. 1:32.

29. Съдове. Любовта към беззаконието и вредата, нанесена на невинните, няма да останат ненаказани. За злите хора е приготвено възмездие.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5 РК 252

11 2Т 426

14 МХ 359

11 Ед 141; 6Т 307

18 CG 257

23 6T 225; PP 600

27 МБ 208

ГЛАВА 20

1. Присмехулник. Евр. *leš*, преведено като „присмехулник“ в гл. 19:29. Това предполага, че „виното“, „присмехулникът“, тук е персонифицирано и че твърдението не твърди, че виното се подиграва на хората, а че хората под влиянието на вино и силни напитки стават презиращи правото и религията.

Силна напитка. Ферментирали напитки, приготвени от други източници, различни от грозде, като например нарове. и дати (вижте Втор. 14:26).

Измамени. Всички опияняващи напитки са измамни. Мъжете си мислят, че стават по-силни, по-мъдри, по-бързи в действие и по-красноречиви с увеличаване на количеството, което пият, докато обективните тестове показват, че те са забавени, стават по-малко ефикасни и накрая неспособни на съгласувано мислене или реч. Опияняващите алкохолни напитки са измамни по друг начин. Човек ги смята за съвсем безобидни и вярва, че може да ги приема или да ги изостави по свое желание, но въпреки това пиенето придобива почти непоклатима хватка върху жертвите си (вижте Притчи 23:29–35; Исайя 28:7; Ефесяни 5:18; МН 333–346).

2. Синет. Този, който предизвиква гнева на цар или друг деспотичен владетел, поема живота си в свои ръце и е вероятно да го загуби (виж гл. 8:36; 19:12).

3. Чест. Някои смятат, че честта им трябва да бъде защитена с бързо негодувание срещу всяка обида или незначителни, но това разкрива съмнение относно истинския характер на тяхната позиция. Този, който е спокойно уверен в позицията си по отношение на Бога и човека, тихо ще игнорира провокативните забележки (виж гл. 17:14; 19:11).

4. Студът. Буквално „есен“. Твърдението не означава, че мързеливецът се страхува от студа, а че не харесва работата. Докато яде това, което е произвела фермата му, той не е подложен на глад, който да го кара да си прави труда да оре и сее за следващата реколта. Като неизбежно следствие, следващата есен го заварва да се стреми да сподели просперитета на мъдрите и трудолюбивите.

5. Извличане на информация. Съвременната ни дума „образование“ означава „извличане на информация“. Мъдри учители още от времето на Сократ, а без съмнение и много по-рано, са използвали умело задаване на въпроси, за да извадят на повърхността скритите мисли на ученика. Ученикът е воден да свързва с друг човек различните елементи от информацията, които е придобил, и по този начин да увеличава мъдростта и разбирането си.

6. Верен човек. След като всеки провъзгласява собствената си доброта, как е възможно да се открият мъже, които са наистина надеждни? Соломон е изброил много характеристики на такива мъже (виж гл. 9:10; 10:31; 12:10; 13:5; 17:17, 27; 20:7; 21:3; 22:29).

7. Честност. Последователността е рядка, но ценна добродетел. Колкото и беден, смирен или невеж да е един човек, ако е искрен и последователен, ще бъде разпознат като справедлив човек и децата му ще го почитат. Непоследователността у родителите има опустошителен ефект върху подрастващите деца.

8. Разпръсква. Или „вие“. Както вятърът отделя плявата от разпръснатото зърно, така и мъдростта на мъдрия съдия разпознава истината и разпръсква хитростите, предназначени да я замъглят. По подобен начин Месията ще възвиси истината и ще разкрие заблудата, когато дойде (Исайя 11:3, 4).

9. Кой може да каже? Сравнете 1 Йоан 1:8. Този въпрос е уместен с оглед на окончателното откровение на истината (Екл. 12:14).

10. Различни тежести. Вижте гл. 11:1; 16:11; 20:23.

11. Дори дете. Докато всички хора се разкриват чрез делата си (Матей 7:16–20), едно дете, поради своята откритост и свобода от лицемерие, показва по-ясно вътрешната си природа и дава известна индикация за човека, в който ще се превърне.

12. Чуващото ухо. Бог е дал на всички хора възможността да използват сетивата си и Той вярва, че тези сетива ще бъдат използвани от тях, за да намерят пътя си към Него и към пътя на праведността (виж Изх. 4:11). Малко хора използват талантите си пълноценно. Слепи за красотата на земята, морето и небето и глухи за шепота на вятъра и песните на птиците, мнозина продължават пътя си безразлични към всичко друго, освен към материална изгода и обикновени удоволствия. Бог търси уши, които бързо откликват на гласа на Духа, и очи, които ясно виждат пътя на живота.

13. Не обичайте съня. Вижте гл. 6:9–11; 12:11; 19:15; 23:21.

14. Нищо не е. Да омаловажаваме стойността на това, което купуваме, и да преувеличаваме добрите качества на Това, което продаваме, е човешка природа, но това е паднала човешка природа. Истинската честност изисква да се стремим обективно да открием точната стойност на стоката, независимо дали купуваме или продаваме (вижте 2С; 71; 4С 311, 359). Не само честността е включена, но любовта към ближните ни е също толкова важна за праведния живот, колкото и любовта към нашия Създател (Лука 10:27). Спазването на златното правило ще ни направи толкова внимателни към другите при продажбата, колкото сме внимателни към себе си при покупката. Това са високи стандарти, но целта пред нас е съвършенство (Матей 5:43–48).

15. Рубини. Вижте гл. 3:15. Златото е високо ценено, скъпоценните камъни се считат за рядкост, но и двете са често срещани в сравнение с поучените устни.

16. Странна жена. КJV тук следва масоретския маргинален текст, в съответствие с повторението на стиха в гл. 27:13. Четенето на еврейския текст е „чужденци“.

Соломон многократно споменава глупостта да бъдеш поръчител за някого (гл. 6:1; 11:15; 17:18; 22:26). В този стих той заповядва строго отношение към човек, който би поел такъв риск за чужденец, с когото не може да бъде близък. Законът забранява вземането на лихва върху заем от брат (Изх. 22:25; Лев. 25:35–37), но позволява дори израилтянин да бъде продаден в робство за седем години или до юбилея (виж Изх. 21:2; Лев. 25:39, 42; Втор. 15:9).

Че този закон понякога е бил нарушаван, е видно от описанието на грешника от Езекиил (Езекиил 18:10–17) и реформата на Неемия сред завърналите се изгнаници (Неем. 5:1–13). Вземането на залог беше разрешено, но ако беше дребна, кредиторът беше длъжен да я върне през нощта (Втор. 24:10–13).

17. Хляб на измамата. Или „хляб на лъжата“. Злото е сладко за някои (Йов 20:12), така че крадената храна има допълнителен вкус, когато се яде, защото е спечелена без труда да се спечели. Последниците от измамата обаче скоро променят картината. Недоверяван от всички добри хора и прогонен в компанията на измамници като него, или може би хванат и наказан, той открива, че сладостта е изчезнала (виж Йов 20:14).

18. Чрез съвет. С ограничените човешки способности и знания е мъдро да се съветваш с други, които може да виждат различен аспект на въпроса или които имат повече опит в обстоятелства, подобни на разглежданата. Колкото по-сериозен е проблемът, толкова по-необходима е такава консултация (виж гл. 11:14; 15:22).

19. Този, който ласкае. Евр. potheth, от глагола pathath, който означава или „да бъдеш открит“, или „да бъдеш прост“. Следователно, „този, който ласкае с устните си“ е или „този, който е отворен като с устните си“, или „този, който е глупав с устните си“.

20. Мрачен мрак. Въпреки че някой, който е нарушил закона, като е проклинал родителите си, е можел в древността да бъде умъртвен (Изх. 21:17; Лев. 20:9), вероятно е избягването на петата заповед, от която Христос се е оплаквал, да е започнало рано (Мат. 15:4). Угасването на лампата или свещта на такъв човек може да се тълкува като отнемане на живота му, но е по-вероятно Соломон тук да говори за моралния упадък, който би характеризирал този, който се е отдал на този подъл грях. „Мрачният мрак“, буквално, „зеницата на тъмнината“ (виж на

Притчи 7:2, 9), показва до какви дълбини стига синът до неуважение към родителите (виж гл. 13:9).

21. Придобити набързо. Тази поговорка напомня за кратката поговорка „Лесно идва, лесно си отива“. Внезапното и лесно придобиване на богатство е много различно от бавното натрупване на богатства чрез упорит труд и сериозни усилия. Без никакво разбиране за труда, с който е събрано наследството, наследникът не е развил навици за старание и предпазливост, които биха му позволили да превърне парите в благословия за себе си и за другите.

22. Възмездие. С примера на Христос пред себе си (1 Петрово 2:23), християните не могат не осъзнават необходимостта от съпротива срещу всички импулси за отмъщение. Господ твърди, че отмъщението е Негово (Евр. 10:30). Тези, които Му се уповават, ще бъдат толкова защитени от Господа, че всички атаки на враговете им ще се обърнат за тяхно добро (Рим. 8:28).

23. Различни теглилки. Вижте в стих 10.

24. Движенията на човека. Човек не е способен да управлява собствените си стъпки (Йеремия 10:23; Патриархия 420, 421). Той не може да разбере собствения си път, защото не може да види нито крачка пред себе си, а Бог може да се намеси във всеки един момент, за да промени човешките планове (Пр. 16:25; 19:21; МН 417).

25. Поглъща. От еврейската дума la'a', „да говоря диво“. Първото изречение може да се преведе като „Това е „Примка за човека, че прибързано ще вика: „Свят!“ Тази мисъл е подобна на тази в LXX, където този стих е преведен така: „Примка е за човека прибързано да посвещава част от собственото си имущество“, защото в този случай покаянието идва след даването на обет. Даващият обет дар на Господа без необходимото обмисляне и след това осъзнава, че обетът ще струва повече, отколкото желае да пожертва, попада в капан (виж Екл. 5:2–6; 4Т 470, 471).

26. Разпръсква. Или „вяе“ (вижте на стих 8).

Колело. На Изток валяци с железни шипове или дъски с редове остри камъни са били влачени върху пшеницата на гумното (виж Исая 28:27; Амос 1:3). Този стих не показва буквално наказание на злите хора, а показва как царят „отделя“ доброто от злото и прави разследвания, които отделят плявата от пшеницата (виж Матей 3:12).

27. Свещта Господня. Божият Дух, говорещ в човека, изследва целия човек, неговия ум, сърцето му, душата му, разкрива му състоянието му и го хвали или порицава, когато възникне нужда. Най-мъдрото животно може да действа само по памет, целесъобразност и инстинкт. Човек може да съди себе си и да оценява собствените си действия според стандарт извън него (Мат. 6:22, 23; 2С 512; СС 20, 27).

28. Милост и истина. Ето една истинска философия на историята. Ако всеки владетел беше разбрал и Ако бяха прилагали подразбирация се съвет в тази поговорка, историята на света щеше да бъде много различна. Империя след империя е падала, защото владетелите са ставали небрежни към правото и справедливостта или са ставали сурови и закостенели, без да зачитат милостта; докато онези царе, които са възцарявали милостта в сърцата си, са живели дълъг и полезен живот, който е бил от полза за техните поданици (виж Притчи 16:12; Да 4:27; П.К. 501, 502).

29. Сила. Младият мъж, който е запазил пълната сила на младостта си чрез чист живот и упорит труд, има слава около себе си, с която никой старец не може да се похвали, но мъжът със сиви коси, който е учил уроци от пътя на праведността през дълъг и полезен живот, има своя собствена красота и слава.

30. Синкавостта на раната. Буквално „иவிци [или удари] от рана“, тоест „удари, които се връзват“. Ударите, които раняват, са лекарство за зло, а не успокояващи мехлеми, а ударите, които удряха дълбоко, са най-ефективни (виж гл. 19:29; стр. 327–326).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 DA 149, 222; MH 330, 333; Te 52, 92, 97

3-то издание, глава 135

11 CG 151; ЗТ 80

19 Изд. 135

22 МБ 109

25 4Т 471

28 Изд. 175; РК 502

29 ML 130; ЗТ 142

ГЛАВА 21

1. Сърцето на краля. Поради голямото влияние, което им дава позицията им, кралете могат да повлияят голям брой хора. За да накара всички неща да работят заедно за добро, често е необходимо Бог да обърне сърцата на царете към пътища, които иначе не биха следвали. Така Кир бил подтикнат да заповяда да се възстанови Храмът (2 Лет. 36:22, 23; Ис. 44:28; Дан. 10:13). Това насочване на сърцата не пречи на свободата на човек да избира дали ще следва пътя на спасението или не. В съда всяка душа ще види, че Бог е направил всичко възможно, за да събуди решимост да се предаде на пресъздаващата сила на Светия Дух и че е загубена поради собственения си отказ да направи тази преданост и да позволи на тази сила да действа в нея (виж Ис. 45:22–24; Йоан 1:9; Тит 2:11; ВБ 668).

2. Праведен е в собствените си очи. Вижте на гл. 16:2; вж. гл. 14:12; 16:25; 20:24.

3. Отколкото жертва. Сравнете 1 Царе 15:22.

4. Оран. Древните версии и редица еврейски ръкописи четат „лампа“. В еврейския език разликата е само в една от гласните, като думата за „оран“ е нир , а тази за „лампа“ нер. Светлината вероятно се използва като символ на просперитет и радост. Арогантността, гордостта и егоистичната радост, които не се основават на послушание, са неугодни на Бога. Думата нир всъщност означава „да обработвам за първи път“ (вижте Йеремиа 4:3; Осия 10:12).

5. Мислите на усърдния. Плановите на трудолюбивия човек вероятно ще донесат просперитет благодарение на положените усилия, докато тези на прибързания, небрежен работник вероятно ще се провалят, дори и да са добри планове. „Прибързан“ може да се отнася и до онези, които бързат да забогатеят (виж гл. 28:20).

6. Хвърлена суета. Буквално „прогонен дъх“. Онези, които се стремят да изградят слава и богатство върху лъжи, са просто дъх, който внезапно ще отминие.

7. Унищожи ги. Несправедливото поведение на нечестивите носи свои собствени резултати (виж Пс. 9:15; Притчи 1:18, 19)

9. Покрив на къщата. В древна Палестина през по-голямата част от годината мъжът е можел да живее в сравнителен комфорт на плоския покрив на къщата си (виж 1 Царе 9:25, 26). Соломон твърди, че е по-добре да бъдеш изложен на вятъра и дъжда, отколкото на свадливия и досаден език на свадлива жена (виж Притчи 19:13; 27:15).

10. Не намира милост. За човек със зли желания нищо не изглежда толкова важно, колкото осъществяването на злите му замисли. Порокът прави човека егоистичен и коравосърдечен не само към ближния му, но и към собственото му семейство (виж Исаия 26:10).

11. Става мъдър. Сравни гл. 19:25.

12. Праведният човек. Някои предават този израз като „праведният“ и го прилагат към Бога, като по този начин се избягва необходимостта от вмъкване на различен подлог за второто изречение. Бог бди над праведните и несправедните, за да защити едните и да повали другия, когато той се превърне в заплаха (Йов 12:19; Притчи 22:12). Правилният превод на този стих обаче е въпрос на неяснота. Древните преводи запазват идеята за „праведен човек“. LXX предава стиха така: „Праведният човек разбира сърцата на нечестивите и презира нечестивите заради нечестия им.“

13. Запушва си ушите. Безчувственото поведение може да донесе възмездие в този живот и със сигурност ще бъде наказано в идния съд (вижте Притчи 14:21; Матей 18:23–35; 25:41–46; Лука 6:38; Яков 2:13).

16. За мъртвите. Да изоставиш разума, да отхвърлиш страха от Господа, означава да осигуриш за себе си вечно място с мъртвите (Мал. 4:1; Откр. 20:9).

17. Обича удоволствието. Удоволствието е тук съпоставено с виното и маслото. Пиршество и пиршество олицетворяват разточителството, което поражда нужда.

18. Откуп. Евр. *kofer*, тук не трябва да се тълкува в религиозен смисъл. Няма нищо в останалата част от Писанието в подкрепа на идеята, че спасението на праведните по някакъв начин зависи от нечестивите. Вторият параграф, сравнен с подобен пасаж (гл. 11:8), предполага, че бедата, от която праведните се спасяват, сполетява онези, които отказват пътя на спасението. Кофер се среща в Исаия 43:3, където Бог казва: „Дадох Египет за твой откуп.“

19. Гневна жена. Вижте стих 9.

20. Масло. Вместо „масло“ в LXX има глагол „ще почине“. Тази версия предава стиха като „А Желано съкровище ще почива в устата на мъдрите, а глупавите ще го погълнат.“

21. Праведност. Тук няма никой, който търси правда и милост от Бога. посочи, но такъв, който се отнася почтено и милостиво с другите.

22. Събаря. Когато мъдростта се окаже по-могъща от силата на онези, които мислят силата е единственото нещо, към което си струва да се стремим, те губят увереност в материалната мощ.

23. Пази устата си. Вижте на гл. 13:3; вж. гл. 18:21.

24. Горд гняв. Критиците на светите неща често са изпълнени с такава прекалена гордост в собствените си способности, че изглежда няма ограничение за скептичните атаки, които са готови да отправят (вижте 2 Петрово 3:3–7).

25. Убива го. Всичко, което води до успех и чест в този и следващия живот, изглежда да умрат от ленивите, оставяйки ги малко по-добри от грубите зверове (виж гл. 13:4; 19:24).

27. Зъл ум. Всяка жертва, направена от неразкаян грешник, е неприемлива (вижте гл. 15:8), колко повече, когато е донесено с някакъв зъл умисъл, било то за да подкупи Господа, за да пренебрегне греха му, или за да създаде привидност на благочестие, за да заблуди хората. И все пак има много хора, които дават на църква или благотворителна организация дял от приходите от своите изнуднически сделки с неясна представа, че са оправили нещата с Бога (виж МН 340).

28. Човекът, който чува. Значението на това изречение е неясно. Някои го тълкуват като наблюдение, че думата на „човека, който чува“ остава неоспорвана постоянно, защото ухото му е бързо да чуе Божиите заповеди и човешкия съвет. LXX предава изречението като „послушен човек ще говори предпазливо“. За разлика от това, думата на лъжеца загива, когато срещне истината (виж гл. 6:19; 19:5, 9).

29. Насочва пътя си. Смелият, безпринципен човек заема позиция, без да се грижи за справедливостта. или грехи и след това е твърде упорит, за да се промени. Праведният човек бързо се променя по начин, който

По-нататъшното разглеждане показва, че е погрешно. Именно това непрекъснато желание да живее в хармония с Божията воля го прави подходящ за небето.

30. Срещу Господа. Еврейската дума за „срещу“ може да се преведе и като „преди“, тоест „в присъствието на“ (Числа 22:32). И двете значения дават смисъл в този пасаж. Създадените същества нямат мъдрост или разбиране, които могат да се сравнят с това на Господа, нито могат да осуетят Неговите съвети (Деяния 4:25–30).

31. Безопасност. Конят е символ на военна мощ. Колкото и добре да се подготвят хората за война или за всяко друго велико начинание, победата или успехът са от Господа (виж Пс. 20:7; 33:17; 1 Кор. 15:57).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 4Т 537

4 4Т 335

6 АН 391; Ed 136

21 ML 205

27 PK 323

ГЛАВА 22

1. Любяща благосклонност. Буквално „добра благосклонност [или благодат]“. Достойното име и добрата благосклонност, и двете спечелени чрез праведен живот, са истинско богатство (виж Екл. 7:1). И двете могат да бъдат загубени чрез общуване с хора, които нямат добро име, въпреки че всъщност не се присъединяваме към тях в техните съмнителни пътища. Младият човек често намира вълнение в компанията на хора с по-ниски стандарти на ум и морал, без ни най-малка мисъл да им имитира. Но вълнението се купува скъпо. Има загуба на добро име и опасност от възприемане на някои от техните начини на мислене и действие, след като познатостта е притъпила моралните чувствителност.

2. Богати и бедни. Бог не гледа на лице (Деяния 10:34). Всички са Негови деца и Той търси спасението на всички (Тит 2:11). Богатите и бедните неизбежно се срещат. Богатите са зависими от бедните за многото услуги, които богатството може да купи, и за придобиването на това богатство. Когато богатите хора осъзнават братството си с бедните и зависимостта си от тях и използват богатството си за напредъка на общото благо, Бог приема действието като извършено в Негова служба. Когато бедните хора вярно служат на тези, които ги наемат, те също служат на Господаря на всички (виж Притчи 14:31; 17:5; Матей 25:40; Ефесяни 6:5, 6; 1 Петрово 2:18).

3. Благоразумен човек. В двете части на този стих има интересен контраст между единствено и множествено число: „благоразумен човек“ е в единствено число, а „простият“ е в множествено число. Далновидните хора са рядкост, простите са често срещани.

4. Богатство. Богатството, почитта и животът са наградите, които повечето хора желаят, но само чрез смирение и благочестие могат да им се насладят истински (вижте гл. 21:21).

6. По пътя, по който трябва да върви. Буквално „според устата на пътя си“, т.е. „според „по неговия път.“ Много родители са приели този стих като санкция за принуждаване на дете да следва професията или занаята, които според тях трябва. По този начин те са си нанесли мъка и разочарование, защото детето, когато порасне, често поема по съвсем различен път. Стихът по-скоро съветва родителите да научат начина, по който може да се очаква от тяхното конкретно дете да бъде най-полезно на себе си и на другите и в който ще намери най-голямо щастие. Конкретното място в живота, определено за един човек, се определя от неговите способности (Изд. 267). На всеки човек Бог е отредил място в Своя велик план (ПК 536). Бог е екипирал човека със способностите, необходими за запълване на това специално място. Следователно изборът на житейско дело трябва да бъде в съответствие с естествената му склонност. Усилията на родителите и детето трябва да бъдат насочени към откриване на вида работа, която Небето вече е определило. Вдъхновението заявява, че този стих заповядва на родителите

да „насочват, образоват, развиват“, но за да направят това, „те самите трябва да разберат „пътя“ по който детето трябва да върви“ (СТ 108).

7. Богатият царува. Контрастът между единствено и множествено число е очевиден в На еврейски „богат“ е в единствено число, а „беден“ в множествено число (вижте на стих 3).

8. Жънем суета. Жънем това, което сме посели (Йов 4:8; Гал. 6:7). Пръчката на наглостта ще падне от ръцете на нечестивите, може би сега, но със сигурност когато настъпи денят на страшния съд и възмездие.

9. Ще бъде благословен. Друг аспект на правилото в стих 8. Който сее щедрост, жъне благословия (2 Кор. 9:6).

10. Ще излязат. Кавгите и обидите престават, когато подигравките се заменят с почтително приемане и служене на Бога (виж гл. 26:20). Да позволим на презрителния човек да остане в нашата компания означава да си навлечем проблеми. Трябва да има елемент на решителен подбор при формирането на група от близки приятели (1 Кор. 5:11).

11. Царят. За разлика от присмивателя в предишния стих, чистият по сърце говори кротко и създава мир, където и да отиде. Такъв човек е добре дошъл дори в царските дворове, защото похвалата му е очевидно искрена (виж гл. 16:13).

12. Пази знанието. Докато Господ бди и защитава човека, който е знание, Той осуетява планове на непокорните и ги осуетява.

13. Лъв без. Абсурдността на извиненията, които един мързеливец измисля за леността си, разкрива степента на влошаване на характера му. Шансовете лъв-човекоядец или убиец да се разхожда свободно по улиците на град или село по всяко време са били много малки, но въпреки това те се използват като извинение за продължаващата мързел (гл. 26:13).

14. Отвратителен. Човекът, чието сърце се е съпротивлявало на призивите на Божия Дух, докато не вече не чува гласа на напътствията, се говори за мразен от Господа (виж Пс. 5:5; Прит. 2:1). 3:32; Рим. 9:13). Без това ръководство той попада в капаните на Сатана.

15. Глупост. Последниците от наследствеността в съзнанието на малките деца, които се проявяват толкова последователно. проявяват се в своенравие и пакости, че глупостта изглежда съществена част от детинството и е работа на родителите да се стремят чрез разумно използване на поправка и наставление да преодолеят злото, което самите те са предали на децата си (виж гл. 19:18; 23:13; 29:15).

16. Да се окажеш в нужда. Изглежда няма адекватно обяснение на този стих. Буквалният превод е: „Потискащият бедните, за да им донесе увеличение, а даващият на богатите, само да им донесе бедност.“ LXX предава стиха така: „Който потиска бедните, увеличава собственото си имущество, но дава на богатите, за да го направи по-малко.“

17. Чуйте думите. Някои смятат, че този стих, с призива си да се вслушаме, е началото на нов раздел от книгата (виж гл. 1:1; 10:1). Стихове 17–21 образуват непрекъснато писмено произведение, за разлика от кратките, изолирани пословици преди и след тях.

19. Твоето упование може да бъде. Тези пословици са написани, за да можем да се уповаваме на Господа, а не на отколкото в човека. Докато те внушават мъдрост, те подчертават, че няма истинска мъдрост освен страха от Господа (виж гл. 1:7; 9:10; 15:33).

20. Превъзходни неща. Евр. шалишом, очевидно правописна грешка и затова поправено в масоретската традиция на шалишим, което означава „служители“ (вижте върху 4 Царе 7:2). От това ново четене някои са извели невероятното значение „превъзходни неща“. Съгласният еврейски език на текста

може да се преведе и „преди“, според преданието „тридесет“, а тук „тридесет думи“. LXX възприема числовата идея и чете „три пъти“, вероятно в смисъл на „многократно“.

21. Сигурността. Мъдрецът добре разбирал желанието за сигурност. Мнозина очевидно дошли при него или изпратили пратеници, за да намерят сигурен отговор на проблемите на живота и смъртта. Възможно е редица пословици, които следват, да са били специално написани за такъв пратеник, който да ги занесе обратно на господаря си. Ако случаят е бил такъв, може би целият раздел до края на глава 24 е бил част от този отговор, тъй като глава 25 започва с пословици, преписани от писарите на Езекия (вижте глава 25:1).

22. Защото. Този съвет изглежда е за съдии, които седяха „на портата“ (вижте Рут 4:1–11), за да ги предупреди да не фаворизират богатите и да потискат бедните с цел лична изгода.

23. Защитете делото им. Господ ще се погрижи за делото на угнетените и ще ги доведе до справедливост, понякога по чудотворен начин (вж. 4 Царе 4:1–7).

Разваля душата. Тоест, отнема живота.

24. Без приятелство. Една опасност от общуването с човек, склонен към изблици на страст, е, че гневът и нетърпението му могат да породят подобна реакция у неговите съмишленици. Съществува и възможността да страдате директно от яростта му.

26. Поръчител за дългове. Сравнете гл. 6:1; 11:15; 17:18; 20:16. Идеята, че това е специален Подборът на пословици, написани за изследовател, се подкрепя от това повторение.

28. Древен ориентир. Земята е била обозначена с малки купчини камъни или с по-големи стълбове, където е имало такива. Без точни методи за геодезия е било лесно да се премести ориентир и да се противопостави на измамения, за да докаже, че е бил преместен. Че подобно преместване е било често срещано престъпление, може да се съди от законите срещу него (Второзаконие 19:14; 27:17; вж. Йов 24:2; Притчи 15:25).

29. Усърдният. Усърдието само по себе си не е достатъчно, за да издигне човек на висок пост, въпреки че е много необходимо качество за успех във всяка сфера. Еврейската дума има и значението на „умел“ (преведено като „готов“ в Ездра 7:6). В съчетание, представената идея е за човек бърз, умел и готов да служи.

Застанете пред царе. Библейското повествование предоставя блестящи разкази за живота на мъже, в които истината, изложена тук, е била илюстрирана. Християнинът не може да намери по-добри човешки примери от тези на мъже като Йосиф, Даниил и Павел.

ДОПЪЛНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ОТНОСНО ГЛАВА 22

През 1922 г. научният свят научава чрез предварително съобщение, че е открито друго египетско произведение на мъдростта, което увеличава броя на подобни произведения, известни от древен Египет. Този документ, написан на папирусов свитък и закупен от Британския музей през 1888 г., е публикуван от сър Ърнест А. У. Бъдж през 1923 г. Той съдържа сборник с пословици, чийто автор носи името Аменемоп. През 1924 г. проф. А. Ерман публикува изследване, в което посочва, че има многобройни паралели между тази египетска книга с пословици и пословиците на Соломон, по-специално тези, които се намират в глави 22 и 23. Оттогава насам са се появили много научни трактати по тази тема и съвременните библейски коментатори като цяло смятат, че Соломон е заимствал определени пословици от Аменемоп.

Очевидно е, че има редица близки паралели, но това не доказва посоката на зависимост. Тъй като славата на мъдростта на Соломон се разпространила до далечни народи, Аменемопе може да е заимствал пословици от Соломон, точно както Соломон може да е заимствал от Аменемопе. Решението на проблема с приоритета зависи от времето на възникване и на двете колекции от

пословици. Историята на Израел познава само един възможен автор на Притчи от старозаветните времена и това е Соломон, живял през 10 век пр.н.е., както са съгласни всички историци.

От друга страна, времето, в което е живял Аменемоп, не е известно. Проучване на документа, съдържащ неговите поговорки, представя следната картина. Експертите, датиращи древноегипетските ръкописи по вида на почерка, казват, че едва ли е възможно да е бил написан преди египетския цар Такелот I (около 893–870 г. пр.н.е.) от Двадесет и втората династия, но е възможно да е бил написан чак през IV век пр.н.е. Имената, открити в документа, се срещат в Египет от 1100 до 600 г. пр.н.е., а използваната граматика и речник съответстват на времето от около 800 до 500 г. пр.н.е. Следователно, проучване на почерка, личните имена, граматиката и речника показва, че Тези четири критерия, използвани за датиране на произведението на Аменемоп, се припокриват между 800 и 600 г. пр.н.е. Това води до заключението, че пословиците на Аменемоп са възникнали през този период и че са поне 150 години по-млади от тези на Соломон.

Само учени, които не приемат соломоновото авторство на библейската книга Притчи, твърдейки, че е възникнала няколко века след времето на Соломон, може да се твърди, че е отдадена приоритет на Аменемоп. Изследователите на Библията обаче, които приемат соломоновото авторство на Притчи, обясняват паралелите между тази книга и тази на Аменемоп, като приемат, че някои от пословиците на Соломон са попаднали в Египет и са били използвани от Аменемоп в сборника му с пословици, където сега се намират в египетско облекло.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 АН 404; 4Т 588, 656; 5Т 595

2 DA 403

6 АН 184, 205, 235, 264, 317; CG 38, 39; СТ 108, 143, 161; FE 57; ML 261; 3Т 131; 4Т 429; 5Т 320, 424

7 АН 391; Ед 136

11 Изд. 237; МБ 44

15 CG 87

16 Изд. 136

17–19МН 447

20, 21 МХ 448

26 1Т 200

29 хиджра 391; Ед 135; FE 199; ML 104; 4Т 459; 5Т 178

ГЛАВА 23

1. Какво е пред тебе. Или „кой е пред тебе“. Това е добър съвет за човек, който не е свикнал с богатите припаси на трапезата на владетеля. Изкушен да задоволи апетита или жаждата си, човек може да прояви лакомия или да загуби контрол над езика си и да провали възможността си за по-нататъшна служба.

2. Към гърлото ти. В този съвет няма мисъл за самоубийство, а по-скоро израз на нуждата да се убие алчността.

3. Измамно месо. Може да няма нищо лошо в храната, но често целта на подобно гостоприемство е да се насърчи някакъв егоистичен план и да се постигне някакъв зловещ край – може би да се накара гостът да забрави предпазливостта и да говори свободно. Колкото и привлекателни да са лакомствата, или стойте настрана, или се съсредоточете върху работата, а не върху удоволствието (вижте стих 6; гл. 24:1).

4. Не се трудете. Това не е възхвала на леността, която води до бедност, а по-скоро е предупреждение да не се цели егоистична печалба, вместо служене. Светската мъдрост увещава човека да

да се грижи за себе си и да събере колкото се може по-бързо цялото богатство, което може. Такива съвети говорят за ранно пенсиониране и наслаждаване на свободното време, сякаш работата е проклятие, а не благословия. На практика онези, които позволяват любовта към парите да бъде основната мотивираща сила, обикновено установяват, че не могат да се отпуснат, дори когато са натрупали това, което първоначално са смятали за изобилие от средства.

5. Те отлитат. Богатството е несигурно. Войните и депресиите са го демонстрирали изобилно това. Първото изречение подсказва, че когато погледът на човек се насочи към богатството му, то внезапно изчезва (виж Притчи 16:16; Йоан 6:27).

6. Зло око. Око, което не може да гледа нещата на друг без алчност или ревнива омраза. Предупреждението да не се ползваме с гостоприемството на такива хора несъмнено се основава отчасти на факта, че те търсят нещо в замяна за всичко, което дават (виж Втор. 15:9). За разлика от това, има и такива, които гледат на другите с „щедро“ или „добро“ око (Пр. 22:9; вж. Фил. 2:4).

7. Както мисли. Конкретното приложение на тази клауза е за алчния човек, който извършва форми на приятелско забавление и се прави на приветлив домакин, заинтересуван от благополучието на госта си, докато умът му търси някакъв начин да го измами. Има общо приложение за всички хора. Тъй като въпросите на живота извира от сърцето (гл. 4:23) и човек се осквернява от това, което излиза от него, а не от това, което влиза (Мат. 15:18–20), следва, че човек е такъв, какъвто мисли.

8. Забрави сладките си думи. Вероятно в това изречение има нотка на ирония. Контекстът подкрепя мисълта, че не дължиш на домакина си приятни думи на благодарност, тъй като не си получил никаква реална полза, а той не ти е оказал истинско гостоприемство. Следователно приятелските ти думи са забравени за алчния домакин.

9. Не говори. Тоест, не се опитвай да накараш глупака да чуе и разбере мъдростта. Неговият тежък ум е толкова увлечен по собствения си глупав път, че думите ти са загубени (виж гл. 1:22). Всичко, което вероятно ще спечелиш, е неговото негодувание.

10. Ориентир. Вижте на гл. 22:28.

11. Изкупител. Евр. го'ел, единственото срещане на тази дума в Притчи. Го'ел понякога обозначава близък роднина, чиято отговорност е да отмъщава за кръвопролитията и да се грижи за благополучието на нуждаещите се в семейството (Лев. 25:25, 47–49; Числа 35:9–29). Върху го'ела е поставено задължението да се ожени за вдовица, която е роднина на починалия съпруг (виж върху Рут 2:20; вж. Рут 4:1–10). В текста пред нас Бог се представя като го'ел на нуждаещите се. Той ще се заеме с делото на угнетените и ще отмъсти за невинните (Притчи 22:23).

12. Приложи сърцето си. Това изречение сякаш бележи началото на нова поредица от пословици. Някои смятат стих 11 за края на раздела със съвети, изпратени до човек отдалеч, който започва с гл. 22:17 (вижте гл. 22:17, 21).

13. Не въздържайте поправянето. Една от слабостите на хората е склонността да отлагат поправянето на лошите навици на детето, докато те не станат проблемни за родителя. В ранните си етапи тези форми на поведение често са обект на осмиване и коментари пред детето. Така времето, когато те биха могли лесно да бъдат поправени, отминава и се оформят основните очертания на изкривен характер (виж гл. 13:24; 19:18).

14. Избави душата му. Спаси живота му, като му възпиташ онези добри навици на послушание, които го правят за дълголетие (Изм. 20:12). „Ад“, евр. she'ol, тук е представител на смъртта.

15. Ще се радва. Наставникът на младежите има много тъжни и трудни часове, докато се стреми да обучава деца, но има богата награда в това да се види успешният резултат при мъдри и добри мъже.

16. Моите юзди. Буквално „бъбреците ми“, разглеждани като център на чувствата и на вътрешния човек (Пс. 16:7; 73:21; Откр. 2:23). Учителят може да прецени успеха на работата си по начина, по който ученикът реагира.

17. Завиждайте на грешниците. Божиите служители понякога са изкушавани да завиждат на грешниците, защото тези злодеи сякаш преуспяват и живеят щастлив и безгрижен живот (вижте Пс. 37:1; 73:3, 17; Притчи 3:31; 24:1, 19).

18. Край. Евр. „ахарит“, буквално „последващо време“, преведено като „награда“ (гл. 24:14). Колкото и добре да се справят нечестивите в този живот и колкото и да страдат праведните, отвъдното ще поправи ситуацията. Надеждата на грешника в този свят ще се провали, а очакването на праведните със сигурност ще се сбъдне.

19. Ръководи сърцето си. Въпреки всичко, което може да е било написано в противен смисъл от светски изследователи на човешкия ум, все пак е положителен дълг да контролираме емоциите и желанията, които възникват в ума (Римляни 12:3). Правилното мислене води до правилни действия (вижте Притчи 23:7).

20. Буйни ядаци на плът. Буквално „буйни ядаци на плът за себе си“. Някои тълкуват фразата „плът за себе си“ като означаваща „собствената си плът“, като по този начин внушават, че онези, които се наслаждават на охолния живот, съсипват собствените си тела и в този смисъл ядат собствената си плът. Паралелизмът обаче предполага, че буквалното пируване е темата, която се разглежда.

21. Да обеднееш. Има поне две причини за това. Пиянството и лакомията са скъпоструващи пороци, които отказват да бъдат контролирани от недостиг на пари. Те също така пречат на човека в работата му и ограничават способността му да печели (виж гл. 24:33, 34).

23. Купете истината. Истината е съкровище, което трябва да се спечели на всяка цена и никога да не се изостави. Каквото и да е изкушението. Способността да се види ясно приложението на принципите към ежедневните събития изисква усърдно прилагане и готовност да се признае грешка. Колкото повече човек се доближава до своя Спасител и колкото повече изучава Божието Слово, толкова повече очите му се отварят за истинската природа на нещата. Ако се промъкне егоизъм и очите се затварят за фактите, за да се спечели някаква временна изгода, истината се продава и човекът е в опасност. Ако процесът на самозаблуда продължава, идва момент, в който всяко разбиране за стойността на истината се губи и човекът е обречен. Малцина осъзнават колко опасни са малките самозаблуди, в които се отдават, или на каква дребна цена продават истината и вечния живот.

25. Тя, която роди. Първоначалното проклятие на греха падна тежко върху майката (Битие 3:16). Когато грехът влезе, стана сигурно, че много от човешките синове няма да намерят пътя на спасението и ще погинат. Всяка майка ражда децата си с тази ужасна съдба като възможност. Именно тази обща скръб на жените прави радостта на майката да се разпали, когато детето ѝ избере да върви по пътя на вечния живот.

26. Дай ми сърцето си. Изглежда, че самата Мъдрост започва да говори, когато Соломон се връща към често повтаряното предупреждение срещу блудството (ст. 27; вж. гл. 5:3; 6:24; 7:5).

29. Кой има горко? Тук започва една ода на тема пиянство. Поетичната дикция и образността го прави поразително жива картина на една от най-големите причини за грях и скръб, които Сатана е подтикнал хората да измислят.

Първите две възклицания могат да се преведат буквално като „Кой има О!? Кой има Уви!?” Следователно песента започва със стонове на пияница, събудил се с болезнена реакция след нощ на удоволствия.

Спорове. Кавги често възникват в един от по-късните етапи на пианството. Мъжете ще се бият с най-добрите си приятели. Въпреки че способностите им са намалени от алкохола, много от тях все още са способни да нанесат физическа вреда, както и неизмерими психологически щети на невинните и безпомощни членове на семействата си, когато се върнат у дома след пиене.

Бъркане. Евр. *śiach*, може би по-добре „оплакване”, както в Йов 7:13; 9:27; 10:1; още по-добре „загриженост”, „отчаяние”, а не глупавите приказки, които бележат по-приятната част от пианството, което преводът „бъркане” предполага. *Śiach* може да се отнася до разкажанието, което повечето жертви на желанието за алкохол изпитват, когато осъзнаят поведението си.

Рани без причина. Тоест, те са напълно ненужни. Те се понасят както от пиячите и от техните семейства.

Зачервяване на очите. Буквално „тъмнина в очите”. Кръвясали очи, взиращи се смътно в светът е част от фазата на възстановяване.

30. Търсете смесено вино. Онези, които се баве дълго на виното, са тези, които страдат от страдания. изброени в предишния стих. Колкото по-дълго пият мъжете, толкова по-силно вино жадуват, докато не започнат да пият смесено вино. Смята се, че това не е относително меката напитка, приготвена чрез смесване на вино с вода, а по-скоро вино, към което са добавени подправки и лекарства, предназначени да увеличат опияняващата му сила.

31. Придава цвета си. На еврейски „дава окото си”. Това е предупреждение да не се поддаваш на примамването на безспорно привлекателния вид на червено вино, искрящо с газообразните продукти на ферментацията, докато не придобие нещо от очарованието на окото.

Движи се правилно. Буквално „върви право”, което някои тълкуват като „слиза гладко”. Ако пиенето на опияняващ алкохол е изисквало усилие, вероятно е по-малко биха били подлъгани от него да пият достатъчно, за да нарушат преценката си. Традицията се е опитвала да обгради пиенето на вино с известна степен на изтънченост и го е свързвала с важни събития в семейната и националната история. И все пак виното остава толкова жестоко и измамно в августейска среда, колкото и в колибите на бедните пияници.

32. Пепелянка. Евр. *ššiph'oni*. Вероятно вид отровна змия, но точната идентификация е несигурна. Пепелянката вероятно е рогата змия. Виното е добре оприличено на змийската отрова. И двете имат катастрофални последици за тялото.

33. Странни жени. Някои смятат, че контрастът на този стих изисква този израз да бъде преведен като „странни неща”. Вярно е, че пианството кара мъжете да виждат фантастични гледки, но многократните препратки към странни жени в тази книга (виж гл. 2:16; 5:3, 20; 7:5; 22:14) и добре познатата връзка между неморалността и пианството правят вероятно тук да се говори за „странни жени”.

Перверзни неща. Алкохолът засяга първо висшите центрове на мозъка, където се намират преценката и дискретността. Способността за вземане на решения е забавена и разликата между правилно и грешно е размита. Пиячът казва неща, за които никога не би се сетил да каже, докато е трезвен, и се смее на глупостите на другите, сякаш са продукт на най-отборния ум. Но опияненият мозък не поражда само глупости; зли мисли и планове възникват и често се осъществяват от хора, които никога не биха одобрили подобно зло, когато са напълно в състояние да владеят здравия си разум.

34. Насред морето. Буквално „сърцето на морето“. Картината често се възприема като човек, който се опитва да заспи в свят, който сякаш се вълнува и върти като разбъркано море. Някои го свързват с упойващия сън, който най-накрая сполетява пиещия. Той потъва в кома недалеч от смъртта, като всяка негова способност е удавена в алкохол, толкова инертен и безпомощен, колкото безжизнено тяло, носещо се по морските вълни.

Маст. Евр. чибел, дума, която се среща само тук. Значението ѝ е неясно. Ако обозначава мачтата или люлката, където седи наблюдателят, тя живо изобразява отвратителното замаяност на пияния и многобройните опасности, на които той е изложен несъзнателно. LXX превежда второто изречение като „и като пилот в голяма буря“. Този превод сочи към нарушената преценка на пияния.

35. Не бях болен. Пияницата може би говори на себе си или може би отговаря на укор на приятел. Той признава кавгите, но твърди, че не е пострадал. Смъртно осъзнава уврежданията, които е претърпял поради увреждането на способностите си, но копнее за времето, когато ще се е възстановил достатъчно от неустоимата си сънливост, за да може да започне целия процес отначало. Наистина такъв човек е роб на господаря, когото е избрал (виж Рим. 6:16), но Бог е способен да го освободи от това робство (виж Рим. 6:18; 7:23–25).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1, 2 СН 67, 108

3 СН 111

4 ПП 168

4, 5, Изд. 140

5 CS 84; ЗТ 549

7 Ed 149; MB 94; MH 491; ML 85; MYP 144; PP 460; TM 408

10, 11, Изд. 136

21 АН 391; Ед 135

26 AA 566; АН 43, 223, 297, 497; GW 209; ML 7, 160; MYP 333, 408, 410; TM 419; 4Т 596

29, 30 Те 276

29–32МН 330; Те 31, 52, 93

31 CD 235

31, 32 Те 94, 165, 277

35 MX 330

ГЛАВА 24

1. Да бъдеш с тях. Има вълнение около дейностите на хората без скрупули, което силно привлича младите хора, които погрешно смятат, че добротата е скучна (виж Пс. 1:1; Притчи 4:14–19).

2. Изучава разрушението. Приятелството със зли хора е опасно по поне три причини: (1) Съществува опасност високите морални решения да увехнат под презрението на злодеите и привлекателността на живот, свободен от ограничения; (2) репутацията страда от общуването с лоши другари; (3) злодеите са склонни да замислят зло срещу сравнително невинните наблюдатели - на.

3. Чрез мъдрост. Нищо солидно не се гради от глупостта на завистта на нечестивите хора (ст. 1). Само чрез истинската мъдрост, която се бои от Бога и пази Неговите заповеди, едно семейство може да бъде благословено и защитено. Грабежът не е начин за придобиване на трайно богатство. Мъдро използваното знание осигурява живот на истинско удоволствие.

5. Мъдрият човек е силен. LXX превежда първото изречение така: „Мъдрият човек е по-добър от силен човек.“ Преводът на KJV може да се тълкува като поука, че тъй като според Соломон мъдрият човек е този, който се бои от Бога, той има на своя страна не само значителната сила на мъдростта, но и добавената сила на правото.

6. Множество съветници. Вижте гл. 11:14.

7. Мъдростта е твърде висока. Глупакът намира мъдрост над главата си. Действията му не са продиктувани от разум, а не по желание. Когато мъдрите мъже се събират при градската порта (виж гл. 22:22), за да обсъждат обществени въпроси, той няма какво да допринесе. Съображенията, които ръководят разумните мъже, са отвъд неговия интелект и той няма желание да увеличи мъдростта си, така че тези съображения да станат разбираеми, защото няма намерение да стане добър (виж Пс. 10:4, 5).

8. Пакостен човек. Неправилно приложената изобретателност, която негодникът проявява при планирането и Изпълнението на неговите зловещи планове не може да се определи като мъдрост или разбиране. Колкото и умел да се показва, най-много, което ще се каже за него, е, че е „пакостен човек“, буквално „господар на пакостите“. Най-умният мошеник все пак трябва да бъде причислен към глупаците, тъй като търси това, което никога не може да му даде трайно удовлетворение или крайна печалба (виж гл. 1:10-19; 12:2).

9. Мисъл. Евр. зима, „план“, „замисъл“, „нечестие“. Само тук зима е преведена като „мисъл“. На други места е предадена като „нечестие“ (Лев. 18:17; и др.), „злоба“ (Пс. 26:10; и др.), „нечестиви замисли“ (Ис. 32:7), „разврат“ (Ер. 13:27; и др.). Очевидно тук не мисленето за глупостта е посочено като грях, а по-скоро планирането на вида глупост, споменат в Притчи 24:8.

Присмехулник. Мъжете може да се колебаят да опишат като глупак проникателния и фин присмехулник, който може да подкопае истината, докато се преструва, че я защитава, но те го мразят и се страхуват от него, защото атаките му са толкова коварни (вижте Притчи 19:29; 21:11; Исая 29:20).

10. Ако отслабнеш. Буквално „ако се покажеш небрежен“. Когато възникнат проблеми, човек трябва да събере всичките си сили за битка. Да не успееш да реагираш на извънредната ситуация, да я посрещнеш слаб и неподготвен, означава да намалиш силата си и да си навлечеш поражение.

11. Като куче. Вижте 2 Петрово 2:22.

Глупакът се завръща. Защото е глупак и докато си остава глупак, е обречен да се върне към глупавите си пътища. Само пълна промяна на сърцето и миогледа може да го излекува, колкото и често да заявява намерение да стане по-мъдър.

12. Собствената му самонадеяност. Човек, който твърди, че е мъдър, отказва да се учи (виж Мат. 9:12; Рим. 1:22; 12:16; Откр. 3:17, 18), но човекът, който осъзнава своята простота, е готов да бъде научен на разбиране.

13. Лъв. Сравни гл. 22:13.

14. Ленивецът. Въртенето му от едната страна на другата показва, че не се нуждае от дълги часове сън. Той се обръща, за да стане, и отново потъва от чиста леност и отвращение към справянето с проблемите на живота (виж гл. 6:9; 24:33).

15. Скрива ръката си. Сравни гл. 19:24.

16. Собствената му самонадеяност. Една от причините, поради които мързеливецът е по-уверен в себе си и мъдростта си, от всички разумни хора е, че е твърде мързелив, за да обмисли нещата сам. Той е

гл. глава

гл. глави

задоволява се с предварително заложили мнения и приема всяка гледна точка, която му стигне до ушите, стига да му се струва подходяща. Хората, които могат да „дадат причина“, са размишлявали върху проблемите достатъчно дълго, за да са наясно, че има няколко страни на много въпроси. Те избягват догматичното невежество на немислещите.

17. Замесва се в кавги. Някой, който е хванал едно от полудивите кучета-мършояди на Изтока за ушите, е имал ожесточена битка, преди да успее да укроти кучето или да го убеди да си тръгне. По този начин, който се намесва в чужда кавга, е вероятно да се натъкне на по-големи затруднения, отколкото е очаквал.

18. Като луд човек. Стих 19 показва, че не си имаме работа с умишлен убиец. Този, който стреля произволно със стрели и изстрелва горящи стрели, за да донесе смърт на невинните, трябва да е луд.

19. Измамва. Също толкова опасен, колкото и маниакът (ст. 18), и също толкова смъртоносен в действията си, е човекът, който крои заговор срещу благополучието на ближния си и, когато бъде разкрит, твърди, че само се е шегувал. Сериозна вреда често се причинява от онези, които намират удоволствие да виждат приятелите си в беда в резултат на глупави номера.

20. Угасва. Когато горивото се изразходва, огънят трябва да угасне и много кавги биха се случили. Бързо да се охладят, ако клеветниците не са продължавали да наливат масло в огъня (виж гл. 22:10).

21. Да разпалиш раздор. Студентите, черни въглища, поставени върху тлеещ огън, го разпалват към нова активност. Студената злоба на пакостника не може да понесе как кавгата утихва, затова той измисля нови причини за гняв и омраза.

22. Клетчик. Вижте гл. 18:8.

23. Сребърна шлака. Вероятно литарж или оловен оксид, който образува глазура върху пръстта. Съд и прави съда гладък и приятен на допир, докато материалите отдолу са груби и с малка стойност. Целувките, които симулират истинска обич, могат да прикрият зло и коварно сърце (виж Матей 23:27). Устата може да изрича топли думи на приятелство, докато сърцето е студено и егоистично.

24. Прикрива се. Човекът, който мрази, може да не разкрие чувствата си към обекта на омразата си, но се преструва на приятел и по този начин позволява на скрита омраза да се натрупва в него, докато не се появи възможност да я приложи на практика (вижте Йеремиа 9:8).

25. Говори честно. Когато говори с нежен, пленителен тон, е време да се пазим; защото вероятно е възприел любезния начин само с цел да заблуди слушателя си.

Седем мерзости. Седем е знакът за пълнота (виж Матей 12:45).

26. Чия омраза. Рано или късно омразата вероятно ще избухне в слово или дело и страстият ще бъде изправен пред съда пред събранието на нацията. Във всеки случай, денят на страшния съд ще покаже на него и на цялото събрано население на земята, че мразейки брат си, той е виновен за убийство и е намразил и Бога (виж 1 Йоан 3:15; 4:20).

27. Ще паднат в него. Сравнете Пс. 9:16; Екл. 10:8. Ако възмездие не сполети злите хора в този живот, както в случая с Аман (Еستير 7:9, 10), то със сигурност ще ги сполети при последния съд (Откр. 22:12).

28. Ласкателна уста. Ласкателството е опасно, защото увеличава гордостта на жертвата си и я лишава от помощта, която Небето копнее да ѝ окаже. То го кара да се доверява на ласкателя и по този начин да се превърне в лесна плячка. Ласкателството отклонява вниманието от черти на характера, където е необходимо подобрение.

ГЛАВА 25

1 Наблюдения за царете, 8 и за избягването на причини за кавги и различни техни причини.

1. Преписано. Буквално „премахнато“ или, според по-късното техническо значение на думата, „преписани“. Тези пословици очевидно са били преписани или от други писания, или от сборници, или някои, може би, от устни източници – хора, които са били научени на тези думи на Соломон. Сред онези, които са помогнали в тази задача, може да са били пророк Исаия, писарят Шевна и летописецът Йоах (4 Царе 18:18; вж. 2 Лет. 26:22).

2. Слава. Слава е за Бога да бъде безкраен и следователно да крие много от ограничените и помрачени от греха човешки умове (Второзаконие 29:29). Тайните на Библията, които сега са отвъд пълното ни разбиране, са доказателства, че тя наистина е Божието слово.

Чест. Евр. кабод. По-точно „слава“, както е преведено кабод в първото изречение.

Проучете даден въпрос. Владетелят трябва да убеди поданиците си, че е загрижен и за най-скромните. да получат справедливостта, на която имат право. Негова е слава да убеждава хората, че е проучил всички подробности на известни случаи и ги е разрешил по строга справедливост.

3. Небето. Височината на атмосферните небеса може да бъде сравнително добре установена. Височината на звездното небе е неизвестна. Нови и по-големи телескопи, които проникват на огромни разстояния, не разкриват граници на звездните небеса. По този начин небето е неизследимо по отношение на височина. Всяко ново откритие разкрива още по-големи височини, които трябва да бъдат търсени.

Земята. Тъй като хората не са били в състояние да пътуват далеч в космоса, така и техните ровове в Земята е била ограничена до обикновени повърхностни тунелни прокопавания. Сондирането със звукови вълни и изучаването на земетресенията са дали ценна информация, но действителните познания за веществото на сърцето на Земята остават до голяма степен такива, каквито са били по времето на Соломон.

Неизследимо. Както небесата са неизследими по височина, а земята по дълбочина, така и сърцата на царете са непроницаеми за техните събрата. Дори онези човешки същества, които са най-близки един до друг, всъщност не знаят какво се случва в ума им; още по-малко един поданик може да проумее ума на царя. Дори придворен, който си мисли, че е способен да запази благоволенieto на царя чрез ласкателства, никога не знае кога може да открие, че друг е заел неговото място.

4. По-фин. „Лепилник“, „рафиниран работник“ или „ковач“. Относно отстраняването на външни вещества вижте Пс. 12:6; Езек. 22:20; Мал. 3:3.

5. Премахнете нечестивите. Както премахването на шлаката от среброто разкроява и заздравява метала, така и премахването на нечестиви мъже, които ласкаят царя в зли пътища, от двора на царя, допринася за благородството и издръжливостта на царството. Самият владетел трябва да поеме отговорността за откриването и отстраняването на неподходящи мъже от длъжност. Такива чистки са добра предзнаменование за просперитета на царското управление и щастието на народа.

6. Не излагай. Сравни Лука 14:7–11.

7. Качи се тук. Аман се стремеше да стане могъщ в персийския двор. Той бързо поиска царски почести, когато си помисли, че той е този, който трябва да бъде почетен (Естир 6:6–11). И все пак той получи само унижението, че трябваше да почете някого, когото мрази, някой, който се е въздържал да търси почит за себе си, но който е бил призван по-високо от царя в резултат на вярна служба. Дълбока мъка обзема онези, които са се издигнали на високи места в двора и публично са пренебрегнати в полза на друг (виж Лука 14:7–11).

вж. консултирам, „сравнявам“

Евр. Евр.

8. Прибързано да се бориш. Предупреждение срещу съдебни спорове без внимателно обмисляне, тъй като правото не гарантира непременно победа в съда, а също и защото никой човек не е перфектен съдия по собствените си дела.

9. Самият ближен. Сравнете Матей 18:15. Първата стъпка във всяка кавга или несъгласие е да отидете тихо при другия човек и да обсъдите въпроса с него. Дори ако той определено изглежда много погрешен, почти винаги има някакъв елемент на вина от ваша страна. Признанието за тази малка грешка често ще доведе до признание за по-голямата му вина и последващо помирение. Да следвате по-обичайния начин на разказване на историята на всички останали, преди да се опитате да видите другия човек, означава да направите почти невъзможно постигането на мир.

10. Ще те засрамят. Други ще те укоряват, когато открият коварството ти. LXX има интересно допълнение към този стих: „но ще ти бъде като смъртта. Благосклонност и приятелство освобождават човека, които пазят за себе си, за да не станеш обект на укор; но внимавай в пътищата си с мир.“

11. Подходящо казано. Думата, казана по правилния начин и в точното време, е същността на тактичност и притежава красота, която е сравнена със златен плод в сребърна обковка.

12. Обица. Евр. *pezet*, пръстен, или на носа (виж Ис. 3:21; виж върху Бит. 24:22), или на ухото (Исх. 32:2, 3). Описаните тук украшения може да са представлявали обеци, съчетани със златен медальон, носен около врата. За Соломон, с неговото голямо и скъпо домакинство, бижутата били в изобилие и се смятали за ценни. Послушното ухо приема съвета на мъдър изобличител и, така да се каже, носи съвета като бижу, подчертаващо красотата на добрия характер.

13. Студът от сняг. Очевидно не става дума за снеговалеж по време на жътва, защото такъв снеговалеж би бил много нежелан (гл. 26:1) и вероятно пагубен за реколтата. „Студът от сняг“ е охладената от сняг напитка, много добре дошло освежаване в силните жеги на жътварските дни. Преди времето на механичното охлаждане, използването на сняг или лед за охлаждане и съхранение е било привилегия, ползвана от богатите във всяка страна, където е можело да се добива сняг.

Верен пратеник. Сравнете гл. 10:26; 13:17. В тези дни на бърза комуникация чрез електричество, е трудно да се осъзнае колко зависими са били дори могъщи крале от своите посланици и пратеници. Веднъж изпратен, пратеникът е имал пълен контрол върху изпълнението на мисията, чието изпълнение можело да му отнеме месеци.

14. Без дъжд. Облаците и вятърът често предвещават дъжд (вижте 1 Царе 18:45). Когато облаците не донесат дъжд във време, когато влагата е силно необходима, хората се чувстват измамани. Хората реагират по подобен начин, когато им е обещан дар, а обещанието не е спазено. Има някои, които сякаш непрекъснато пораждат очаквания, че ще направят велики неща за своите приятели и познати; но те рядко или никога не изпълняват подразбиращите се обещания. Последниците от подобни действия могат да бъдат много по-големи от обикновената загуба на обещания дар. Когато вярата в човечеството е отслабена, целият характер може да бъде неблагоприятно засегнат и дори вярата в Бога може да намалее.

15. Чрез дълго търпение. Спокойната, търпелива упоритост, която продължава да събира факти и аргументи въпреки противопоставянето, може да успее да промени мнението на принц или съдия.

LXX Септуагинта. А. Ралфс, редактор, Септуагинта (2 тома; Щутгарт, 1935 г.)

гл. глава

гл. глави

Човек, който се разгневява и ядосва, когато изложението му по делото не бъде прието веднага, е силно засегнат. Умишлената цел на някои адвокати е да разгневят опонентите си, докато самите те изглеждат спокойни, защото знаят, че съдията ще бъде силно повлиян от тези контрастни нагласи.

Чупи костите. Нежните, убедителни начини на мекия език ще постигнат всичко, което силата може да направи, и дори повече. Упоритата опозиция, която става само по-упорита под пряка атака, често ще се стопи като лед на слънце, когато е изложена на нежни, помирителни думи, изречени с нежен, печеливш тон.

16. Намери ли мед? Сравни гл. 24:13; 25:27. Този стих не е предимно диетичен съвет, а диетичен принцип, илюстриращ максимата на Притчи 25:17. Да имаш твърде много, дори и от нещо добро, означава да превърнеш доброто в зло. Дори духовното наставление може да се превърне в излишък, ако онези, които непрекъснато се стремят да получават, не балансират получаването си с даването на другите.

17. Отдръпни крака си. Първото изречение гласи буквално: „Направи крака си скъпоценен [т.е. рядък] в дома на приятеля си.“ В скалата на погрешните човешки ценности, това, което е рядко, е ценно, а това, което е в изобилие, е с относително по-малка стойност. Лесно е да се износи гостоприемството, като човек е твърде чест посетител. Фамилиарността често поражда презрение, освен когато близките връзки на семейните отношения свързват сърцата още по-силно. Без такава близка взаимна любов, постоянното общуване на социално ниво, след като елементът на новост е изчезнал, има тенденция да разкрива слабости и да поражда умора, която лесно може да се превърне в неприязън.

18. Чуп. Трите вида оръжия представляват ефектите от лъжесвидетелстването върху очернения приятел. Чупът е бил бойна тояга, която е раздробявала главите или е трошила костите и е наранявала плътта на жертвите си. Някои атаки, насочени срещу репутацията на човек, са груби и просто смазват страдалеца. Други нанасят дълбоки рани с остри думи, които обезсилват и често унищожават, както прави меч. Но едно от любимите оръжия на клеветника на неговите ближни е стрелата. Изстреляна от разстояние, тя пронизва сърцето и изсмуква волята за борба срещу скритата враждебност на стрелеца с лък, който често се преоблича като приятел. Такива атаки нарушават шестата заповед, както и деветата (Изм. 20:13, 16; виж PP 308).

19. Счупен зъб. Две ярки илюстрации, които показват опасността от разчитането на невярващ приятел в стресово време. Човек не винаги може да оправи веднага слаб или изкълчен крак или счупен зъб, но лесно може да спре да се доверява на приятел, в чиято надеждност има основателна причина да се съмнява (виж Исая 36:6).

20. Отнема. Отнемането, за което се говори тук, не е като на дреха от друг, а на Глупаво е да оставяш топлите дрехи настрана в студен ден и по този начин да си докараш болест.

Селитра. Тук не се използва селитра (калиев или натриев нитрат), а алкал, известен като натрон, който е съставен предимно от сода и е бил използван за измиване (Йеремия 2:22). Глупаво и разточително е да се излива оцет върху натрон, защото двете химикали реагират помежду си и превръщат както оцета, така и натрона в сол, която е безполезна за функциите на двата вида. За „nitre“ в LXX се чете „рана“ или „раничка“. За да се получи това четене на еврейски, е необходима промяна само на една съгласна, така че да се чете *neteq* вместо *neter*.

Толкова глупаво и вероятно да причини лоши последици, колкото свалянето на дрехи, толкова разточително и плодотворно за гневни изблици, колкото смесването на киселина със сода, толкова е и пеенето на весели песни на някой, чието сърце е тежко. Мъдрите и тактични винаги са знаели инстинктивно, че то...

Глупаво беше да се шегуваш с тревожните и да ги увещаваш да се стегнат и да се отърсят от мъката си, без да правиш нищо, за да промени обстоятелствата, които са причинили бедата.

21. Ако твоят враг. Сравни 4 Царе 6:19–23; Притчи 24:17, 18; Матей 5:44.

22. Купчина жарава. Има много различни мнения относно значението на това метафора. Някои смятат, че жарта представлява парещия срам и разкаяние, с които е обзет врагът, и че това е форма на отмъщение, постигнато от невинната страна.

Но човек не може да си представи, че Бог възнагражда отмъщението. Той твърди, че отмъщението принадлежи на Него (Евр. 10:30) и ни е заповядал да обичаме враговете си и да търпим каквото и да ни сторят (Мат. 5:44; Яков 5:6–8). Каквото и да е точното значение, метафората най-вероятно представлява опит да се направи добро на врага, въпреки че подобно действие може да му даде допълнителна възможност да съгреша срещу нас.

Материалната ни доброта към врага, като го търсим, когато той всъщност трябва да дойде при нас за помирение, може да донесе върху главата му огньове на покаяние и скръб за греха, които ще изгорят цялата злоба и ще ни направят добри приятели и съслужители на Господа.

23. Прогонва. Евр. *chil*, „да се вихриш“, „да танцуваш“, „да се гърчиш“. Във формата, използвана тук *chil* може да означава „да родя“. Използва се в Исаия 51:2 за това как Сара е родила народа на Израел и в Пс. 90:2 за това как Бог е създал земята. Следователно първото изречение може да бъде преведено в напълно противоположен смисъл – „северният вятър носи дъжд“. Въпреки че хубавото време в Палестина е дошло от север (Йов 37:22), вярно е също, че северозападният вятър е донесъл дъжд.

Ако се вземе преводът от KJV, второто изречение означава, че гневният поглед предава достатъчна заплаха от отмъщение, за да накара клеветника да замълчи. По-вероятният превод предполага, че гневното лице може да накара човек да започне да говори буквално със „скрит език“. Или елементите на второто изречение могат да бъдат обърнати, така че клеветата да предизвика гнева.

24. Сладлива жена. Сравни гл. 21:9.

25. Добри новини. В дните на лоши комуникации, малко можеше да се чуе от някой, който напускаше дома си и пътуваше в далечна страна. Новините, донесени от някой завръщащ се пътник, щяха да бъдат единственият начин да се разбере, че отсъстващият е все още жив и преуспява в мисията си.

Както добрата новина от далечна страна е ободрявала сърцето на получателя, така и в духовен смисъл Благата вест за небето, която ни е донесена от пророците, ни освежава в нашия поход през един мрачен свят. Чрез тях—

„Чухме от светлия, святия,

земя;

Чухме и сърцата ни се радват.“

26. Размърдана изворна вода. Праведният човек трябва да бъде извор на вода, бликаща за вечен живот (Притчи 10:11; Йоан 4:14); но когато не успее да се застъпи за правото и истината пред невярващите и противниците си, той се превръща в извор, стъпкан от нечисти нозе, докато водата се размъти и развали. Никой няма да бъде привлечен да пие от такъв извор и ако беше така, нямаше да намери освежаване от него. С обещанието за Божието присъствие за подкрепа по всяко време (Исаия 51:12; Матей 28:20), е позор за вярващия да понижава цветовете си чрез морална малодушност.

27. Да търсят собствената си слава. Трудно е да се преведе този стих на еврейски, така че запазват антитезата, характерна за повечето пословици. Преводачи и коментатори са предложили различни други преводи в опит да намерят значение, близко до еврейското, което показва обичайния контраст между двете изречения на стиха.

Езикът на първото изречение е достатъчно ясен и би трябвало да се очаква да подготви почвата за второто.

Тъй като еврейската дума за „слава“, *kabod*, означава също „чест“, мнозина са превели изречението като „презрението към тяхната чест е чест“; но това не се вписва в предупреждението срещу прекаляване в първото изречение. Други предпочитат „търсенето на чест носи трудност“ или „търсенето на собствената чест е бreme“ от друго значение на *kabod*, а именно „тежест“.

Превод, който отговаря на контекста в предупреждението си срещу прекаляване, е: „Изследването на тежки неща е тежест.“ Това би предупредило срещу прекомерно учене. Медът е добър, ученето е добро, но да се отдадем на някое от двете прекалено би означавало да превърнем благословията в бreme (виж Екл. 12:12). Не можем обаче да бъдем сигурни, че това е предвиденото значение.

28. Няма правило. Град без стени е открит за атака от всички страни от всеки противник (виж Неем. 2:13); така че човек, който не може да контролира собствените си емоции и желания, със сигурност ще се поддаде на изкушения. Изкушенията към зло го примамват отвън; гневни думи и дела избухват отвътре.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

8, 9 GW 498; 7T 250

11 хиджра 434; CG 562; CSW 76; CT 443; Ev 477; FE 133; ML 190; SL 9; 1T 470; 3T 109, 247; 4T 69, 310; WM 288

21, 22 МБ 109

25 7T 50

28 Изд. 236; MYP 135; 4T 368

ГЛАВА 26

1 Наблюдения за глупците, 13 за мързеливците, 17 и за свадливите, които се намесват в делата си.

1. За глупака. Този стих започва поредица от поговорки, отнасящи се до глупака. В Палестина снегът през лятото би бил най-неестествен. Дъждът по време на жътва би бил най-нежелан (виж 1 Царе 2:1). 12:17). Почитта за глупак би била също толкова неестествена и опасна. Да се издигне на почетно място човек, лишен от разум, означава да му се дадат възможности да причини голяма вреда и подобен курс обезкуражава онези, които наистина заслужават такова повишение.

2. Безпричинно. Или „незаслужено“. Проклятие, изречено от злонамерен враг, не е нужно да смущава невинни и праведни, защото са под Божията закрила и не се боят от магии (Числа 23:23). Бог също няма да позволи на врагове, независимо дали са хора или свръхчовеци, да причиняват проблеми на децата Му, надхвърлящи възможността им да понесат (Йов 1:9–12; 2:4–6; 1 Коринтяни 10:13).

3. Пръчка. Камшикът служи за прищипване на коня и мулето, а юздата ги насочва по правилния път и ограничава неразумните изблици на бързината. Глупакът се нуждае от рязко поправяне, ако иска да бъде предпазен от това да навреди на себе си и на другите чрез неразумни действия (виж гл. 10:13; 19:29).

4. Не отговаряй на глупак. Този стих сякаш противоречи на следващия, но Соломон си играе думичката „ки“, тук преведена като „според“. В този стих тя означава „в хармония с“. Да започнеш дискусия с глупак в рамките на неговата глупост означава да се снишиш до неговото ниво и да приемеш неговия поглед върху живота като достоен за внимание. Онези, които попитаха Христос за данъка, имаха за цел да Го вкарат в капан в сферата на собственото си егоистично мислене. Ако Той беше отговорил според упоритата глупост на враговете си, те можеха да обърнат отговора Му срещу Него. Но Той отказа да приеме тяхната предпоставка. Отговорът Му беше от царството на истинската мъдрост и ги остави замълчали и засрамени (Матей 22:15–22).

5. Отговори на глупака. Тук „според“ означава „както заслужава“ (виж на стих 4). Отговори на глупака така, че глупостта на предложението да бъде разкрита на тези, които слушат, и на самия глупак. Така той може да осъзнае, че е далеч от мъдър и може да се стреми да стане такъв. В известен смисъл Христос е изпълнил съвета и в двата привидно противоречиви стиха (ст. 4, 5), когато е отговорил на фарисеите и иродианите (Мат. 22:15–22; вижте върху Притчи 26:4). Без да навлиза в областта на тяхната глупост, Той успява да разкрие злонамерената глупост на питащите Го.

6. Отрязва. Човек, който разчита на глупак да свърши важна работа, се лишава от всякаква надежда за изпълнение на мисията си и щетите, които понася в резултат на поведението на своя пратеник, вероятно ще бъдат по-големи, отколкото ако никога не се беше опитал да изпрати съобщението.

7. Не са равни. Очевидно от еврейския корен *dalāh*, „да черпя [вода]“ (виж Изх. 2:19).

Но значението тук е трудно. Някои предполагат, че дала трябва да се превежда като „виси свободно“ или „виси [безпомощен]“. На Изток е имало форма на деформация, при която краката са били тънки, усукани и напълно безпомощни.

Повтарянето на притчи е било любимо занимание в Палестина и човешката мъдрост често е била показвани в подобни състезания по разказване на истории. Глупакът вероятно би пропуснал смисъла на историята или би я разказал по толкова неубедителен начин, че да не постигне желаното въздействие.

8. Връзва камък. Да се завърже камък в прашка, така че снарядът да не може да излети, когато единият ремък бъде освободен, не само означава да се провали целта и да се уцели целта, но и да се застраши собствената безопасност, тъй като е вероятно камъкът да се закачи за края на друг ремък и да удари някоя част от тялото.

9. Както трън пониква. Това е обичайният начин за превод на еврейския текст на това изречение, но Фигурата е неясна и думата за „*goeth*“, '*alah*, обикновено не означава „да пробия“. Тя е

възможно е, чрез по-късна употреба на „*alah*“, изречението да се преведе „както трън [или трънен храст] влиза в ръката [т.е. във владението на] пияница“. Пияният, притежаващ трънен жезъл или дори трънен храст, би бил въоръжен и способен да причини голяма вреда на другите в тъпата си ярост. По този начин притча, разказана от глупак, е едновременно безполезна и опасна.

10. Великият Бог. Има много спорове относно значението на този стих. Еврейската дума за „велик“ може да означава „стрелец с лък“ или евентуално „стрела“ (виж Йер. 50:29), а тази за „оформен“ може да означава „ранен“. Следователно стихът може да се преведе като „Стрела, която ранява всеки, е онзи, който наема глупак, и онзи, който наема минувачи“. Изглежда, че целта на поуката е, че наемането на глупаци и некомпетентни хора ще застраши работодателя, както и тези, които той наема, точно както отровната стрела застрашава както тези, които я използват, така и тези, по които е изстреляна.

11. Като куче. Вижте 2 Петрово 2:22.

Глупакът се завръща. Защото е глупак и докато си остава глупак, е обречен да се върне към глупавите си пътища. Само пълна промяна на сърцето и миогледа може да го излекува, колкото и често да заявява намерение да стане по-мъдър.

СТИХ

срещу стихове

12. Собствената му самонадеяност. Човек, който твърди, че е мъдър, отказва да се учи (виж Мат. 9:12; Рим. 1:22; 12:16; Откр. 3:17, 18), но човекът, който осъзнава своята простота, е готов да бъде научен на разбиране.

13. Лъв. Сравни гл. 22:13.

14. Ленивецът. Въртенето му от едната страна на другата показва, че не се нуждае от дълги часове сън. Той се обръща, за да стане, и отново потъва от чиста леност и отвращение към справянето с проблемите на живота (виж гл. 6:9; 24:33).

15. Скрива ръката си. Сравни гл. 19:24.

16. Собствената му самонадеяност. Една от причините, поради които мързеливецът е по-уверен в себе си и мъдростта си. Разликата между всички разумни хора и всички останали е, че той е твърде мързелив, за да обмисля сам нещата. Задоволява се с предварително заложили мнения и приема всяка гледна точка, която му стига да му допада. Хората, които могат да „дадат причина“, са размишлявали върху проблемите достатъчно дълго, за да осъзнаят, че има няколко страни на много въпроси. Те избягват догматичното невежество на немислещите.

17. Замесва се в кавги. Някой, който е хванал едно от полудивите кучета-мършояди на Изтока за ушите, е имал ожесточена битка, преди да успее да укроти кучето или да го убеди да си тръгне. По този начин, който се намесва в чужда кавга, е вероятно да се натъкне на по-големи затруднения, отколкото е очаквал.

18. Като луд човек. Стих 19 показва, че не си имаме работа с умишлен убиец.

Този, който стреля произволно със стрели и изстрелва горящи стрели, за да донесе смърт на невинните, трябва да е луд.

19. Измамва. Също толкова опасен, колкото и маниакът (ст. 18), и също толкова смъртоносен в действията си, е човекът, който крои заговор срещу благополучието на ближния си и, когато бъде разкрит, твърди, че само се е шегувал. Сериозна вреда често се причинява от онези, които намират удоволствие да виждат приятелите си в беда в резултат на глупави номера.

20. Угасва. Когато горивото се изразходва, огънят трябва да угасне и много кавги биха се случили. бързо да се охладят, ако клеветниците не са продължавали да наливат масло в огъня (виж гл. 22:10).

21. Да разпалиш раздор. Студените, черни въглища, поставени върху тлеещ огън, го разпалват към нова активност. Студената злоба на пакостника не може да понесе как кавгата утихва, затова той измисля нови причини за гняв и омраза.

22. Клетчик. Вижте гл. 18:8.

23. Сребърна шлака. Вероятно литарж или оловен оксид, който образува глазура върху пръстта. съд и прави съда гладък и приятен на допир, докато материалите отдолу са груби и с малка стойност. Целувките, които симулират истинска обич, могат да прикрият зло и коварно сърце (виж Матей 23:27). Устата може да изрича топли думи на приятелство, докато сърцето е студено и егоистично.

24. Прикрива се. Човекът, който мрази, може да не разкрие чувствата си към обекта на омразата си, но се преструва на приятел и по този начин позволява на скрита омраза да се натрупва в него, докато не се появи възможност да я приложи на практика (вижте Йеремиа 9:8).

25. Говори честно. Когато говори с нежен, пленителен тон, е време да се пазим; защото вероятно е възприел любезния начин само с цел да заблуди слушателя си.

Седем мерзости. Седем е знакът за пълнота (виж Матей 12:45).

26. Чия омраза. Рано или късно омразата вероятно ще избухне в слово или дело и страстният ще бъде изправен пред съда пред събранието на нацията. Във всеки случай, денят на страшния съд ще покаже на него и на цялото събрано население на земята, че мразейки брат си, той е виновен за убийство и е намразил и Бога (виж 1 Йоан 3:15; 4:20).

27. Ще паднат в него. Сравнете Пс. 9:16; Екл. 10:8. Ако възмездието не сполети злите хора в този живот, както в случая с Аман (Естир 7:9, 10), то със сигурност ще ги сполети при последния съд (Откр. 22:12).

28. Ласкателна уста. Ласкателството е опасно, защото увеличава гордостта на жертвата си и я лишава от помощта, която Небето копнее да ѝ окаже. То го кара да се доверява на ласкателя и по този начин да се превърне в лесна плячка. Ласкателството отклонява вниманието от черти на характера, където е необходимо подобрение.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 ED 146

12 сл. Хр. 11; 4Сл. 190

18, 19, изд. 236

27 Изд. 136

1

1Никъл, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Пр 25:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Издателска асоциация „Ревю енд Хералд“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 ED 146

12 сл. Хр. 11; 4Сл. 190

18, 19, изд. 236

27 Изд. 136

ГЛАВА 27

1 Наблюдения за себелюбието, 5 за истинската любов, 11 за грижата за избягване на обиди, 23 за домакинството грижа.

1. За утрешния ден. Нито този стих, нито учението на нашия Спасител срещу тревожните мисли (Мат. 6:34) имат за цел да ни направят небрежни за бъдещето (виж 2 Сол. 3:8–11). По-скоро те са предупреждение срещу отношение на самоувереност и самоувереност, като това на глупавия богаташ, който планирал да построи по-големи хамбари, вместо да сподели богатството си с бедните (Лука 12:15–21; вж. Яков 4:13, 14). Спокойното доверие в Бога, което характеризира християнина (Рим. 8:28; Фил. 4:11), му позволява да се изправи пред бъдещето без страх, въпреки че не може да види какво ще се случи утре, както невярващият.

2. Друг човек. Сравнете Йоан 8:54; 2 Кор. 10:18. Тази поговорка намира паралел в много страни.

3. Камъкът е тежък. Стихът гласи буквално: „тежестта на камъка, тежестта на пясъка, мъката на глупака е по-тежка и от двете.“ Мъртвата тежест на камъка и задушавашата тежест на пясъка са подчертани, за да подготвят ума да оцени тежестта на злото. гняв и неразумни атаки на твърдоглави глупаци.

4. Гневът е възмутителен. Гневът и гневът са внезапни изблици, които скоро отшумяват, но завистта и ревността са тлеещи страсти, които чакат бавно работещи години за възможността да излеят разяждащата душата си омраза върху враг (виж Притчи 6:34; Сол. 8:6). Завистта беше първият грях, който нахлу в мистериозното си присъствие в безгрешната вселена (Исая 14:13, 14). Ако беше дебютирала с внезапен изблик на насилие, естеството на страстта щеше веднага да стане очевидна за ангелите, така че малцина щяха да се отвърнат от верността си, за да съчувстват на толкова очевидно зло. Но тъмните замисли на постоянната ревност озадачиха всички небесни същества и измамиха мнозина. Бог би могъл успешно да посрещне злоещото нашествие само чрез небързано действие на праведност и истина, докато кулминацията както на безкористната любов, така и на ревнивата омраза не постави в ясен контраст Божията доброта и жестоката злоба на Сатана (виж РР 33–43; GC 492–504; DA 761, 762).

5. Открит укор. Макар и неприятен (ст. 6), мъдрият съвет на приятел е полезен, когато е приет в правилния дух, но любовта, която никога не е демонстрирана или изразена, не е от полза за обекта си. Любовта трябва да действа, иначе избледнява.

вж. консултирам, „сравнявам“

ПП Патриарси и пророци

Великата борба (ГК)

DA Желанието на вековете

6. Верен. Евр. ne'emanim, от корена 'aman, „да подкрепям“, „да бъде твърд“, „да бъде верен и „верен.“ „Амин“, с което завършваме молитвите си, идва от този корен. Добронамереното укоряване на приятел (ст. 5) се счита за такова.

7. Отвращава се от пчелна пита. Нищо не е апетитно за сития човек; всичко е вкусно за гладния.

8. Което се скита. Може би или безразсъдно, или защото е било прогонено от гнездото си (виж Исайя 16:2). Човек трябва да е доволен да си стои у дома и да не търси по-вълнуващи удоволствия другаде. В еврейския език няма отделна дума за „дом“, но за общата идея за „дом“ се използва думата за „място“, както тук, или за „къща“, както в Битие 39:16; 43:16 и т.н., или за „шатра“, както в Съдии 19:9.

10. Брат. Един изпитан приятел е по-вероятно да помогне в несгоди, отколкото брат, който не е същият специален интерес като добрия съсед. Твърденията за приятелство често са по-силни от тези за кръвно родство, особено когато приятелите са обединени от обща религиозна надежда, която не се споделя от роднините (виж гл. 17:17; 18:24).

11. За да мога да отговоря. Сравнете гл. 10:1; 23:15, 24. Независимо дали Соломон говори като баща или като наставник, мъдростта, проявена от сина или ученика, ще бъде най-добрият отговор на критиците на ефикасността на наставника.

12. Благоразумният човек предвижда. Вижте гл. 22:3.

13. Това е гаранция. Вижте гл. 20:16.

14. Сметнато за проклятие. Силният поздрав на някой, който е станал рано, за да бъде пръв с ласкателствата си, не е искрен, а е просто средство за осигуряване на някакво предимство. Такива поздравии би трябвало да накарат човека да бъде нащрек, сякаш е бил заплашен (виж Лука 6:26; Галатяни 1:10).

15. Свадлива жена. Сравни гл. 19:13.

16. Което се разкрива. От еврейската дума qaga', „да викам“ или „да срещам“. Следователно второто изречение може буквално да се преведе като „Десницата Му вика масло“ или „Десницата Му среща масло“. Един от предложените преводи за този неясен стих е: „Жена с лош нрав не може да бъде обуздана повече от вятъра, тя се изплъзва през хващащата я ръка като масло и продължава своя свадлив път въпреки всички усилия да бъде спряна.“

17. Заостря. Заострянето е било тълкувано по различен начин. Някои са смятали, че може да означава само за да разгневят приятеля, така че той да му отправи „остри“ погледи; но повечето са го приели в добрия смисъл на увеличаване на мъдростта и инициативността на приятеля чрез взаимна помощ и съперничество, както желязото на пилата или на чука остри желязото на острието.

18. Яжте плодовете му. Едно смокиново дърво може да бъде накарано да дава изобилие от плодове и той който се грижи за него, трябва да има пръв възможността да се наслади на изобилието (2 Тим. 2:6). Добрият слуга ще бъде възнаграден от господаря си с почит, както и с плащане на заплата (Мат. 25:21). Тази поговорка може също да сочи към сигурността, на която се радва човекът, който произвежда по-голямата част от това, което яде и носи. Такъв човек е сравнително незасегнат от покачващите се и падащите цени или недостига, причинен от стачки или манипулации на пазара. За труда и грижите, които полага за реколтата си, той получава пряка награда (вж. МН 188-193).

19. Лицето отговаря на лицето. Човек вижда в другите хора отражение на собствените си мисли и чувства. Колкото по-добре се научи да разбира собствения си ум и мотиви, толкова по-добре може да разбира другите, въпреки че не може да види и знае истинските им мисли (виж 1 Кор. 2:11).

20. Никога не е доволен. Колкото повече има човек, толкова повече иска. С егоизма като водеща страст на неновородения човек, няма ограничение за амбициите, които той може да формира, нито за разрушението и смъртта, които може да донесе на другите в процеса (виж Притчи 30:15, 16; Екл. 1:8; вж. 1 Йоан 2:15, 16).

21. За Негова похвала. Вижте гл. 17:3; 25:4. Похвалата е добър тест за характера на човека в два аспекта. начини. Добрата репутация, поддържана в продължение на няколко години, е добро доказателство за почитеността на един човек, но как той реагира на похвала често е много показателно. Ако може да издържи на киселинния тест на ласкателството, без да стане суетен или самодоволен, значи е направен от добър материал.

22. Брей. Буквално „да се блъска фино“. Жените, които чукат зърно в хаванче с тежки чукалки, напрягайки цялата сила на ръцете и гърбовете си, ярко представят, че най-тежкото наказание никога няма да излекува глупака от неговата глупост.

23. Състоянието на твоите стада. Стихове 23–27 са ода във възхвала на пасторалния и земеделския живот. „Състоянието“ буквално е „лицето“, „външният вид“ или „външният вид“. Естествено се наблюдава паралел с работата на пасторите, църковните старейшини, родителите и младежките лидери (вижте 1 Петрово 5:2–4).

24. Богатство. Евр. избран, което може да означава и „сила“. LXX превежда първото изречение като „защото човек няма сила и мощ завинаги“. Възможни са две приложения: (1) Грижете се добре за стадата си, защото съкровището може да бъде изгубено и земеделието ви може да бъде вашето спасение. (2) Тъй като един ден силата ти ще отслабне, ще трябва да си подготвен за старостта.

25. Сено се появява. Или „тревата е оголена“, тоест тревата е окосена и събрана, за да направят място за новата трева. Фуражът от хълмовете се коси и съхранява. Всичко това е част от необходимите грижи, ако искаме да последва просперитетът, изобразен в следващите два стиха. LXX предава този стих така: „Грижи се за тревата на полето, коси трева и събирай планинското сено.“

26. Цена. Козите ще произведат достатъчно печалба, за да купят нивата.

27. За твоята храна. Козето мляко е било една от разпространените храни в Палестина. Използвало се е прясно или пресечено, сладко или кисело, горещо или студено. Месото на козите също се е яло (виж Изх. 23:19; Лев. 7:23; Лука 15:29).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4 ПП 385; 5Т 56
18 Изд. 219

ГЛАВА 28

Общи наблюдения върху безбожието и религиозната почитеност.

1. Смел като лъв. Нечестивият човек е осъден от разтревожената си съвест още преди да бъде обвинен от хората. Когато смъртта наближи, разликата между смелостта на човека, който търси правда, и страхливостта на човека, който обича греха, е още по-очевидна. Докато добрият човек има тихо доверие в своя Спасител, нечестивият човек често среща смъртта или с предизвикателна дързост, или с треперещ страх. Когато Давид се изправи пред това, което мнозина смятаха за сигурна смърт (1 Царе 17:32–34), той беше смел, защото вярваше, че е слуга на Всевишния, изпълняващ Неговата воля и пребиваващ под Неговата закрила. Сравнете преживяването на Йонатан (1 Царе 14:6–16).

2. Много са принципите. Социалният и морален упадък често водят до бърза последователност от владетели. Когато мъдър човек поеме властта, безредието в царството се потушава, законът и редът се възстановяват и установеното състояние на страната се запазва (виж Екл. 9:14, 15).

3. Беден човек. Когато един беден човек стане потисник на незащитените, той причинява вреда. като проливния дъжд, който отнася горния слой на почвата, вместо да насърчава покланянето и растежа.

4. Хвалете нечестивите. Само онзи, който сам е отхвърлил авторитета на закона, ще се радва на успеха на злия човек (виж Рим. 1:32).

5. Разбирайте всичко. Тези, които отхвърлят контрола на Божия закон, не могат да видят разликата между правилно и грешно (Римляни 8:7), но Господ удостоверява на онези, които се подчиняват на Неговото ръководство, какъв път да следват (Исая 30:21; Йоан 7:17; ДА 668).

6. Извратен в пътищата си. Сравни гл. 19:1.

7. Закон. Евр. тора, всички форми на наставление, включително Божия закон.

Буйни мъже. Евр. золелим, „пищните“ или „лакомите“. Лакомията е срамна за мъжа и отразява характера на баща си.

8. Лихварство и несправедлива печалба. Ако се има предвид разграничение, което е повече от риторично, „лихварство“ би се отнасяло до лихва върху заем от пари, а „несправедлива печалба“ до увеличение върху заем от провизии. Парите, които алчният човек е натрупал по методи, които Бог не може да одобри, могат след смъртта му да бъдат раздадени на бедните от неговия наследник (виж Йов 27:16, 17; Притчи 13:22).

9. Чуване на закона. Фактът, че този, който се отвръща от Божия закон, също желае да се моли, подсказва, че той не е небрежен и нерелигиозен човек, а такъв, който се противопоставя на това да направи божествения закон ръководство в живота си. Има много хора, които са готови да служат на Бога, но желаят да го правят по свой собствен начин. Някои приемат част от Божия закон като стандарт на живот, други твърдят, че законът е напълно премахнат. Само малцина приемат целия Божи морален закон като авторитетен израз на Неговата воля за Неговия народ (виж Йоан 14:15; 15:10; срв. Рим. 8:3, 4).

Ще бъде мерзост. Грехът поставя преграда между Бога и грешника (Исая 59:1, 2). Онези, които действат против съвестта си и твърдят, че спазването на така наречения дух на закона ги прави по-висши от онези, които чрез обитаваша сила на Светия Дух спазват както буквата, така и духа на закона, е добре да помислят върху този стих. Докато Бог пропуска липсата на съответствие със закона у онези, които не са имали възможност да открият Божиите изисквания към тях (Деяния 17:30; Римляни 5:13), Той не може да приеме службата на онези, които умишлено са се отвърнали от Неговия закон. Да се направи това би одобрило умишлен бунт.

10. В собствената си яма. Този, който отклонява другите, е изобразен като падащ в собствената си яма заедно със своите жертви. Но праведният човек се издига от ямата и си връща правилния път (виж гл. 24:16), продължавайки с Божията благословия към крайната награда. Нечестивият човек не е спечелил за себе си чрез злото си дело нищо друго освен увеличена вина.

11. Издирва го. Някои богати мъже вярват, че богатството, което са натрупали, е в само по себе си доказателство за тяхната мъдрост и ум; но пренебрегването на вечните ценности разкрива тяхната глупост пред бедния човек, който е получил разбиране от Бога, Източника на истинската мъдрост. Разумният беден човек вижда през настоящия им просперитет проблемите, които го очакват (виж Пс. 73:3, 17; Яков 5:1-6).

12. Голяма слава. Когато добрите хора надделяват над злите и установяват добро управление, има „голяма слава“ (виж гл. 11:10; 29:2). Хората знаят, че ще бъдат добре третирани, ако се справят добре, и справедливо наказани, ако вършат зло. Увереността им в управлението им се изгражда и те се радват на сигурността си и не се страхуват да разкрият просперитета си. Но се държат много

различно е, когато управлява зъл човек. Те се стремят да скрият богатството си и да избегнат привличането на вниманието на своите егоистични управници (виж гл. 28:28).

13. Покрива греховете си. Духовният просперитет е невъзможен за човека, който храни греха. Да се оправдаваш за греховете си означава да се съпротивляваш на осъдителното дело на Светия Дух (Йоан 16:8–11) и да рискуваш да закоравиш сърцето си до такава степен, че в крайна сметка да няма повече желание за праведност или импулс за покаяние.

От друга страна, признаването на греховността не е достатъчно. Грешникът трябва да се откаже от греховете си и успешно да устои на изкушението със силата, която Бог е обещал да му даде (виж Рим. 8:3, виж 4; Фил. 2:13; 2 Тим. 2:22; 1 Йоан 3:6). Само когато тези условия са изпълнени, Бог може да бъде милостив. Да прости и благослови човека, който се е вкопчил в греха, би означавало да го насърчи в неговия път, който, ако бъде следван, в крайна сметка би довел до вечна смърт (Рим. 6:23; Яков 1:13–15). Да вземем такъв човек във вечния свят би означавало да увековечим страданието, скръбта и смъртта, причинени от греха.

14. Винаги се страхува. Човекът, който постоянно наблюдава себе си и постоянно сравнява Щастливият човек е този, чието поведение е в съответствие с образа, установен в разкритата Божия воля, така че всяко отклонение от правилното постъпване да може да бъде незабавно разкрито и поправено (виж Пс. 119:11; Фил. 2:12; Яков 1:22–25). Той е щастлив, защото поддържа това бдително отношение чрез силата, която идва от обитаването на Христос чрез Светия Дух (виж Еф. 3:16, 17; 1 Петрово 1:22, 23; 1 Йоан 3:9; Юда 24). Поради силата на злото и присъствието на Сатана да маме и да води към грях (1 Петрово 5:8; Откр. 12:12), човек може да води успешна битка срещу греха само с помощта на небесни сили. Но когато тези сили бъдат съпротивлявани от закоравялото сърце, бедствието със сигурност ще дойде.

15. Зъл владетел. Пълната безпомощност на обикновения човек срещу могъщите му потисници би го довела до отчаяние, ако не беше Божието обещание, че Той ще се грижи за онези, които Му се обръщат (Пс. 91:13–16).

16. Велик потисник. Сравни Йер. 22:13–19.

Мрази алчността. Алчността е прекомерно желание за печалба. Хората, които обръщат гръб на истинската печалба на вечния живот и прекарват живота си в търсене на временните и незначителни печалби на този свят, показват липсата си на разбиране.

17. Бягай в ямата. Като заявява, че смъртта е наказанието за убийство и никой не трябва да се намесва, за да предотврати налагането на наказанието, Соломон само повтаря думите на Моисей (виж Бит. 9:5, 6; Изх. 21:12–14).

18. Веднага. Буквално „в едно“, чието значение не е ясно. Преводът „изведнъж“ или „внезапно“ е неправдоподобен. LXX предава второто изречение като „но който ходи по криви пътища, ще се оплете в тях“.

19. Суетни хора. Или „суетни неща“. Тези, които търсят суетните неща на живота, вместо работещият, за да си изкарва прехраната, със сигурност ще изпадне в бедност, както материална, така и духовна.

20. Бърза. Сравни гл. 21:5.

21. Уважение към личността. Вижте гл. 18:5.

За парче хляб. Тривиалността на съображенията, които ще повлияят на един несправедлив човек да проявяването на пристрастност е илюстрирано с фигурата на парче хляб.

22. Има уроки. Първото изречение може по-добре да се преведе като „Човекът, който има уроки“ бърза за богатство“ (гл. 23:6). За алчния човек няма трайна печалба.

23. След това. Евр. „ахарай“, буквално „след мен“. „Ахарай“ не е обичайната форма за „след това“, но може да е необичайна форма на наречието. Мъдрият изобличение ще донесе награда както на даващия, така и на получаващия, дори и да нарани в момента (виж Притчи 27:6; 29:5; Яков 5:19, 20).

24. Няма прегрешение. Нищо не може да извини грабежа. Дори синът да твърди, че всичко, което имат родителите му, ще бъде негово, когато ги няма, материалните им притежания все още не са негови, за да ги вземе без тяхното съгласие. Ако ги заграби, той не е по-добър от всеки друг грабител (виж гл. 19:26). Христос говори осъдително за сина, който отказа да се грижи за родителите си под претекст, че е прехвърлил имота си на Храма (Матей 15:4-6; Марк 7:9-12).

25. Гордо сърце. Буквално „човек с широка душа“, тоест, алчен, сребролюбив човек. Този, който е надут от чувство за собствена важност и презира другите, дразни всеки, когото срещне, и причинява много раздори (виж гл. 15:18; 29:22). Смиреният, богобоязлив човек изпълнява дълга си и се уповава, че Бог ще се погрижи за неговите нужди. Също толкова вярно е, че алчният човек поражда много враждебност чрез егоизма си, докато добрият човек „се угоява“, тоест, той преуспява (виж Притчи 11:25; 29:25; Авак. 2:5; Яков 4:1).

26. Собственото му сърце. Тоест, собствените му импулси и планове (виж Бит. 6:5; 8:21; Притчи 14:16; 28:14).

27. Няма да има недостиг. Тъй като Бог счита всичко, което се прави за бедните и нуждаещите се, за направено за Него, разумното даване на нуждаещите се няма да обеднее дарителя (вж. гл. 11:24-26; 19:17). Егоизмът носи проклятие по самата си природа, съвсем независимо от всичко, което Бог може да направи, за да покаже Своето неодобрение (Агей 1:9-11). По този начин косвено пренебрегнатите бедни трупат много проклетия върху главата на човека, който пренебрегва тежкото им положение.

28. Нечестивите се издигат. Вижте стих 12. Увеличението на праведните при падението на нечестивите е както по брой, така и по просперитет. При алчни управници добрите хора е малко вероятно да забогатеят, а ако го направят, голяма част от богатството им ще им бъде отнето.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4 бр. 660

9 CS 78; GC 436; PK 267; PP 584; 3T 52; 4T 535

13 AA 552; FE 239; GC 489; SC 42; 2T 291, 303; 5T 635

20 AH 391; Ед 136

23 2T 338

25 AH 179

26 2T 143

37 MX 208

ГЛАВА 29

1 Наблюдения върху публичното управление, 15 и върху частното. 22 За гняв, гордост, кражба, малодушие, и корупция.

1. Той, който често е порицаван. Буквално „човек на изобличенията“. Дълготърпението на Бога дава на грешниците изпитателен срок, в който да се покаят за злите си дела. Ако продължат да закоравяват вратовете си и да отхвърлят „лекото“ иго на Христос (Матей 11:30), докато Божията милост ги защитава от последствията от греховете им, бедствието и унищожението им ще изглеждат сякаш идват внезапно (виж Притчи 6:15; 15:10; Еремия 19:15; Евреи 10:26-30).

2. Са на власт. Буквално „увеличават се“. Контрастът с второто изречение подсказва мисълта, че праведните, които са умножени, са на власт. Когато добрите хора имат шанс да процъфтяват, всеки е свободен и необуздан, а още повече, когато праведните са на власт (вижте гл. 11:10; 28:12, 28).

3. Обича мъдростта. Кой баща може да не е доволен, когато синът му проявява любов към мъдростта? Някои може да се оплакват от прекомерното учене, но мъдростта няма врагове сред добрите хора. Син, който се обръща към порока, пропилява всичко, което има. Той жертва здравето и силата си за късни часове и буйно поведение. Мъдростта и знанието изчезват под влиянието на пиенето (вижте Лука 15:13).

4. Установява. Нищо не разрушава сигурността така, както несправедливостта. Ако е вероятно човек да страда невинно от ръцете на своите управници, той може да се изкуши да реши, че праведността не се отплаща и може самият той да се обърне към зли пътища. Дори онези, които отказват да бъдат толкова покварени от примера на своите управници, са възпрепятствани да дадат най-доброто от себе си.

Дарове. Евр. *terumoth*, другаде отнасящо се до ритуални дарове или приноси, тук вероятно до дарове, изисквани от владетел. Фразата „този, който приема дарове“, буквално „човек на приносите“, е била тълкувана по различен начин. Не е сигурно дали Соломон е имал предвид човек, който дава, или човек, който приема подкупи; или дали е имал предвид владетел, който изисква жертви като бог.

5. Разпъва мрежа. Трудно е за мъжете да устоят на ласкателствата, особено когато идват от съсед, който изглежда има личен интерес да служи, като дава похвала. Дори в делата на този живот много хора вземат неразумни решения под влиянието на умело хвалене (гл. 26:28; 28:23; КОЛ 161, 162).

6. Има капан. Грешникът сам е поставил краката си в капан, дори и да не осъзнава факта, докато не стане твърде късно. Праведният човек пее и се радва, защото Бог му е дал мъдрост и сила да се съпротивлява на злото и да върви свободно по пътя си към царството (виж гл. 12:13; 18:7; 24:16). Като е лесно да се влезе в капан, но е трудно да се излезе от него, така са и злите навици.

Без Божията помощ, слабата воля на грешника не може да скъса нишките, които го държат здраво.

Целта на противника е да държи жертвата с хитрост, без тя да осъзнава робството си, докато не стане твърде късно да се измъкне.

7. Причина. Евр. *din*, правен термин. Праведният човек подкрепя каузата на бедния човек в съдилища (виж Йов 29:12, 16), но нечестивият човек не обръща внимание на правилното и грешното в случая.

8. Вкарай град в капан. Буквално „дихай [или духни] върху град“, вероятно в смисъл на подбуждане на недоволство. Въпреки че презрителните хора се присмиват на властта и правото и предизвикват конфликти, мъдрите мъже правят всичко възможно да успокоят лошите чувства (виж гл. 15:18).

9. Дали той яростно се разяжда. Граматически това може да се отнася или до мъдреца, или до глупака, въпреки че би било по-естествено за глупака да действа по този начин в спор. LXX прилага гнева и смеха към глупака без двусмислие. Едно сигурно нещо е, че няма да има тишина, докато спорът между такива неравностойни противници продължава.

10. Праведният търси душата му. Значението на това изречение е трудно. RV превежда изречението, но с граматическа трудност, „А праведните, те [нечестивите] търсят живота му“. Други го тълкуват като означаващо, че праведният човек се стреми да спаси душата на кръвожадния човек (виж Пс. 142:4; обаче глаголът тук е различен). Други приемат очевидното значение на KJV, а именно, че праведните търсят отмъщение (виж Откр. 6:9–11). Други пък променят думата за „праведният“, *yesharim*, на *resha'im*, „нечестив“, така че второто изречение гласи „а нечестивите търсят душата му“. Тази промяна прави двете изречения успоредни.

Нагледните уроци на Христос

RV Английската ревизирана версия, 1885 г.

KJV версия на крал Джеймс, 1611 г., наричана преди това Оторизирана версия

11. Целият му ум. Буквално „целия му дух“. Духът се свързва с емоциите; следователно, вероятно тук се говори за гнева, който глупакът излива в разгара на спора. Мъдрият човек изчаква, докато страстите се уталожат, преди тихо да представи случая си.

12. Вслушвайте се в лъжите. Владетелят, който позволява да бъде измамен да фаворизира онези, които се опитват да му угодят с лъжи, скоро ще има само лъжци, които да му служат.

13. Коварен човек. Буквално „потисник“. Бедният човек и неговият богат потисник са другари. заедно по много нещастни начини, но Господ е, Който дава живот и на двамата.

14. Установен. Цар, който се грижи вярно за бедните, върши Божието дело и ще бъде под божествена закрила. Такъв цар не само ще се грижи за бедните, но и за богатите, така че всички хора ще имат интерес да видят неговото царуване и династията му продължени.

Завинаги. Евр. лаад, „непрекъснато съществуване“, не непременно без край. Често обозначава живота на индивида, към когото се прилага (виж Пс. 9:18; 21:6; 61:8). Повечето от думите, преведени като „завинаги“ в Библията, могат спокойно да се приемат като „продължителност, дълга или кратка, чиято продължителност се определя от естеството на субекта, към който се прилага“. Ако изразът се отнася до вечния Бог, новата земя, непадналите ангели или изкупените, той може да означава „без край“, но продължителността е ограничена, когато се описва смъртен човек. Тронът на добрия цар ще бъде установен, докато условията се променят и защитата на Бог не бъде загубена.

15. Пръчка и порицание. Когато тези две средства се използват разумно, те дават добър резултат. резултат. Или пренебрегването им, или прекомерната им употреба води до провал (виж гл. 10:13; 13:24; 23:13).

16. Прегрешение. Когато нечестивите хора процъфтяват, те естествено понижават целия морален тон на общността, но те няма да продължат безкрайно. Праведните, които се молят за ограничаване на нечестия, ще видят отговор на молитвите си (Пс. 37:34; Притчи 28:28).

17. Дай си почивка. Правилно дисциплинираното дете не причинява на родителите си безкрайното безпокойство, което причинява разглезеното дете. Вместо това идва дълбока радост и удовлетворение, когато го виждаш да прави свои собствени правилни избори.

18. Видение. Евр. хазон, не обикновено видение, а във всяко едно от 35-те си събития, пророческо видение. С изключение на пророчествата от гл. 30 и 31, приписвани съответно на Агур и Лемуил, настоящата препратка изглежда е единственото споменаване на пророци или пророчества в книгата. Въпреки това, всички писания на Соломон са предаване на мъдрост и знание на хората от Бога.

Погини. Евр. пара', „да се освободиш“. Първото изречение буквално гласи: „Където няма видение, народът е пуснат на свобода [или му липсва въздържание].“ Когато една църква или нация се е откъснала от Бога дотолкова, че Той не може да общува директно с нея чрез Своите избрани пратеници, тогава на народа му липсва въздържание.

Закон. Тук законът обхваща цялата разкрита Божия воля. Вместо анархията и мизерията, които възникват, когато всеки човек прави това, което е правилно в собствените му очи (Съдии 17:6), има просперитет и щастие, когато се следва Божията воля.

19. Няма да отговори. Тоест, той няма да реагира на инструкции. Въпреки че неохотният роб разбира добре какво иска господарят му да направи, ще е нужно повече от думи, за да го накара да го направи.

20. По неговите думи. Или „в неговите дела“. Прибързаните, необмислени думи и действия причиняват проблеми на както говорещият, така и околните (вижте Притчи 26:12; Яков 1:19).

21. Неговият слуга. Домашното робство се различавало от масовото робство. Понякога между господар и слуга се зараждали привързаност и доверие (виж Бит. 15:2; Изх. 21:5, 6) и слугата можел да стане наследник.

Друг възглед за поговорката я прави предупреждение да не се фаворизира недостоеен слуга, който би могъл да започне да трови ума на господаря срещу собствените му деца. В крайна сметка той може да придобие такова влияние над господаря си, че да го убеди да лиши децата от наследство и да остави семейното имущество на хитрия роб (виж Притчи 17:2).

22. Изобилства. Човекът, който е изгубил самообладание, е загубил контрол над себе си. LXX предава този стих така: „Яростният човек разпалва разпавии, а разгневият човек изкопава грях“ (виж Притчи 1:1). 15:18; Яков 1:20).

23. Подкрепяй смирените. Вторият параграф гласи буквално: „смиреният по дух ще се добере до почит“. Смиреният човек в крайна сметка не само печели почит, но и я запазва, защото същото смирение го характеризира, след като е бил възвисен, каквото е белязало поведението му преди (виж Притчи 15:33; 16:18, 19; 25:6, 7; Дан. 2:30; Лука 14:11).

24. Мрази. Другарят на крадец е в опасност да бъде заловен като съучастник в престъпление и загуба на живота си. Когато е тържествено заклет да разкрие вината си, по-нататъшното укриване го прави лъжесвидетел (виж Лев. 5:1; Съдии 17:2).

Bewrayeth. Буквално „издава“. Думата „bewray“ преди е означавала „да изобличавам“, „да разкривам“, „да предавам“.

25. Страх от хората. Човекът, който толкова се страхува от хората, че пренебрегва дълга си или прави това, което знае, че греша, застрашава спасението си. Но човекът, който се бои от Господа, е „в безопасност“, буквално, „поставен нависоко“ и следователно защитен от всички атаки на врага (виж Притчи 18:10; Исаия. 51:12; Мат. 10:28; Марко 8:38).

26. От Господа. Управниците и магистратите не решават крайната съдба на човека. Това съдът е в ръцете на Господа.

27. Мерзост за праведните. Ако това е краят на частта на Соломон от книгата Притчи, както изглежда очевидно (виж гл. 30:1; 31:1), този стих прави подходящо заключение, защото обобщава темата на книгата. Взаимната антипатия между доброто и злото, за която говори мъдрецът, се разпростира и върху онези, които извършват тези дела. Добрият човек намира за невъзможно да остане в близки, лични отношения с лошите хора, защото техните цели, занимания и стандарти са толкова различни. Освен ако не понижи собствените си стандарти, той не може да се чувства комфортно в тяхно присъствие. Обратното е също толкова вярно (виж Ис. 53:3; Йоан 15:19). Освен ако нечестивият човек не е готов да позволи на добрия характер на праведните да го повлияе да промени собствените си пътища, той ще бъде раздразнен от общуването с праведните. „Омразата“, която праведният човек изпитва, трябва да бъде отвращение към нечестия човек (виж Пс. 139:19–21).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 TM 453; 4T 208

5 CS 147; 4T 567; 5T 75, 398, 478

15 4T 383; 5T 325

18 МЛ 163

20 Изд. 236; МУР 135

23 МЛ 332; 3T 476

ГЛАВА 30

1 Изповедта на Агур за неговата вяра. 7 Двете точки от неговата молитва. 10 Най-злите не бива да бъдат онеправдавани. 11 Четири нечестиви поколения. 15 Четири ненаситни неща. 17 Родителите не бива да бъдат

презрян. 18 Четири неща, трудни за познаване. 21 Четири неща, непоносими. 24 Четири неща, изключително мъдри. 29 Четири неща, достойни за въздържание. 32 Гневът трябва да бъде възпрепятстван.

1. Думите на Агур. Тълкуването на този стих е предизвикало много дискусии.

Никъде другаде в Библията не четем за Агур, Яке или Укал. Името Итиил се среща в Неемия 11:7 като принадлежащо на потомък на Вениамин. Някои еврейски тълкуватели смятат, че „Агур“ е алегорично име за Соломон. Те предават началната фраза като „Думите на събирача, син на Благочестивия [или Послушния]“, отнасяйки обозначението „Благочестив“ към Давид. Вулгата следва подобна идея, предавайки фразата като „Думите на Събирача, син на Изричания“.

Тези, които не смятат Соломон за автор на този раздел, твърдят, че той е с малко по-нисък тон от предходните части на книгата. Те също така посочват стихове 2 и 3 като неочаквано изказване на Соломон.

Един гръцки превод и редица тълкуватели откриват в думата за „пророчество“ обозначението на място, наречено Маса, вероятно това, за което се говори в Бит. 25:14; 1 Лет. 1:30.

Но дори и с това обозначение не се хвърля светлина върху самоличността на Агур. Препратката в 4Т 455, 456 е също така неубедителна. Не е необходимо обаче да знаем чрез кого са били дадени тези вдъхновени думи.

2. Разбиране. Това твърдение изглежда като откровена признание на човек, който осъзнава, че не е постигнал интелектуалния напредък, който е в обсега му.

4. Кой се е възнесъл? Само по този начин човек би могъл да придобие някакво значително познание за Светия. Исус твърди, че само Той може да разкрие Отца, защото само Той е бил на небето (Йоан 1:18; 3:13; SC 16).

Овърза водите. С този стих сравни Йов 38 и 39.

5. Слово. Евр. „имра“, не се среща другаде в Притчи. „Имра“ се среща в псалма, от който може да е взета мисълта (Пс. 119:140). Господ е пазил особено Своето Слово. За онези, които се научат да разчитат на него, Словото се превръща в съвършен щит и защита.

Чист. Буквално „пречистен“ (виж Пс. 12:6).

6. Не добавяй нищо. Тъй като Божието Слово е пречистено от божествена грижа, не бива да го променяме. Нашите ограничени умове никога не могат напълно да разберат Божиите мисли (Пр. 30:3, 4; Ис. 55:7–9).

Моисей даде подобно предупреждение относно Божиите изказвания (Второзаконие 4:2). Йоан завърши последната книга на Библията с още по-категорична забрана (Откр. 22:18, 19). Тук няма намерение да се забранява тълкуването на Божието Слово, стига то да остане неподправено, за да действа като контрол върху достигнатите заключения. Именно промяната или изоставянето на обективния стандарт за истина носи объркване и печели Божия укор.

7. Две неща. Стихове 7–9 представят две молби към Бога, които авторът е желал да види изпълнени през живота си.

8. Суета. Евр. *shaw'*, „празнота“, „безполезна“.

Нито бедност, нито богатство. Молитва, която трябва да се спазва при умерени обстоятелства, поради причините, посочени в стих 9.

срещу стихове

Свидетелства, том 1 (2Т и др. за томове 2 до 9)

Пътища към Христос от SC

9. Да не се преситя. Голямата опасност от богатството е, че то кара човека да се чувства независим от Божията доброта и по този начин да го отделя от единствения Източник на истинско богатство (виж Йов 21:13–15; Пс. 73:12). Бедността, от друга страна, изкушава човека да чувства, че Бог е престанал да се грижи за него и може да го накара да използва греховни средства, за да осигури собствените си нужди (виж Исая 8:21). Всички хора, богати както бедните, така и те трябва да поддържат чувството си за зависимост от небесния Отец.

10. Не обвинявай. Животът на роба може да бъде много по-лош от тайното клеветничество. да го направи свободен човек. Съчувствие трябва да се проявява към онези, които са на ниско положение.

11. Поколение. Този стих започва поредица от твърдения, описващи поколението, съществуващо тогава. Епохата е белязана от нелоялност към родителите, грях, заслужаващ смърт в Израел (Изм. 21:17; вж. Притчи 20:20).

12. Собствените очи. Сравнете Христовото обвинение срещу фарисеите (Мат. 23:25–28; Лука 18:9, 11).

13. Възвишен. Сравни гл. 6:17; 21:4.

14. Като мечове. Алчността на тази класа е безгранична. Тези хора не могат да се успокоят, докато бедните човекът е напълно лишен от имуществото си (виж Амос 8:4).

15. Конска пития. Евр. 'aluqah. Поради сходството си със сирийския, новоеврейския и арабския език, Също така, въз основа на свидетелството на LXX, повечето тълкуватели са съгласни, че „алука“ описва голяма пиявица, често срещана в Палестина, която има ненаситно желание за кръв.

Плач, Дай. Първото изречение буквално гласи „пиявицата има две дъщери, Дай, Дай“. „Дай“ може да се счита или за името, или за вика на тези дъщери.

16. Достатъчно е. Гробът никога не може да бъде толкова пълен, че да няма повече място за смърт; бездетната израилтянка никога не би могла да спре от неотложното си желание да има деца, за да може да държи главата си високо сред другите жени (виж Бит. 30:1; срв. Бит. 16:4); изсъхналата, „жадна“ почва никога не може да получи достатъчно вода, за да я направи трайно плодородна; и огнят ще погълне всичко, което му е дадено, и никога няма да се насити.

17. Присмива се на баща си. Дълъг живот е обещан на онези, които почитат родителите си (Изм. 20:12). Тук е заплашена насилствена смърт без погребение за този, който наруши заповедта.

19. Пътят на орела. Четирите споменати елемента са примери за неразгадаеми неща, извлечени от естествената история. Някои са забелязали, че общото за всяко от тези четири различни неща е, че няма нищо, което да маркира пътя, който са следвали. Алегоризации като оприличаването на орела с Христос (Второзаконие 32:11, 12), змията с дявола, атакуващ Христос Скалата (Откровение 12:9), кораба с църквата, следваща своя необозначен курс през морето на грешното човечество, и момичето с Дева Мария, нарушават здравите принципи на тълкуването на Писанието.

20. Не е сторила никакво зло. Прелюбодейката, заедно с всички грешници, които са избегнали наблюдението на хората и чувстват, че от прегрешенията им не е останала следа, ще открие, че всичките ѝ злодеяния са разкрити в съда (виж Матей 12:36; 2 Коринтяни 5:10).

22. Слуга. Земята трепери от такива несъответствия като роб, назначен за цар, без никакво обучение, което да е подходящо за поста роб (виж гл. 19:10); глупак, който е богат и способен да задоволи неконтролируемите си желания да се угажда и да създава проблеми на другите (виж гл. 29:2); непривлекателна жена, която живее кисел и самотен живот, преди най-накрая да се омъжи и след това да излее гнева си върху онези, които преди са я презирали; и накрая, слугиня, която заема мястото на господарката си и е също толкова неподходяща да управлява добре домакинство, колкото робът да управлява царство.

25. Мравките. Вижте гл. 6:6.

26. Кони. Евр. shephannim, вероятно „скални язовци“. Те се укриват в скалите и се казва, че си поставят стражи, които да ги предупреждават за опасност.

27. Скалци. Те не показват признаци, че имат водачи, но въпреки това се движат със синхрона на добре обучена армия.

28. Паяк. Евр. šemamith. Думата се среща само тук и идентификацията ѝ е несигурна.

Вероятно се има предвид вид гущер. Лека промяна в гласните думи позволява превода „гущерът е хванат с ръце“. Този превод прави твърдението за гущера паралелно на това за другите същества. Подчертават се велики постижения въпреки слабостта. Гущерът е толкова слаб, че лесно може да бъде хванат с ръка, но въпреки това нахлува в царските дворци.

29. Четири са красиви в движение. Дадени са четири примера за ефикасно и уверено движение.

30. Лъв. Думата, използвана тук за „лъв“, се среща другаде само в Йов 4:11; Исаия 30:6.

31. Хрътка. Евр. zarzir mothnayim, буквално „опасана през кръста“. В съвременния еврейски zarzir представлява скорец. Не е възможно да се каже точно какво същество е имал предвид мъдрецът.

да се определи, тъй като думата се среща само тук. Древните преводи са превели зарзир като „петел“.

Друго предполагаемо определение е „кон“.

33. Разбиване. Евр. miš, „изстискване“, „натискане“, „изстискване“. „Масло“ представлява млечни кюфтета или кисело мляко. Гневният натиск върху носа произвежда кръв, а натиск върху този, който е ядосан, със сигурност ще доведе до кавга.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5 CG 539; Ed 244; FE 190

5, 6 КОЛ 41; MX 429; 8Т 316

25 CG 59; 4Т 456

ГЛАВА 31

1 Урокът на Лемуил за целомъдрие и въздържание. 6 Страдащите трябва да бъдат утешавани и защитавани. 10 Похвалата и свойствата на добрата съпруга.

1. Лемуил. Стихът гласи буквално: „Думите на цар Лемуил, пророчество [или, ако думата е оставено непереведено, „от Маса“], на което го е научила майка му.“ За „Маса“ вижте гл. 30:1. Тази глава е по стил и дух по-близка до останалата част от книгата Притчи, отколкото гл. 30, и има хора, които смятат, че е написана от Соломон. Те смятат Лемуил за друго име на Соломон. Това обаче не може да се установи, нито е важно да се знае точното авторство. Думите са вдъхновени и пълни с ценни съвети. LXX има следното въведение към този нов раздел: „Думите ми са изречени от Бога – пророческият отговор на цар, когото майка му е поучила.“

2. Какво, сине мой? Въпросът сякаш е: „Какво да ти кажа?“ „Какъв съвет да ти дам?“

3. Това, което разрушава. Това може да се разбира като „онези, които разрушават царе“, като по този начин целият стих е предупреждение срещу нецеломъдрието.

4. За кралете. Употребата на опияняващи напитки може да причини много вреда, дори когато се консумира от обикновени хора. Когато владетелите станат обект на робство на алкохола, вредата, нанесена на тях като личности, се умножава значително в сравнение с вредата, нанесена на поданиците им в резултат на тяхното безотговорно управление.

5. Забравете закона. Притъпяването на чувствителността и увеличаването на егоистичните желания, причинени от Алкохолът прави владетеля склонен да пренебрегва справедливостта и да решава според собствените си интереси, като по този начин причинява трудности на онези, които не харесва, и на страдащите бедни.

6. Дай силно питие. Сравни Пр. 20:1; 23:29–35; виж върху Втор. 14:26.

Готови да загинат. Без познанията за наркотиците, притежавани от днешните лекари, древните често са разполагали само с различни смеси от упойващи напитки и препарати от наркотични билки, с които са притъпявали болките от фатални болести. На разпънатите по времето на Христос е била предлагана смес от оцет и жлъчка. Нашият Господ е отказал да пие сместа. Той е желал бистър ум, за да устои на изкушението на Сатана и да запази силна вярата Си в Бога (виж Матей 27:34; ДА 746, 754, 755).

8. Предопределени за погибел. Онези, които са в тежко затруднение и не могат да говорят сами в съдилищата, независимо дали поради бедност или антагонизъм на управниците на страната, се нуждаят от помощта на добри хора, които могат да говорят от тяхно име (вижте Йов 29:12).

9. Защитете каузата. Сравнете Притчи 21:13; Захария 7:9; 8:16.

10. Добродетелна жена. Следващите 22 стиха са под формата на умело изграден акростих около еврейската азбука от 22 букви. Стих 10 започва с първата буква, стих 11 с втората и т.н. Редица псалми са построени по подобен начин (Пс. 9; 10; 25; 34; 37; 111; 112; 119; 145).

„Добродетелната жена“ буквално означава „жена на власт“. В LXX има гунайка андреян, буквално „мъжествена жена“, което означава, че е силна, енергична и притежава отлични качества. Еврейските думи могат да се тълкуват като „жена с твърд характер“.

12. През всичките дни. Понякога жената се уморява да прави добро. Може би съпругът ѝ е не е успял да похвали добрите ѝ дела или е изглеждал по-заинтересован от нея като предвидлива икономка, отколкото като другарка (виж стих 28), и затова тя става небрежна и мързелива или твърда и властна.

13. Тя търси вълна. Заетата съпруга изпитва истинско удоволствие от своята ефикасност. Тя полага всички усилия, за да набави материали за работа, които ще бъдат от полза за семейството ѝ.

14. Храна отдалеч. Същият стремеж да се купува само най-доброто и на най-ниска цена все още може да се види и у жените. Това кара жените да ходят или да яздат километри, за да получат някакво предимство пред по-близките пазари. Освен това те обичат да носят изненади на трапезата си – храна отдалеч.

15. Още нощ. Добрата жена щеше да определи дневната работа на своите слугини в един и същи ранен час, като по този начин ги обучаваше да бъдат толкова усърдни, колкото и тя самата.

16. Разглежда нива. Спечелените пари се използват за разумни покупки на земя, а земята се подобрява чрез разчистването му и засаждането му с лозя. По този начин първоначалната ѝ печалба се използва, за да може да спечели още повече печалба; въпреки това никой не страда. Нейната печалба не е загуба за друг. Тя създава ново богатство чрез доброто си управление.

17. Препасва слабите си. Вероятно фигурата е на човек, който препасва дрехата си, за да се освободи. за активна работа. Енергичното здраве и мускулната сила на жената се увеличават от постоянната ѝ активност.

18. Тя проникателно разбира. Чрез проучване се уверява, че дейността ѝ е печеливша.

Не угасва. Лампата гореше цяла нощ в един добре подреден източен дом и беше угасва само във времена на бедствия (виж Йов 18:6; Притчи 13:9; Йеремия 25:10).

19. Вретено. Евр. кишор. Думата се среща само тук и по-вероятно се отнася за хурката, към която жената е протягала ръце, докато е предала нишката от снопа лен или вълна, завързан за хурката. Това, което е държала, е по-вероятно вретеното, което е карало нишките да се усукват в конец.

Хурка. Евр. пелек, по-точно „вретеното“.

20. Към бедните. Видът ефикасност, изобразен тук, понякога води до пълна липса на съчувствие към по-малко умелите бедни; но тази добра жена мисли за тях (виж гл. 19:17).

Без съмнение част от нейния просперитет се дължи на грижата ѝ за бедните и последвалата благословия и одобрение от Бога (виж гл. 22:9).

21. Сняг. Сняг пада в малки количества по някое време през повечето зими в много части на Палестина, а топлите дрехи са силно желателни.

22. Коприна. По-скоро „фин бял лен“.

Лилаво. Вероятно много предпочитаните дрехи, продавани от финикийците.

23. В портите. Да бъдеш познат в портите, разпознат и поздравен от старейшините на града, беше желана чест. Добрата репутация на съпругата му и богатството, което тя помогна да се създаде, биха допринесли много за издигането на мъж в очите на неговите събратя (виж гл. 12:4).

24. Фин лен. Вероятно „ленени дрехи“ и „пояси“ – богато бродирани ленени пояси, които богатите носели вместо обикновените кожени колани. Чрез размяна на такива продукти с финикийските търговци, съпругата можела да носи луксозни неща като пурпурни дрехи, без да бъде екстравагантна (виж стих 22).

25. Сила и чест. Способната съпруга и майка се държи с осъзнатото достойнство на доказани способности. Тя се смее на бъдещето, защото е осигурила достатъчно средства за него.

26. Мъдрост. Жена, която прекарва много време в клюки, никога не може да извърши многото полезни неща. Действия, които изпълват часовете на тази жена. Нейната доброта личи от гласа ѝ, чиито успокояващи тонове допринасят много за поддържането на тишината и реда в дома ѝ.

27. Хляб на безделието. Сравнете 2 Сол. 3:10.

28. Наречете я благословена. За една майка е богата награда, когато децата ѝ дават публично свидетелство за нейните любящи и ефикасни грижи. Съпрузите никога не могат да прекалят с искрената си похвала за онази, която прекарва дните си в постоянна дейност, за да създаде добър дом.

29. Ти превъзхождаш. Свидетелството на съпруга.

30. Красотата е суетна. Очарованието и красотата сами по себе си са с малка стойност. Някои, които притежават красота на формата и лицето, се оказват некрасиви в стреса на ежедневието. Красотата печели похвала от неразумните, но единствената жена с истинска стойност е тази, която се бои от Господа. Само тя притежава истинска красота и чар. Страхът от Господа навлиза във всеки достоен аспект на човешкия живот и личност.

31. Нейните собствени дела. За мъжете, които не могат да четат сърцето, единственият сигурен начин да оценят качеството на другия е да изучават плодовете на живота, разкрити в делата. В портите на града, където се съди за всички, които живеят в стените му, делата на добродетелната жена говорят за нея и тя няма нужда от друг защитник. Тя ще се радва завинаги на сладките плодове на своя безкористен труд и добрия си пример.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4, 5 Те 53

11, 12 МХ 359

13 АН 91

13–17, Изд. 217

19 АН 91

20 Изд. 217

21 CG 420; МН 288; ML 145

26 АН 87, 345, 434; ML 114, 178; 6Т 69; 7Т 50; 9Т 41

26, 28, 29 МЗ 359

27 Изд. 217

28 хиджра 250, 534; GW 206; ML 197

30, 31, изд. 217

¹

¹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Пр 26:11). Вашингтон, окръг Колумбия: Издателска асоциация „Ревю енд Хералд“.